

**Պատրաստեց եւ խմբագրեց
Կարախո Գապասագալեան**

**Վերահրատարակութեան ամէն իրաւունք վերապահուած է
Հ.Մ.Ը.Մ.ի Կեդրոնական Վարչութեան**

Prepared and edited by
Garbis Kabasakalian

All rights reserved by
Homenetmen Central Executive

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

Հ.Մ.Ը.Մ.ի Կենտրոնական Վարչությունը քաջալերում և Ակադեմիայի կարգերու գիտելիքներուն առաջին հանգրուանի գտած

յաջող ընդունելութենէն եւ շարունակելու համար Պատգամատրական ընդհանուր ժողովներու կողմէ, առնուած որոշումներու գործադրութիւնը, այսօր կը ձեռնարկէ ամբողջացնել անոնց հրատարակութիւնը:

Հրատարակութեան այս շարքը կը բաղկանայ հետեւեալ կարգերուն յատուկ չորս գրքոյկներով. Միաստղ, Երկաստղ, Բ. Կարգ եւ Ա. Կարգ:

Այս գիրքերու բովանդակութիւնները արգասիքն են մասնագէտ խմբապետներու փորձառութիւններուն եւ Սիտնիի մէջ գումարուած համա-Հ.Մ.Ը.Մ.ական խմբապետական Գ. համագումարին կողմէ վերջնական ձեւատրումին:

Այս ձեռով կ'ամբողջանան գալլիկ-արծուիկական եւ արի-արեւոյշական կարգերու ու-

A Couple Words

Homenetmen Central, encouraged by the first round of educationals put forth by the scouting ranks, has decided to continue on and publish this next level of educationals, as decided

at the Central Committee meeting.

The publishing of this line of booklets will consist of the following four sections: Miasdgh, Yergasdgh, Pen Gark, and Ayp Gark.

Their finalized contents are the results of the combined experiences of many khmpabeds at the Hama-Homenetmenagan 3rd assembly in Sydney, Australia.

With these, the Kayleeg/Ardzeveeg and Ari/Arenoush individual teaching publications will be

սուցումներուն յատուկ հրատարակութիւնները:

Հ.Մ.Ը.Մ.ի գերագանցօրէն դաստիարակչական բաժնին՝ սկսուողութեան զարգացումին յատկացուած այս հրատարակութիւնները, վստահ ենք որ լաւագոյնս պիտի ծառայեն իրենց նպատակին եւ անոնց ուսումնասիրութեան ճամբով մեր շարքերու միութենական եւ ազգային նպատակներու առաւելագոյն ծանօթացման:

Հ.Մ.Ը.Մ.ի Կեդրոնական Վարչութիւն

Պէրութ, 26 Յունիս 2002

completed.

Homenetmen's exceptional educational program within the scouting division combined with these published books, will surely help our youth realize our goals of being a more cohesive group with strong cultural and nationalistic values.

Homenetmen Central Executive

Beirut, 26 June 2002

Անուն -----
 Մականուն -----
 Ծննդեան թուական -----
 Մուտքի թուական -----
 Հեռաձայնի թիվ -----

Մասնաճիւղ

 Խումբի թիւ

 Խմբակի անուն

Գրքոյկը սկսայ
 գործածել
 ----- / ----- /
 ----- -ին:

Գրքոյկը
 ամբողջացայ
 ----- / ----- /
 ----- -ին:

Խմբապետ

 Փոխ խմբապետ

 Վարիչ առաջնորդ

 Առաջնորդ

Name: -----
 Last name: -----
 Birth date: -----
 Phone number: -----

Chapter name

 khoump number

 khmpag name

Date I started
 using this book
 ----- / ----- /

Date of book
 completion
 ----- / ----- /

my Khmpabed is:

 my Pokh Khmpabed is:

 my Vareech arachnort is:

 my Arachnort is:

Ն Ա Խ Ա Ք Ա Ն

Սիրելի եղբայր-քույր,

Այս գրքույկը քեզի կը պատրաստէ Բ. կարգի սկսուտ ըլլալու:

Այս գիրքը կարդալ-սորվելու սովորական գիրք մը չէ, այլ՝ անհկա աշխատանքի տեսրակ մըն է: Էջերուն մէջ պիտի հանդիպիս պարտականութիւններու, փնտոտութիւններու եւ գծագրութիւններու, զորս պիտի կատարես:

Պիտի հանդիպիս նաեւ գրութիւններու, որոնք պիտի սերտես, իրացնես եւ պէտք եղած պարագային իբրեւ աղբիւր գործածես:

Հաւանաբար հանդիպիս դժուարութիւններու. դիմէ խմբապետիդ, դաստիարակիդ կամ ծնողքիդ, վստահաբար անոնք քեզի կու տան պէտք եղած ցուցմունքները:

Այս անձնական տետրակդ է: Մաքուր պահէ զայն, որպէսզի ան ըլլայ օգտակար աղբիւր մը եւ լաւ յիշատակարան մը:

Ն Ա Խ Ա Բ Ա Ն

Սիրելի եղբայր-քույր,

Այս գրքույկը քեզի կը պատրաստէ Բ. կարգի սկսուտ ըլլալու:

Այս գիրքը կարդալ-սորվելու սովորական գիրք մը չէ, այլ՝ անհկա աշխատանքի տեսարակ մըն է: Էջերուն մէջ պիտի հանդիպիս պարտականութիւններու, փնտոտութիւններու եւ գծագրութիւններու, զորս պիտի կատարես:

Պիտի հանդիպիս նաեւ գրութիւններու, որոնք պիտի սերտես, իրացնես եւ պէտք եղած պարագային իբրեւ աղբիւր գործածես:

Հաւանաբար հանդիպիս դժուարութիւններու. դիմէ խմբապետիդ, դաստիարակիդ կամ ծնողքիդ, վստահաբար անոնք քեզի կու տան պէտք եղած ցուցմունքները:

Այս անձնական տետրակդ է: Մաքուր պահէ զայն, որպէսզի ան ըլլայ օգտակար աղբիւր մը եւ լաւ յիշատակարան մը:

FOREWORD

Dear brother/sister,

This booklet will prepare you to be a Pen Gark scout.

This book is not your average learning textbook, but more of a workbook. In these pages you will run into assignments, searches, and drawings, which you will need to complete.

You will also find enclosed, writings which you must read, study, and sometimes use as study tools or points of reference.

If you run into anything you can't understand or are having a hard time learning, always ask your leader, lecturer, or parents and surely they will be able to help and guide you.

This is your personal journal. Take good care of it and keep it clean, so it can always be a useful reference for you and a good memory.

Բ. կարգի արի-արենոյշի մը փորձառական շրջանին հսկողութիւնը եւ գիտելիքներուն փոխանցումը կը ստանձնէ խումբին խմբապետութիւնը:

The teaching and transferring of knowledge to a Ari/Arenoush applicant during the Pen Gark learning process is to be done by their khoump leadership.

Բ . Կ Ա Ր Գ

- ♦ Նորընծան պարտի յաջողութեամբ ասարտել փորձառական իր շրջանը եւ գիտելիքները:
- ♦ Նուագագոյնը 6 ամսուան նորընծայ արի/արեւոյշ ըլլայ:
- ♦ Նուագագոյնը 13 տարեկան ըլլայ:
- ♦ Սկաւտական ոգի եւ լաւ գործունէութիւն ցոյց տայ:

Գ Ի Տ Ե Լ Ի Ք Ն Ե Ր

Ա Ջ Գ Ա Յ Ի Ն

	Էջ
1.- Գիտնալ ազգային քայլերգին մեկնաբանութիւնը	13
2.- Գիտնալ Պատմական Հայաստանի աշխարհագրութիւնը	15
3.- Ծանօթ ըլլալ 1918-1920 շրջանի Հայաստանի անկախութեան պատմութեան	20
4.- Գաղափար ունենալ տեղւոյն հայ գաղութի պատմութեան մասին	27
5.- Գիտնալ հինգ հայ հերոսներու կեանքն ու գործունէութիւնը	28

Կ Ր Օ Ն Ա Կ Ա Ն

1.- Ծանօթանալ հայ եկեղեցոյ նուիրապետական աթոռներու կառուցին	35
2. Գիտնալ թէ ինչո՞ւ հայաստանեայց եկեղեցին Ս. Ծնունդը Յունուար 6ին կը տօնէ	38
3.- Գիտնալ աղօթքի իմաստն ու խորհուրդը	42

Pen Gark

- *Successfully passed the Norunza test and had practical experience with the Norunza topics.*
- *Be a Norunza ari/arenoush for 6 months*
- *Be at least 13 years old*
- *Show the scouting spirit and demonstrate good participation in the scouting activities*

Geedelikner / Topics

	Page
<i>Azgayeen / Nationalistic</i>	
1.- <i>Know the meaning of the national anthem</i>	13
2.- <i>Know the geography of historic Armenia</i>	15
3.- <i>Be familiar with the history of the Independent Armenia of 1918-1920</i>	20
4.- <i>Have an understanding of the history of your local Armenian community</i>	27
5.- <i>Know the life story and work of the five Armenian heroes</i>	28

Gronagan / Religious

1.- <i>Become familiar with the hierarchy of those who serve the Armenian Church</i>	35
2.- <i>Know why the Armenian church celebrates Christmas on January 6.</i>	38
3.- <i>Know the meaning and symbolism of prayer</i>	42

ՄԻՈՒՆԻՏԵՆԱԿԱՆ

- 1.- Գիտնալ սկաուտութեան գաղափարը եւ Հ.Մ.Ը.Մ.ի սկաուտութեան նպատակը 43
- 2.- Ճանչնալ իր խումբի, միաւորի եւ մասնաճիւղի դրօշակները, ինչպէս նաեւ՝ քոյր մասնաճիւղերու դրօշակները իրենց գոյներով 55

ՔԱՂԱՔԱՑԻԱԿԱՆ

- 1.- Գիտնալ տիպար ազգային քաղաքացիի կենցաղը 58
- 2.- Բժախնդիր ըլլալ իր բնակած շրջանի մաքրութեան 61
- 3.- Գեղեցկացնել իր բնակած շրջանին մէջ գտնուող տարածութիւնները 63

ՍԿԱՌԻՏԱԿԱՆ

- 1.- Գիտնալ պահակութեան իմաստը, նպատակը, օգտակարութիւնը, ինչպէս նաեւ՝ գիշերային արշաւանքներու օրէնքները եւ ձեւերը 65
- 2.- Գիտնալ արշաւ-բանակումի պատրաստութեան եղանակը եւ հիմնական օրէնքները, ինչպէս նաեւ՝ մասնակցիլ արշաւ-բանակումի մը եւ գնահատելի արդիւնք ձեռք ձգել 69
- 3.- Գիտնալ 3 հոգիով վրան լարել եւ գաղափար ունենալ վրաններու այլազան տեսակներուն մասին 73
- 4.- Գիտնալ դանակ, կացին, սղոց գործածելու եւ խնամելու ձեւերը 76
- 5.- Գիտնալ բացօդեայ կրակ վառել, օճախի եւ փուռի տեսակներ շինել 82

Miootenagan/ Homenetmen related

- 1.- Know the concept behind scouting and purpose of Homenetmen scouting 43
- 2.- Become familiar with you khoodb, miavor, and chapter flags along with the colors of sister chapter flags 55

Kaghakatziagan / Citizenship

- 1.- Know the conduct associated with being a good Armenian citizen 58
- 2.- Be particular about the cleanliness of the area you live in 61
- 3.- Beautify the area you live in. 63

Scoutagan / Scouting

- 1.- Know the meaning, purpose, and benefits of bahagoutioun and the rules and ways of night hikes 65
- 2.- Know how to prepare for and the rules for a backpacking trip as well as how to participate in a backpacking trip and have a good result 69
- 3.- Be able to put up a tent with three people and have an idea about the different types of tents 73
- 4.- Know how to use and take care of a knife, ax, and saw 76
- 5.- Know how to light a fire outside and the various ways to build cooking fire / outdoor oven . 82

6.- Գիտնալ խոհանոցի մէջ ուտեստեղէնները պահելու ձեւը եւ բժախնդիր ըլլալ անոնց մաքրութեան	86
7.- Գիտնալ եփել 3 տեսակ ճաշեր	88
8.- Գիտնալ հեռաւորութիւն եւ բարձրութիւն չափել	91
9.- Գիտնալ կողմնացոյցի գործածութեան եղանակը եւ 16 կողմերը	95
10.- Գիտնալ սկաւտական հանգոյցները, կապերը, հիւսքերը եւ փաթեւաւորումները	97
11.- Գիտնալ միջազգային մորսի այբուբենը, մորսով հաղորդակցելու առաւելութիւնները եւ եղանակը, ինչպէս նաեւ՝ մորսով հաղորդակցիլը	102
12.- Գիտնալ եւ գործածել հետախուզական նշանները	104
13.- Գիտնալ եւ գործադրել կարգապահական հրահանգները ձեռքով եւ սուլիչով, ինչպէս նաեւ՝ կարգապահական վարժութիւններն ու սողանցքի ձեւը	107

ԿԱԶՄԵՐՔԿԵՐՓՉԱԿԱՆ

1.- Գիտնալ խմբակային դրութեան կարեւորութիւնը եւ անոր առաւելութիւնները, ինչպէս նաեւ խմբակէն ներս ստանձնել պաշտօն մը եւ այդ մարզին մէջ ձեռք ձգել գնահատելի արդիւնք մը	123
2.- Գիտնալ սկաւտական աստիճանաւորական կառոյցը	126
3.- Լաւապէս ըմբռնել աստիճանաւորական ժողովի կարեւորութիւնը եւ առհասարակ ժողովականութեան ընթացքը	128

6.- <i>Know how to properly store food in the kitchen and Be very particular about keep it clean</i>	86
7.- <i>Know how to cook 3 different meals</i>	88
8.- <i>Know how to measure distance and height</i>	91
9.- <i>Know the proper use of a compass and it's 16 directions</i>	95
10.- <i>Know the scout ties, knots, braids, and wraps</i>	97
11.- <i>Know the international Morse code, the benefits and proper manner to use Morse code, and how to communicate with Morse code</i>	102
12.- <i>Know and use the hedakhoozagan (orienteering) signs</i>	104
13.- <i>Know and use the sharkayeen commands both orally and with a whistle, and know the sharkayeen movements and how to march in a parade.</i>	107

Gazmagerpchagan / Organizational

1.- <i>Know the importance and benefits of the kshmbak's structure as well as taking a responsibility within a kshmbak and generating a good result in that responsibility.</i>	123
2.- <i>Know the scouting rank structure / hierarchy</i>	126
3.- <i>Have a very good understanding of how a leadership meeting is run as well as how meetings in general run.</i>	128

ԱՌՈՂՋԱՊԱՀՍԿԱՆ

1.- Գիտնալ Կենսասնիւթերը	132
2.- Գիտնալ նախնական օգնութիւնը	137
3.- Գիտնալ հիւանդ փոխադրելու ձեւերը	142
4.- Պատրաստել խմբակի մը անհրաժեշտ
Կարմիր Խաչի պայուսակը	145

ՄԱՐՋԱԿԱՆ

1.- Գիտնալ եւ կիրարկել շուէտական մարզանքներ	146
2.- Աթլետիզմի մէջ գնահատելի արդիւնքներ ձեռք
բերել՝ երկար վազք, կարճ վազք,
մէկ քայլ ոստում, բարձրութիւն ցատկել,
պարան մագլցիլ, գունտ նետել	155

Aroghchabahagan / Health

1.- <i>Know the vitamins</i>	132
2.- <i>Know first aid</i>	137
3.- <i>Know how to transport sick or injured people</i>	142
4.- <i>Prepare a khmbag's First Aid kit/bag</i>	145

Marzagan / Athletics

1.- <i>Know and do the swedish exercises</i>	146
2.- <i>Have good results at the various athletic events;
distance running, sprints, long jump, high jump,
rope climbing, and pot put</i>	155

ԱԶԳԱՅԻՆ ՔԱՅԼԵՐԳԻ ՄԵԿՆԱԲԱՆՈՒԹԻՒՆԸ

«Մեր Հայրենիք» ազգային քայլերգը գրուած է Միքայել Նալպանտեանի կողմէ, 1859 թուականին, «Իտալացի Աղջկան Երգը» խորագրով երկարաշունչ բանաստեղծութիւն մը, որ հետագային բարեփոխուած եւ խտացուած ձեւով ընդունուած է իբրեւ ազգային քայլերգ:

Այս բանաստեղծութիւնը գրելու համար Միքայել Նալպանտեան ազդուած է իտալացի բանաստեղծ Լ. Մերկանտինիի «Սապրիի հասկահաւաքը» գործէն, որ նույնպէս դարձած է յեղափոխական երգ, իտալացի ժողովուրդին համար:

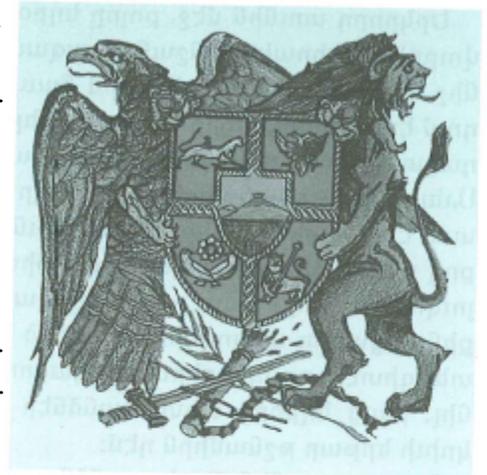
Այս երգը գրուած է, երբ իտալացի յեղափոխական Կարիպալտին Լոմպարտիոյ մէջ յաղթական կռիւներ կը մղէր իր երկիրը ազատագրելու համար Հափսպուրկներու լուծէն:

Նալպանտեան կը բացատրէ, որ երկիրը, հայրենիքը թշուառ եւ անտէր դարձած է թշնամիներու հալածանքներուն եւ բռնութեան պատճառով, որուն ի տես՝ հայ ժո-

The Meaning of the Armenian National Anthem

The Armenian national anthem “Mer Hayrenik” was written by Mikael Nalbandian in 1859 as a very long poem with the title “The Song of the Italian Girl”. The words were later changed and a shortened version was adopted as the national anthem.

When writing this poem Mikael Nalbandian was influenced by a poem written by Italian poet L. Mercantini called “Sabri’s Corn Harvest”. L. Mercantini’s poem became a revolutionary song for the Italian people.

This song was written when the Italian revolutionary Garibaldi Lombardi was calling for victorious battles to free his country from the control of the Habsburg Empire.

Nalbandian explains, that Armenia was become wrenched and orphaned by the persecution and force of her enemies. In seeing this the Armenian people

Մեր հայրենիք ազատ անկախ,
Որ ապրել է դարէ դար
Իր որդիքը արդ կանչում է
Ազատ, անկախ Հայաստան:

Ահա՛, եղբայր, քեզ մի դրօշ,
Որ իմ ձեռքով գործեցի,
Գիշերները ես քուն չեղայ,
Արտասուքով լուացի:

Նայիր նրան երեք գոյնով,
Նուիրական մէկ նշան,
Թող փողփողի թշնամու դէմ,
Թող միշտ պանծայ Հայաստան:

Ամենայն տեղ մահը մի է,
Մարդ մի՛ անգամ պիտ՛ մեռնի
Բայց երանի՛ որ իր ազգին
Ազատութեան կը զոհուի:

*Azgayeen Kaykyerg
National Anthem*

*Mer Hayrenik azad angakh, Our Armenia free and independent,
Vor aprel eh dareh dar That has lived century after century
Eer vordeekuh ard ganchoom eh It's children call for a
Azad, angakh Hayastan Free, independent Armenia*

*Aha, yeghpayr, kez mee drosh, Aha, brother, a flag for you,
Vor eem dzerkov gordzetzee, That I wove with my hands,
Geesherneruh yes koon cheghah, I did not sleep at night,
Ardasoonkov lvatzee. I washed it with my tears.*

*Nayeer nran yerek gouynov, Look at it the tri-color,
Nveeragan mek nshan, A sacred symbol,
Togh pogh-poghee tshnamoo dem, Let it fly against our enemies,
Togh meesht bantsah Hayastan. Let it always glorify Armenia.*

*Amenayn deg h mahuh mee eh, Death is the same everywhere,
Mard mee' angam beet merni A man only dies once
Baytz yeranee vor eer azgeen But enviable is he who dies for his
Azadootian guh zohvee. Nation's freedom.*

դովորողը կոչ կ'ընէ, որ իր զաւակները լուծեն վրէժը այն թշնամիներէն, որոնք քէն ու ոխ կը տարածեն:

1991ին, Բ. Հանրապետութեան կողմէ որդեգրուելէ ետք, «Մեր Հայրենիք»-ի Ա. տունը բարեփոխուեցաւ եւ «Թշուառ անտէր»-ը վերածուեցաւ «Ազատ անկախ»-ի:

Երկրորդ տունին մէջ, քոյրը եղբօրը կը յանձնէ ժողովորդի «նուիրական նշանը»՝ ազատութեան խորհրդանիշ դրօշակը, որ հայրենիքին հաւատարիմ մնալու երդում է: Այսինքն, քոյրը եղբօր կը թելադրէ պատերազմի դաշտ երթալ եւ մահուան գնով ազատել հայրենիքը: Աւելի յուզիչ է այն բաժինը, որ քոյրը, անձամբ, ինք հիւսած է դրօշակը, գիշերները արթուն մնալով: Արտասուքով լուալու վերջին նախադասութիւնը կ'ակնարկէ քրոջ յուզումին: Քոյրը այդ դրօշակը պատրաստելու ընթացքին լացած եւ արցունքով լուացած է դրօշակը, որովհետեւ գիտէր, որ պատերազմի գացողը կրնար մահ մեռնիլ, բայց եղբօրը պիտի յանձնէր դրօշակը, որպէսզի կոխի երթար թշնամիին դէմ:

Երրորդ տունին մէջ կը յանձնարարուի եղբօր, որ մայի Եռագոյնին, ազգային պատիւը խորհրդանշող այդ դրօշակին եւ կը թելադրէ, որ դրօշակը ծածանի պատերազմի դաշտին վրայ, թշնամիին դէմ կոխ մղելու ընթացքին:

Չորրորդ տունին մէջ կայ մահուան գաղափարը եւ թելադրանքը, որ մարդ կը ծնի մեռնելու համար: Հայաստանի մէջ տիրող պայմաններէն մեկնելով, քոյրն է կրկին, որ կը բացատրէ, թէ մախընտրելի է հայրենիքի ազատութեան համար մղուող կոխներուն մեռնիլ, քան՝ բնական մահով, որ հասարակ ռեւէ մարդու մահն է:

call upon their children to exact revenge upon the enemies that spread spite and malice.

In 1991, after it was adopted by the second Republic of Armenia as its' national anthem, the first line of "Mer Hayrenik" was changed from "wrenched and orphaned.." to "free and independent ...".

In the second paragraph, a sister is giving her brother the peoples "sacred symbol", the flag that represents independence, and is an oath to remain faithful to the homeland. The sister is suggesting to her brother that he go to battle to and face deaf to fight to free the homeland. The last line in the paragraph that says "I washed it with my tears" hints at the sister's sadness. While the sister made this flag she cried and washed the flag with these tears because she knew a person going to war may not return but that she had to give this flag to her brother so that he would go fight against the enemy.

In the third paragraph the sister shows him the Yeragooy, the symbol of the nation's honor and suggests that he waive it on the battlefield as he goes to fight the enemy.

In the last paragraph, the concept of death and the thought that all people are born to die is introduced. I light of the situation in Armenia, the sister explains that it is better to die in the fight for Armenian freedom than to die a regular death which any man can do.

ՊԱՏՄԱԿԱՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ԱՇԽԱՐՀԱԳՐՈՒԹԻՒՆԸ

Պատմական Հայաստանը ունի մօտաւորապէս 300.000 քառակուսի քիլոմէթր տարածութիւն: Անկա կը գտնուի Արեւմտեան Ասիոյ մէջ: Լեռնային երկիր մը ըլլալով, Հայաստան կոչուած է բարձրաւանդակ եւ լեռնաշխարհ:

Պատմական Հայաստանի գլխաւոր լեռնաշղթաներն են

1) Փոքր Կովկաս: Մեծ լեռնաշղթայ մըն է, որ կ'երկարի Սեւ Ծովու ափերուն մօտէն դէպի հարաւ-արեւելք: Անոր գլխաւոր լեռներէն են Բազումի, Բամպակի, Գեղամայ, Զանգեզուրի եւ Մեղրիի լեռները:

2) Հայկական Տարոս: Կը գտնուի Հայաստանի հարաւը:

3) Լազիստանի լեռներ: Կը կազմեն Հայաստանի հիւսիս-արեւմտեան սահմանը:

4) Արսիան Մեծրաց եւ Կոտուր Զագրոշ: Կ'երկարին հիւսիսէն հարաւ:

5) Հայկական Պար: Կը կազմէ Հայաստանի սիրտը: Մասիսներէն դէպի արեւմուտք կ'երկարի: Ունի բարձր գագաթներ:

6) Ծարիան Ծաղկանց եւ Մ'նձուր Բիւրակնեան լեռներ: Յիշեալ լեռնաշղթաներու կողքին, Հայաստան ունի առանձին լեռներ, որոնց կարգին են Արարատ, Արագած, Նեմրոտ եւ Սիփան:

Արարատ կամ Մասիսները: Մեծ Մասիսի բարձրութիւնը կը հասնի 5156 մետրի: Անոր գագաթը ծածկուած է յաւերժական ձիւնով: Իսկ փոքր Մասիսը ունի 3965 մետր բարձրութիւն:

The Geography of Historic Armenia

Historic Armenia covered an area of 300,000 square kilometers (115,320 sq miles). It is in Western Asia. With all its mountains, Armenia is said to be a high plateau and a land of mountians.

Historic Armenia's main mountain ranges are

1) *Pokr Gogvus (Small Caucasus): Is a large mountain range that starts near the shores of the Black Sea and extends towards the south-west. The range's main mountain peaks are Pazoom, Pampagi, Gegham, Zangehzoor, and Meghri.*

2) *Hyegagan Davros: Is located in southern Armenia.*

3) *Lazistani Lerner: Form Armenia's north-western border.*

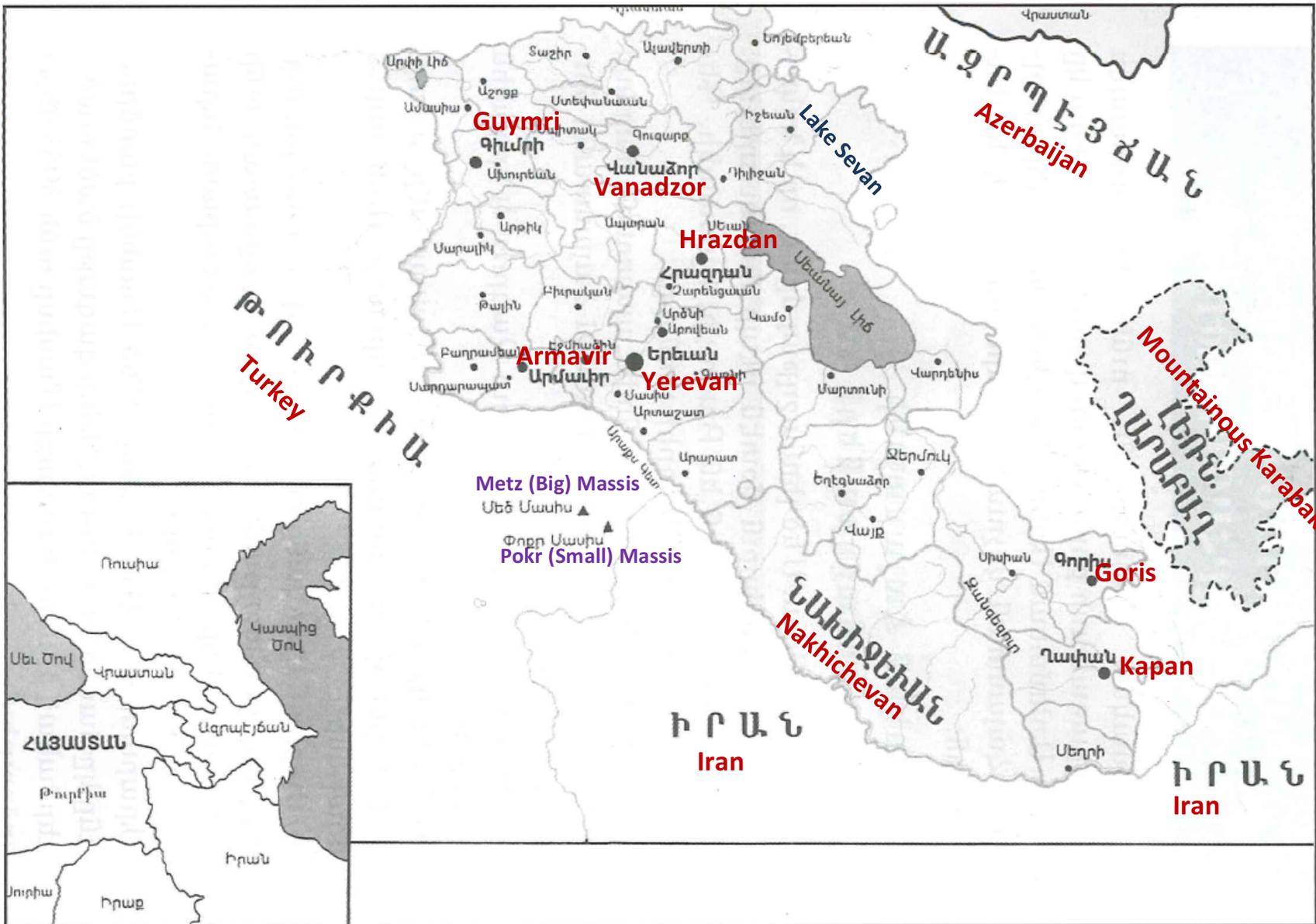
4) *Arsian Metzrats and Godoor Zagrosi: Run north to south.*

5) *Haygagan Bar: Goes through the heart of Armenia. It stretches from Massis to the south and has tall peaks.*

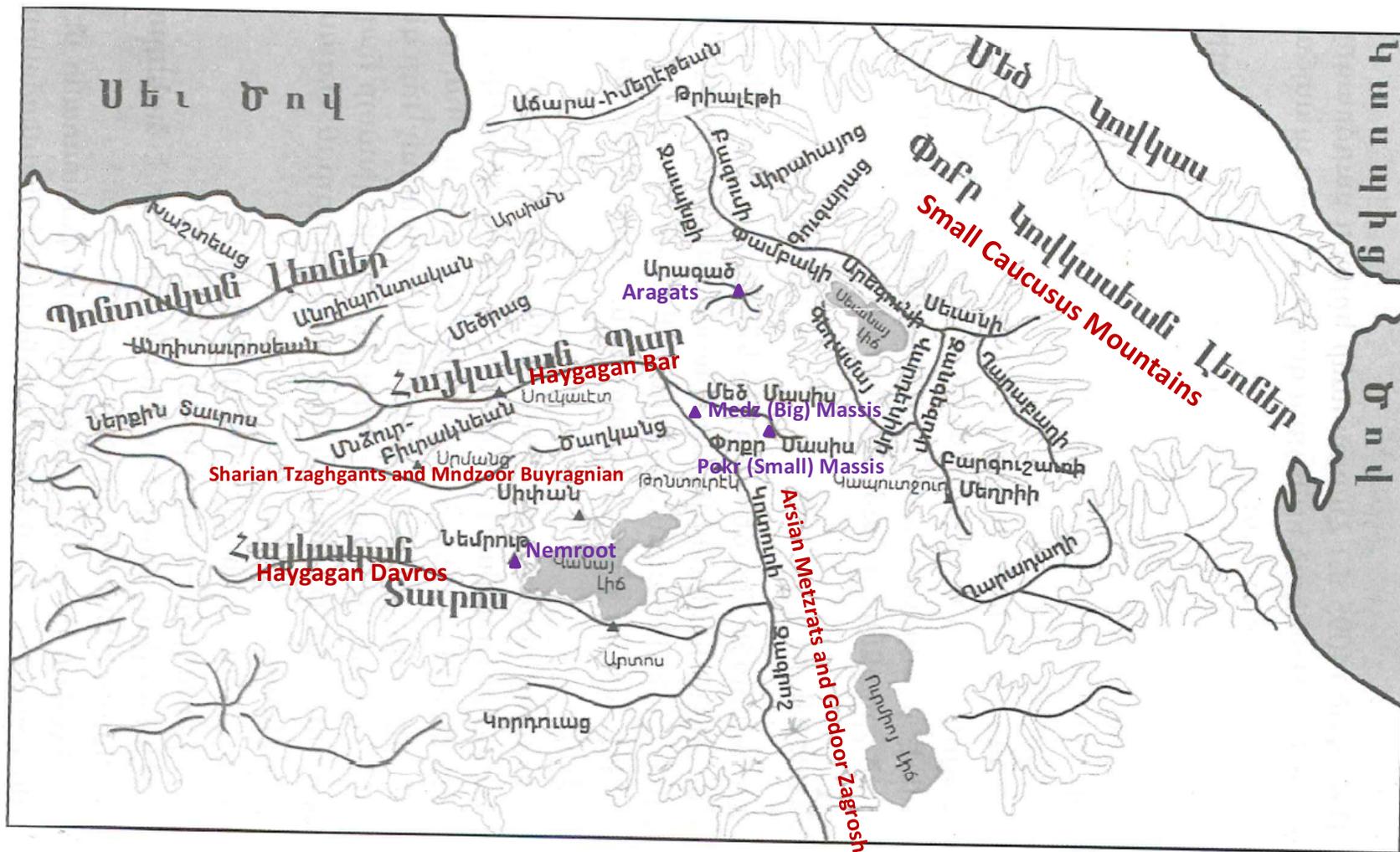
6) *Sharian Tzaghgants and Mndzoor Buyragnian mountains:*

In addition to the mountain ranges mentioned above, Armenia has stand-alone mountains that include Ararat, Aragats, Nemroot, and Sipan.

Ararat or the two Massis: The height of big Massis is 5156 meters (16,911 ft). It's peak is always covered with snow. Small Massis is 3965meters tall (13,000 ft).

Lazistani Lerner

Արագած (4095 մ.) Հայաստանի երրորդ բարձրագույն գագաթն է: Արագած ունի չորս գագաթ եւ այս պատճառով կը կոչուի քառագագաթ:

Նեմրոս (3050 մ.) եւ Սիփան (4434 մ.) կը նկատուին վանայ լիճին պահակները:

Լեռներու կողքին, Պատմական Հայաստան ունի նաեւ հարթ տարածութիւններ, ինչպէս՝ Արարատեան դաշտը եւ Եփրատի հովիտները:

Հայաստան հեռու ըլլալով ծովերու եւ ովկիանոսներու ազդեցութենէն, ունի ցամաքային կլիմայ: Ձմեռը շատ խիստ է, յատկապէս բարձր շրջաններուն մէջ: Իսկ ամառը ցած շրջաններուն ամառը կիզիչ է ու չոր:

Գետերն ու լիճերը

Հայաստանի մէջ գետերը քիչ են: Եփրատն ու Տիգրիսը կը բխին հայկական բարձրաւանդակէն, սակայն կը հոսին դէպի Միջագետք, թափելու համար Պարսից Ծոց: Ծորոխը եւս կը բխի Հայաստանէն, սակայն կը թափի Սեւ Ծով:

Արաքսը Հայաստանի մայր գետն է, որ կը կոչուի նաեւ Արագ եւ Երասխ: Ունի 933 քմ. երկարութիւն: Կը բխի Բիւրակնեան լեռներէն, կը ճեղքէ Հայկական Պարը եւ կը մտնէ Արարատեան դաշտ, ապա կը միանայ Կուր գետին ու կը թափի Կասպից Ծով: Արաքսի գլխաւոր հարկատուներն են Ախուրեան, Քասախ, Հրազդան, Ազատ, Արփա եւայլն:

Հայաստան ունի գլխաւոր երեք լիճեր:

- Ուրմիոյ լիճը.- չափազանց աղի է:

- Վանայ լիճը.- աղի է, սակայն հարուստ է ձուկերով: Նշանաւոր է Տաւնխ ձուկով:

- Սեւանայ լիճը.- կը գտնուի ներկայ Հայաստանի մէջ՝ 1900 մ. բարձրութեան վրայ: Նշանաւոր է Իշխանաձուկով:

Aragats (4095 m / 13,432 ft) is Armenia's second tallest peak. Aragats has four peaks and so it is called "karagagat" "quadpeak".

Nemroot (3050 m / 10,000 ft) and Sipan (4434 m / 14,544 ft) are thought of as being guards standing over Lake Van.

Alongside it's mountains, Historic Armenia also has flat lands, for example the Ararat plains and the Euphrates valley.

Since Armenia's climate is not affected by any seas or oceans, it has a dry/arid climate. Winters are harsh, especially at higher climates. While at lower elevations, summers are hot and dry.

Rivers and lakes

There are few rivers in Armenia. The Euphrates and Tigris rivers originate in the Armenian highlands and flow towards the equator to empty into the Persian Gulf. The Djorop river also originates in Armenia but ends in the Black Sea.

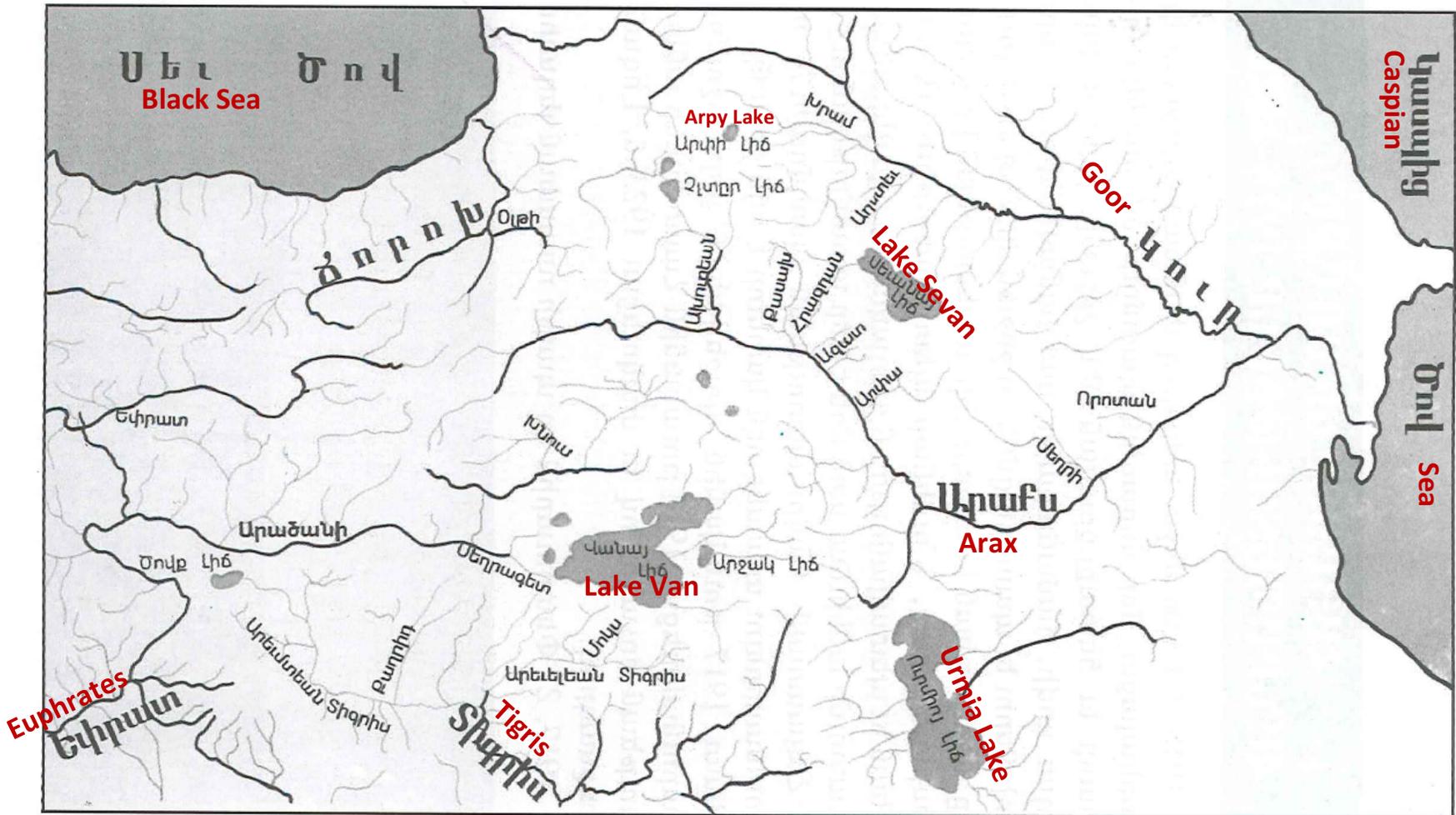
The Arax river is Armenia's main river. Arax is also called Araz and Yeraskh. Arax is 933 km (3,060 ft) long. The Arax river starts in the Byuragan mountain, crosses the Haygagan Bar, enters the Araratian plain, joins with the Gur river and then empties into the Caspian Sea: The main beneficiaries of the Arax river are the regions of Akhoorian, Kasakh, Hrazdan, Azad, Arpa, etc. ...

Armenia has three main lakes:

- *Urmia lake – which is very salty*

- *Lake Van – which is also salty and rich with fish. The Darekh fish is famous.*

- *Lake Sevan – is located within the current boundaries of Armenia. It's elevation is 1900 m (6,232 ft) and it's famous for the Ishkhan (Prince) fish.*

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ԱՌԱՋԻՆ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹԻՒՆԸ 1918-1920

1918-ը և 1920-ի միջև երկարող ժամանակաշրջանը կը ներկայացնէ մեր նորագոյն պատմութեան ամէնէն լուսատր եւ հետաքրքրական մէկ շրջանը, թէև անհկա եղաւ սովի, համաճարակի, սահմանալէճերու, ներքին կոնիւներու եւ պատերազմներու շրջան մը: Հայ ժողովուրդը ստրկութեան եւ օտարի տիրապետութեան իր երկար դարերէն ետք, կ'ունենար պետականութիւն: Ազգութեան եւ պետականութեան գաղափարին այս վերահաստատումը անկիւնադարձ մըն է մեր պատմութեան մէջ:

Հայաստանի հանրապետութեան պատմութիւնը ուսումնասիրելու տեսակէտէն կարեւոր է այն շրջանը, որ սկսաւ 1917 թուականին պոլշեփկեան յեղաշրջումով, շարունակուեցաւ 1918 թուականին Հայաստանի անկախութեան հռչակումով եւ փակուեցաւ 1923ին, Լոզանի դաշնագրով:

1917, 27 Փետրուարին կը պայթի ռուսական յեղափո-

Armenia's First Republic 1918-1920

The period between 1918 and 1920 represents the brightest and most interesting period in modern Armenian history despite it being a period of hunger, epidemic, disputed borders, internal strife, and war. After centuries of servitude and foreign rule, the Armenian people had their own state. The reinstatement of the notions of nationhood and statehood were a turning point for our people.

From the point of view of the study of the history of the Armenian Republic, it is important to focus on the periods that began with the Bolshevik revolution in 1917, was followed by the declaration of independence of Armenia, and closed with the treat of Lausanne in 1923.

On February 27, 1917 the Russian revolution erupted.

խութիւնը: Անդրկովկասի մէջ կը հաստատուի Անդրկովկասի Առանձին Կոմիտէ՝ «Օզակոմ»:

27 Սեպտեմբերին, Թիֆլիսի մէջ կը գումարուի հայոց ազգային խորհրդատուովը, որուն տնօրինումով կարճ ժամանակ ետք կը կազմուին Ազգային Ժողովն ու Ազգային Խորհուրդը: Առաջինը կը գբաղի հայ կեանքը յուզող հարցերով, իսկ երկրորդը՝ իբրև գործադիր մարմին կը ստանձնէ ազգային բոլոր գործերուն ղեկավարութիւնը:

25 Հոկտեմբերին տեղի կ'ունենայ պոլշեիկեան լեղաշրջումը:

5 Դեկտեմբերին, Երզնկայի մէջ կը հաստատուի գինադադար՝ թուրք բանակին եւ Անդրկովկասի Կոմիսարիատին միջեւ:

13 Դեկտեմբերին, Ազգային Խորհուրդի ջանքերով կը հիմնուի հայ ազգային բանակը՝ զօր. Թովմաս Նազարբէկեանի հրամանատարութեամբ: Նոյն թուականին,

In the Transcaucasus, the Special Transcaucasian Committee (OZAKOM) was established.

September 27 - in Tbilisi, Georgia, an Armenian national assembly is held and under its leadership, a short time later the Armenian National Congress and Armenia National Council are formed. The Congress worked to address issues critical to Armenians' daily lives while the Council was a working body established to lead the work needed to run a nation.

October 25 – The Bolshevik Revolution took place.

December 5 – In Yerznka, a ceasefire is established between the Turkish military and the Transcaucasian Commissariat.

December 13 – Through the efforts of the Armenian National Council, an Armenian national military is established under the command of General Thomas Nazarbekian. At the same time,

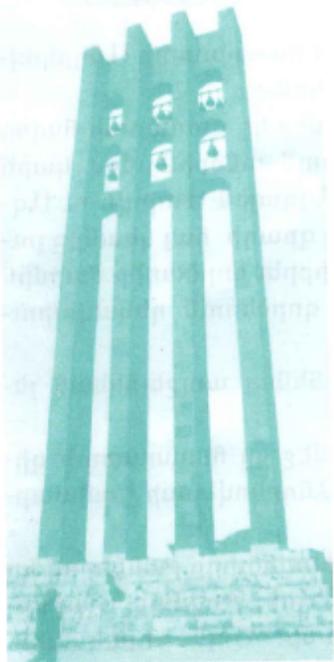
նուս դեկավարները հրահանգ կու տան Թրքահայաստանի մէջ գործող ռուսական բանակին՝ լքելու ճակատը: Թուրքերը կ'անցնին հակա-յարձակողականի ու կը գրաւեն Երզնկան, Տրապիզոնը, Բաբերդը, Կարինը եւ կը յառաջանան դէպի Ռուսաստանի սահմանները: Այս շրջանին է ահա, որ կը կազմուի Անդրկովկասի Սէյմը:

1918, 16 Փետրուարին, Սէյմը կ'որոշէ հաշտութիւն կնքել Թուրքիոյ հետ: 3 Մարտին, կը ստորագրուի Պրեսթ

Լիթովսկիի դաշնագիրը, ըստ որուն՝ Կարսի, Արտահանի եւ Պաթումի շրջանները կը յանձնուին Թուրքիոյ: Ապրիլին, Արարատեան դաշտին մէջ, Արամի եւ Դրոյի զխաւորութեամբ հայերը հերոսական կռիւներ կը մղեն թուրք կանոնաւոր բանակին դէմ:

15 Մայիսին, Ազգային Խորհուրդի սիրտը հանդիսացող եւ Հայաստանի տիքթաթոր հռչակուած Արամ Մանուկեան ստանձնած է արդէն հայրենիքի պաշտպանութեան դժուարին պարտականութիւնը: 24 Մայիսին, զօր. Նազարբէկեան հրաման կու տայ հայկական զօրաբաժին-

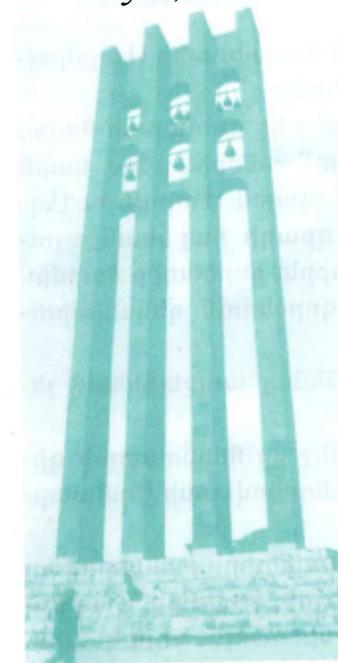
the Russian leadership commands the Russian military in Western Armenia (Turkish Armenia) to abandon the that front. As this happened, the Turks launch a counter offensive and the take over Yorznga, Trabizon, Babert, Garineen, and move forward towards the Russian borders. It is during this period that the Transcaucasian Sejm is formed.

February 16, 1918 – The Sem decides to pursue peace with the

hands the regions of Gars, Ardahan, and Batoomi over to the Turks. In April, on the Araratian plain, Armenians led by Aram and Dro put up a heroic fight against the Turkish army.

On May 15, the Armenian National Council officially gives the difficult responsibility of protecting Armenia to Aram Manoogian. On May 24, General Nazarbekian commands the Armenian forces

ներում ընդհանուր յարձակումի անցնիլ: 24էն 26 Մայիսին տեղի կ'ունենան Սարդարապատի եւ Ղարաքիլիսէի հերոսական կռիւները: Հայերը միակամ ու խիզախ, մէկ մարդու պէս կը հարուածեն թշնամին: Թուրքերը կը կրեն չափազանց ծանր կորուստներ եւ կը պարտուին բոլոր ճակատներու վրայ: Մինչեւ 28 Մայիս, կը շարունակուին հայկական բանակին ջախջախիչ հարուածները եւ տեղի կ'ունենան Բաշ Ապարանի պատմական կռիւները: Պարտուած բոլոր ճակատներում վրայ՝ թուրքերը կը նահանջեն: Արամի ընդհանուր հրամանատարութեան տակ եւ զօրավարներ Նազարբէկեանի, Սիլիկեանի, Արարատեանի եւ Դրոյի վճռական հարուածներով նոր էջ մը կը բացուի հայոց պատմութեան մէջ: Հայոց Ազգային Խորհուրդը ինքզինք կը յայտարարէ ժամանակաւոր կառավարութիւն: Մայիս 28 կը դառնայ Հայաստանի անկախութեան օր:

4 Յունիսին, կը ստորագրուի խաղաղութեան դաշնագիր՝ Հայաստանի Հանրապետութեան եւ Թուրքիոյ միջեւ: Հայաստանի տարածութիւնը կը հասնէր 12000 քառ. ըմ.: Յովհաննէս Քաջազնունի կը կազմէ առաջին կառավարութիւնը:

1 Օգոստոսին տեղի կ'ունենայ հանդիսատր բացում՝ Հայաստանի օրէնսդիր ժողովին: Կը սկսին պետութեան վերաշինութեան եւ կազմակերպական աշխատանքները:

Քանի մը ամիս ետք, 5 Դեկտեմբերին, վրացական զօրքը կը գրաւէ Ախալքալաքը եւ կը փորձէ գրաւել Լոռին: 13 Դեկտեմբերին, կը ծագի հայ-վրացական պատերազմը, որ կ'աւարտի հայերու յաղթանակով:

1919, 5 Օգոստոսին, Ալեքսանդր Խատիսեան կը կազմէ երկրորդ կառավարութիւնը:

1920, 19 Յունուարին, դաշնակիցներու գերագոյն խորհուրդը կը ճանչնայ Հայաստանի կառավարութիւնը:

into battle. The heroic battles of Sardarabad and Gharakeeleeseh take place between May 24 and 26. The Armenians, united and brave, strike the enemy as one man. The Turks suffer great losses and are defeated on all fronts. The Armenian forces continue their devastating strikes with the historic battles of Bash Aparan until May 28th. Having lost on all fronts, the Turks retreat. Under the leadership of Aram Manoogian and strikes orchestrated by the Generals Nazarbekian, Siligian, Araratian, and Dro a new chapter began in Armenian history. The Armenian National Council declares itself the temporary government. Mayees (May) 28 becomes Armenia's Independence Day.

On June 4, a peace treaty is signed between the Republic of Armenia and Turkey. The area of Armenia was 12,000 square kilometers (4,600 sq miles). Hovhannes Kajaznooni forms the first government.

August 1 – The first meeting of Armenian's governing body. They start building and organizing the new government.

A few months later on December 5, the Georgian military occupy Akhalkalak and try to occupy Lori.

4 Ապրիլին, Ազրպեյճանի թուրքերը կը կազմակերպեն Շուշիի հայութեան կոտորածը: Տեղի կ'ունենան բախումներ Ղարաբաղի մէջ, թուրքերու եւ հայերու միջեւ:

5 Մայիսին, Խատիսեան խորհրդարանին կը ներկայացնէ իր հրաժարականը: Իշխանութեան գլուխը կ'անցնի Համօ Օհանջանեան, իբրեւ վարչապետ:

10 Օգոստոսին, Հայաստանի Հանրապետութեան անունով Աւետիս Ահարոնեան կը ստորագրէ Սեւրի դաշնագիրը, որուն հիման վրայ Հայաստան կ'ունենայ մօտաւորապէս 162000 քառ. քլմ. տարածութիւն:

23 Սեպտեմբերին, կը սկսի հայ-թրքական պատերազմը: 20-26 Հոկտեմբերին, տեղի կ'ունենան արինաճեղ կոիւներ Սուրմալուի ճակատին վրայ: Դրոյի ղեկավարութեամբ հայկական բանակը կը ջախջախէ թուրքերը: 30 Հոկտեմբերին, Հայաստանի կառավարութիւնը կը դիմէ դաշնակիցներուն, որոնք սակայն օգնութեան չեն հասնիր:

23 Նոյեմբերին, Օհանջանեանի կառավարութիւնը կը հրաժարի: Երկու օր ետք, Սիմոն վրացեան կը կազմէ չորրորդ եւ վերջին դահլիճը:

2 Դեկտեմբերին, պաշտօնական համաձայնութեամբ, Հայաստանի Հանրապետութեան վարիչները երկիրը կը յանձնեն համայնավարներուն, թուրքերու եւ ռուսերու միջեւ «երկու չարեաց փոքրագոյն»ի ընտրութիւն մը կատարելով: Հայաստան կը դառնայ Խորհրդային Հանրապետութիւն:

On April 4th, The Turks of Azerbaijan organize the massacre of Shushi Armenians. In Karabagh, clashes take place between Armenians and Turks.

On May 5th, Alexander Khatisian, Armenia's second prime minister, submits his resignation to the National Assembly. Hamo Ohanjanyan takes over the reins of government as the Prime Minister.

On October 10th, Avetis Aharonian signs the Treaty of Sèvres on behalf of the Republic of Armenia. According to the terms of the Treaty of Sèvres, Armenia's area comprised of 162,000 square kilometers (62,500 sq. miles).

On September 23rd a renewed war begins between Armenia and Turkey. On October 20th through 26th, bloody battles take place on the Surmalu front. Under Dro's leadership, the Armenian army routs the Turks. On October 30th, the Armenian government calls on the Allied powers for help, who nonetheless do not come to the aid of Armenia.

On November 23rd, Ohanjanyan's cabinet resigns. Two days later, Simon Vratsian forms the Armenian Republic's fourth and final assembly.

On December 2nd, by official agreement, the leaders of the Armenian Republic hand the country over to the Communists. Having been menaced by the Turks on one front and the Russians on the other, they choose to relinquish to the "lesser of the two evils." Armenia becomes a Soviet Republic.

Քսի՛ր եւ հոս զետեղէ՛ հետեւեալ
անձնատրութիւններուն նկարները.

Արամ Մանուկեան

ԅ. Քաչազնունի

Ալ. Խադիսեան

Հ. Օհանջանեան

Find and place here the pictures of the following people.

Aram Manoukian

H. Khachaturian

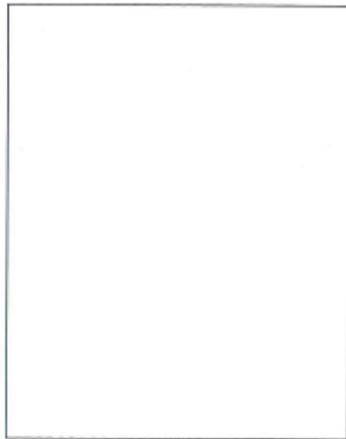
A. Khadisian

H. Ohanjian

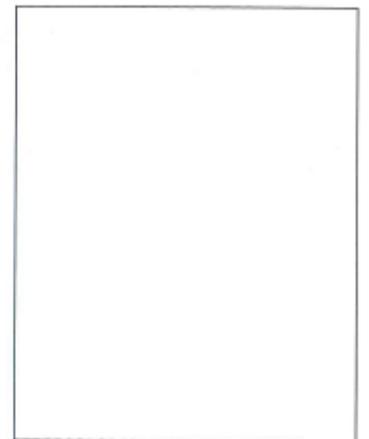
Ս. Վրացեան

Դրօ

S. Vratsian

Dro

Թուէ՛ 1918-1920 Հայաստանի Հանրապետութիւնը ներկայացնող 4 դեսպաններու անուններ եւ այն երկիրները, ուր անոնք գործեցին.

Դեսպանի անուն	Երկիր
ա.	
բ.	
գ.	
դ.	

List the four ambassadors that represented Armenia during the 1918-1920 Republic and the countries that they worked in.

Ambassador name	Country
a.	
b.	
c.	
d.	

ՇՐՋԱՆԻ ՀԱՅ ԳԱՂՈՒԹԸ

Վստահաբար դուք այլ լաճախ դուք քեզի հարց կու տաս, թե ի՞նչպէս կազմուած է ապրած երկրիդ հայ գաղութը: Հաւանաբար դուք այլ յաւելեալ մանրամասնութիւններ չունիս, հետեւաբար լաւ կ'ըլլայ եթէ ստորեւ տրուած հարցումները, իբրեւ ուղղութիւն ստանալով, որոշ փնտրութիւններ ընես եւ ամփոփ տեղեկութիւն ունենաս գաղութիդ մասին:

Մօտաւորապէս ո՞ր թուականէն ի վեր հայեր ապրած են ----- մէջ: Ներկայիս, մօտաւորապէս քանի՞ հոգի կը հաշուէ ապրած երկրիդ՝ ----- հայ գաղութը: Քանի՞ դպրոց եւ եկեղեցի ունի (առաքելական, կաթողիկէ, ատետարանական) գաղութը: -----

Հայկական բարեսիրական միութիւններ կը գործեն՞ (Կարմիր Խաչ, Եւայլն), եթէ այո, թուէ՛ր զանոնք: -----

Թուէ՛ր նաեւ գաղութին մէջ գործող հայկական մարզական միութիւններու անունները: -----

Յաւելեալ մանրամասնութիւններ եթէ ունիս, գրէ՛ր զանոնք եւս:-----

Your Area's Armenian Community

You surely have wondered yourself how the Armenian community in your country was formed. Mostly likely you don't know the details, therefore it would be good for you to use the questions below as a guide to do some research and gather some basic information about your Armenian community.

From approximately what year have Armenians lived in _____? How many Armenian currently live in the country you live in? _____ How many Armenian schools and churches (Apostolic, Catholic, Evangelical) does your community have?

Are there any Armenian benevolent organizations in your community (like ARS, etc.)? If yes, how many? What are they? _____

How many and what Armenian athletic organizations are active in your community? _____

Note any other detailed info you may have about your community. _____

ԱԶԳԱՅԻՆ ՀԵՐՈՍՆԵՐ

Իբրև Բ. կարգի հայ սկաուտ, քեզմէ կը պահանջուի ամփոփ գիծերու մէջ սերտել եւ ներկայացնել կէանքն ու գործունէութիւնը հինգ հայ հերոսներու:

Կատարէ՛ ընտրութիւններդ եւ ճշդէ՛ հինգ հերոսներ, զորս պիտի ներկայացնես: Ապա հետեւէ՛ հարցարանին, ամբողջացնելով զայն իրաքանչիւր հերոսի պարագային. միացո՛ւր նաեւ հերոսին նկարը:

1. Հարցարան

Հերոսի անուն
 Մականուն
 Ծածկանուն
 Հօր անուն
 Մօր անուն
 Ո՞ր ծնած է ե՞րբ
 Դպրոց յաճախա՞ծ է
 Եթէ այո, ո՞ր
 Քանի տարեկանին սկսած է իր գործունէութեան ---
 Կամառօ՞ր կերպով, թէ պատահմամբ մաս կազմած է լե-
 դափոխական շարժումին
 Քաղաքական կուսակցութեան մը անդամակցա՞ծ է ---
 Եթէ այո, ե՞րբ եւ ո՞ր
 Գործունէութիւնը ընդհանրապէս մէ՞կ շրջանի մէջ եղած
 է, թէ զանազան տեղեր

National Heroes

As a Ben Gark Armenian Scout you must research and summarize the life and works of five Armenian heroes.

Select five the heroes that you will present. Answer the following questions for each hero and attach their picture.

1. Questionnaire

Hero's First Name
 Last Name
 Nickname
 Father's Name
 Mother's Name
 Birth place Date
 Did they attend school?
 If yes, where?
 At what age did they start their heroic work?
 Did they join the revolutionary movement voluntarily or by chance?
 Where they a member of a political party?
 If yes, when ? where?
 Was their work in one region/area or various regions/areas?

Եթե մէկ շրջան է, ո՞ր
Մօտաւորապէս քանի՞ տարի նուիրուած է ազատագրա-
կան պայքարին
Ի՞նչպէս եւ ե՞րբ նահատակուած է

Թուէ՛ անոր մասնակցած եւ կամ ղեկավարած գլխաւոր
կռիւներն ու գործողութիւնները, ապա քանի մը տողով
ներկայացո՛ւր անոր ամէնէն նշանաւոր կռիւը.

2. Հարցարան

Հերոսի անուն
Մականուն
Ծածկանուն
Հօր անուն
Մօր անուն
Ո՞ր ծնած է ե՞րբ

*If one area, where?
Approximately how many years did they dedicate to the
struggle for freedom?
When and how were they martyred?*

*List the battles and operation that they participated in or led.
In a few lines present their most famous battle.*

2. Questionnaire

Hero's First Name
Last Name
Nickname
Father's Name
Mother's Name
Birth place Date

Դպրոց յաճախա՞ծ է
 Եթե այո, ո՞ր
 Քանի տարեկանին սկսած է իր գործունեության ---
 Կամառ՞ր կերպով, թե պատահմամբ մաս կազմած է յե-
 դափոխական շարժումին
 Քաղաքական կուսակցության մը անդամակցա՞ծ է ---
 Եթե այո, ե՞րբ եւ ո՞ր
 Գործունեութիւնը ընդհանրապէս մէ՞կ շրջանի մէջ եղած
 է, թե զանազան տեղեր
 Եթե մէկ շրջան է, ո՞ր
 Մօտաւորապէս քանի՞ տարի նուիրուած է ազատագրա-
 կան պայքարին
 Ի՞նչպէս եւ ե՞րբ նահատակուած է

Թուէ՛ անոր մասնակցած եւ կամ ղեկավարած գլխաւոր
 կռիւներն ու գործողութիւնները, ապա քանի մը տողով
 ներկայացո՛ւր անոր ամէնէն նշանաւոր կռիւը.

Did they attend school?
 If yes, where?
 At what age did they start their heroic work?
 Did they join the revolutionary movement voluntarily or
 by chance?
 Where they a member of a political party?
 If yes, when? where?
 Was their work in one region/area or various
 regions/areas?
 If one area, where?
 Approximately how many years did they dedicate to the
 struggle for freedom?
 When and how were they martyred?

List the battles and operation that they participated in or led.
 In a few lines present their most famous battle.

3. Հարցարան

Հերոսի անուն
 Մականուն
 Ծածկանուն
 Հօր անուն
 Մոր անուն
 Ո՞ր ծնած է ե՞րբ
 Դպրոց յաճախա՞ծ է
 Եթէ այո, ո՞ր
 Քանի տարեկանին սկսած է իր գործունեության ---
 կամառ՞ր կերպով, թե պատահմամբ մաս կազմած է լե-
 դափոխական շարժումին
 Քաղաքական կուսակցության մը անդամակցա՞ծ է ---
 Եթէ այո, ե՞րբ եւ ո՞ր
 Գործունեությունը ընդհանրապես մե՞կ շրջանի մեջ եղած
 է, թե զանազան տեղեր
 Եթէ մեկ շրջան է, ո՞ր
 Մօտաւորապես քանի՞ տարի նուիրուած է ազատագրա-
 կան պայքարին
 Ի՞նչպէս եւ ե՞րբ նահատակուած է

 Թուէ՛ անոր մասնակցած եւ կամ ղեկավարած գլխաւոր
 կռիւներն ու գործողութիւնները, ապա քանի մը տողով
 ներկայացո՛ւր անոր ամէնէն նշանաւոր կռիւը.

2. Questionnaire

Hero's First Name
 Last Name
 Nickname
 Father's Name
 Mother's Name
 Birth place Date
 Did they attend school?
 If yes, where?
 At what age did they start their heroic work?
 Did they join the revolutionary movement voluntarily or
 by chance?
 Were they a member of a political party?
 If yes, when ? where?
 Was their work in one region/area or various
 regions/areas?
 If one area, where?
 Approximately how many years did they dedicate to the
 struggle for freedom?
 When and how were they martyred?

 List the battles and operation that they participated in or led.
 In a few lines present their most famous battle.

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

4. Հարցարան

Հերոսի անուն
Մականուն
Ծածկանուն
Հօր անուն
Մօր անուն
Ո՞ր ծնած է ե՞րբ
Դպրոց յանախա՞ծ է
Եթե այո, ո՞ր
Քանի տարեկանին սկսած է իր գործունեության ---
Կամառ՞ր կերպով, թե պատահմամբ մաս կազմած է լե-
ղափոխական շարժումին
Քաղաքական կուսակցության մը անդամակցա՞ծ է ---
Եթե այո, ե՞րբ եւ ո՞ր
Գործունեությունը ընդհանրապէս մէ՞կ շրջանի մէջ եղած
է, թե զանազան տեղեր
Եթե մէկ շրջան է, ո՞ր
.....

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

4. Questionnaire

Hero's First Name
Last Name
Nickname
Father's Name
Mother's Name
Birth place *Date*
Did they attend school?
If yes, where?
At what age did they start their heroic work? ---
Did they join the revolutionary movement voluntarily
or by chance?
Were they a member of a political party?
If yes, when ? *where?*
Was their work in one region/area or various
regions/areas?
If one area, where?

Մօտատրապէս քանի՞ տարի նուիրուած է ազատագրական պայքարին -----

Ի՞նչպէս եւ ե՞րբ նահատակուած է -----

Թուէ՛ անոր մասնակցած եւ կամ ղեկավարած գլխաւոր կռիւներն ու գործողութիւնները, ապա քանի մը տողով ներկայացո՛ւր անոր ամենէն նշանաւոր կռիւը.

5. Հարցարան

Հերոսի անուն -----

Մականուն -----

Ծածկանուն -----

Հօր անուն -----

Մօր անուն -----

Ո՞ւր ծնած է ----- ե՞րբ -----

Ղարոց յաճախա՞ծ է -----

Եթէ այո, ո՞ւր -----

Approximately how many years did they dedicate to the struggle for freedom? -----

When and how were they martyred? -----

List the battles and operation that they participated in or led. In a few lines present their most famous battle.

4. Questionnaire

Hero's First Name -----

Last Name -----

Nickname -----

Father's Name -----

Mother's Name -----

Birth place ----- *Date* -----

Did they attend school? -----

If yes, where? -----

Քանի տարեկանին սկսած է իր գործունեության ---
Կամառ՞ր կերպով, թե պատահմամբ մաս կազմած է լե-
ղափոխական շարժումին -----
Քաղաքական կուսակցության մը անդամակցա՞ծ է ---
Եթե այո, ե՞րբ ----- եւ ո՞ւր -----
Գործունեությունը ընդհանրապես մե՞կ շրջանի մէջ եղած
է, թե զանազան տեղեր -----
Եթե մէկ շրջան է, ո՞ւր -----
Մօտաւորապէս քանի՞ տարի նուիրուած է ազատագրա-
կան պայքարին -----
Ի՞նչպէս եւ ե՞րբ նահատակուած է -----

Թուէ՛ անոր մասնակցած եւ կամ ղեկավարած գլխաւոր
կոխներն ու գործողութիւնները, ապա քանի մը տողով
ներկայացո՛ւր անոր ամենէն նշանաւոր կոխը.

At what age did they start their heroic work? ---
Did they join the revolutionary movement voluntarily or
by chance? -----
Where they a member of a political party? ---
If yes, when ? ----- where? -----
Was their work in one region/area or various
regions/areas? -----
If one area, where? -----
Approximately how many years did they dedicate to the
struggle for freedom? -----
When and how were they martyred? -----

List the battles and operation that they participated in or led.
In a few lines present their most famous battle.

ՀԱՅ ԵԿԵՂԵՑԻՈՅ ՆՈՒԻՐԱՊԵՏԱԿԱՆ ԱԹՈՌՆԵՐԸ

Հայոց կաթողիկոսական Աթոռը պատմութեան ընթացքին տեղ մը կապուած չմնաց, այլ՝ քաղաքական դեկավարութեան հետ փոխադրուեցաւ քաղաք:

Հայրապետական աթոռը հաստատուեցաւ

հոն, ուր կը գտնուէր ազգին քաղաքական իշխանութեան կեդրոնը, կամ ժամանակին տիրող կառավարութեան գլխաւոր քաղաքը: Այսպէս, երբ արքունիքը կը գտնուէր Վաղարշապատ, Դուին, Անի կամ Սիս, կաթողիկոսարանն ալ կը փոխադրուէր հոն:

Այն օրերուն, երբ Էջմիածինը դարձաւ քրիստոնէութեան առաջին ոստանը, Հայաստանի մէջ, չորրորդ դարու սկիզբն էր (301) եւ թագաւորութեան մայրաքաղաքն ալ Վաղարշապատն էր: Ապա, երբ արաքական տիրապետութեան օրերուն Դուինի մէջ իշխանութիւն մը կը հաստատուի, կաթողիկոսութեան աթոռն ալ կը փոխադրուի Դուին: Բագրատունեաց թագաւորութեան շրջանին, Անի հաստատուելէ առաջ, Յովհաննէս Ե. կա-

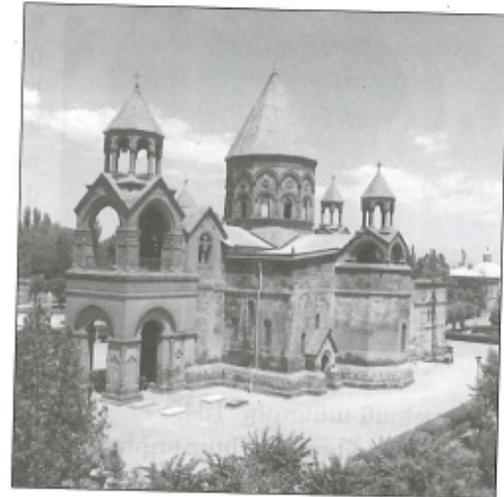
The Holy Seats of the Armenian Church

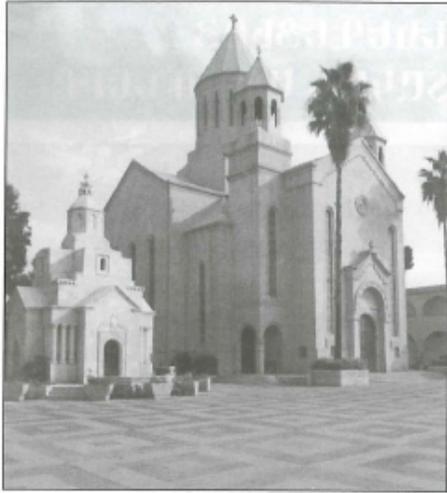
The Seat of the Armenian Catholicos has not been in the same place throughout history. Because of changes in political environment the seat was moved from city to city.

The patriarchal seat was

typically located where the center of Armenian political power was located or in the main city of the government that ruled Armenians at that time. So when the seat of government was located in Vagharshbad, Dvin, Ani, or Sis, the patriarchal seat also moved to those places.

In the days when Echmiadzin became the first Christian seat of power, in Armenia, it was the fourth century (301) and the capitol of the kingdom was also in Vagharshbad. When Armenia was under Arab rule and a principality was established in Dvin, the seat of the church was also in Dvin. During the Bagratuni dynasty, before the city of Ani was established, John the 5th

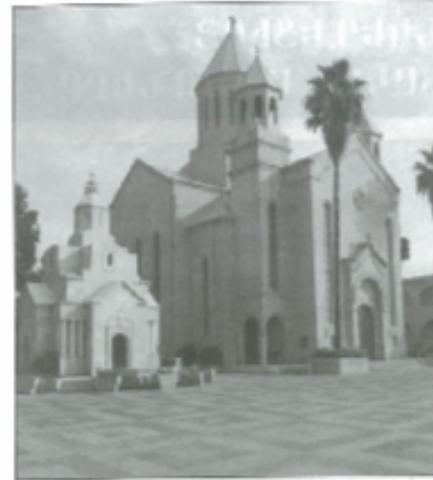

թողիկոսը շատ մը փորձեր կատարեց վերանորոգելու համար Դուինի աթոռը, սակայն չաջողեցաւ: Ի վերջոյ, երկար թափառումներէ ետք, եւ կարճատեմ մը Աղթամար հաստատուելէ ետք, կաթողիկոսարանը փոխադրուեցաւ Անի եւ մնաց հոն, մինչեւ Բագրատունեաց թագաւորութեան անկումը՝ 1045:

Անիի անկումով, կաթողիկոսական աթոռն ալ բռնեց գաղթի ճամբան եւ ուղղուեցաւ Կիլիկիա, ուր զանազան շրջաններու մէջ թափառելէ ետք, հաստատուեցաւ Սիս, ու հոն մնաց մինչեւ 1915: Սիսի մէջ, Կիլիկիոյ վերջին կաթողիկոսը եղաւ Սահակ Բ. Խապայեան, որ իր ժողովուրդին հետ թափառական շրջեցաւ Սուրիոյ մէջ բազմաթիւ տարիներ եւ վերջապէս լաջողեցաւ Լիբանանի մէջ (Անթիլիաս) հաստատել Մեծի Տանն Կիլիկիոյ Կաթողիկոսարանը եւ 1930ին հիմը դրաւ Ս. Աթոռին:

Մինչեւ Կիլիկիոյ թագաւորութեան անկումը (1375), Հայաստանի մէջ կաթողիկոսական աթոռ չկար: 1441ին, առաջարկուեցաւ Կիլիկիոյ աթոռը փոխադրել Հայաստան. Ըջմիածնի մէջ գումարուեցաւ ժողով մը, որուն ներկաները կաթողիկոս ընտրեցին Կիրակոս վարդապետ Վիրապեցին, որովհետեւ Սիսի կաթողիկոսը չէր ուզեր վերադառնալ Ըջմիածին: Ահա այս թուականէն (1441)

Catholicos tried everything to reestablish the See in Dvin but he did not succeed. In the end after much a long period of wandering and a sort period in Akhitamar, the See of the Armenian church moved to Ani and stayed there until the

fall of the Bargaruni Dynasty in 1045:

With the fall of Ani, the See of the Armenian church also had to move and was driven to Cilicia where it wandered in different regions until it settled in Sis where it stayed until 1915. In Sis, the last Catholicos of Cilicia was Sahag the 2nd Khaboian, who with his people had to leave and wandered for many years around Syria and in the end settled in Antelias, Lebanon and in 1930 establish the Holy See of Catholicosate of the Great House of Cilicia and in 1930.

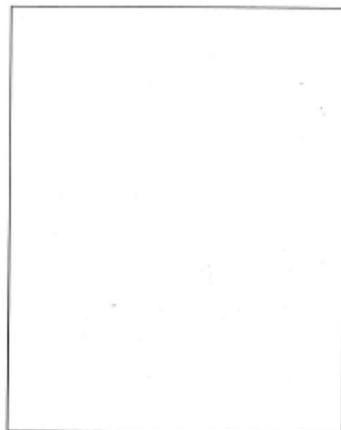
Until the kingdom in Cilicia fell (1375), there was no catholicos seated in Armenia. In 1441, it was suggested that the seat in Cilicia move to Armenia. A meeting was called in Echmiadzin where those present elected Giragos Virabetsi Catholicos because the Catholicos in Sis did not want to return to Echmiadzin. And so from this date (1441)

սկսեալ է, որ Հայաստանեայց Եկեղեցին կաթողիկոսական երկու աթոռ ունեցաւ՝ Էջմիածինի եւ Կիլիկիոյ մէջ: Գրեթէ այս նոյն ժամանակաշրջանին (1461) Պոլսոյ մէջ կը հաստատուի Կոստանդուպոլսոյ Պատրիարքութիւնը, որ մաս կը կազմէ Հայաստանեայց եկեղեցոյ նուիրապետական աթոռներուն, իր հետ ունենալով նաեւ Երուսաղէմի Պատրիարքութիւնը:

Որո՞ք են ներկայիս Էջմիածինի Ամենայն Հայոց եւ Մեծի Տանն Կիլիկիոյ Կաթողիկոսները: Գտի՛ր անոնց նկարները եւ ճշէ՛, թէ ո՞ր թուականէն ի վեր ընտրուած են:

Ամենայն Հայոց
Կաթողիկոս

Մեծի Տանն Կիլիկիոյ
Կաթողիկոս

Ընտրուած է

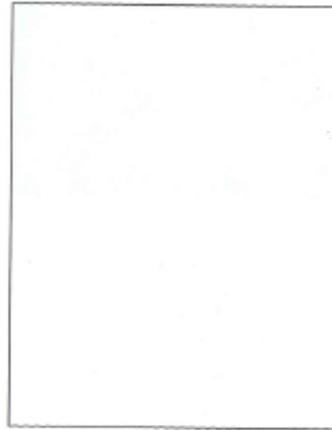
Ընտրուած է

the Armenian Church two catholicos (holy seats), one in Echmiadzin and one in Cilicia. At about the same time (1461) in Constantinople the Patriarchy of Constantinople is established as part of the hierarchy of the Armenian church along with the Patriarchy of Jerusalem.

Who is the current Catholicoses of all Armenians in Holy Etchmiadzin and the Catholicos of the Great House of Cilicia? Find their pictures and the date that they were elected .

*Catholicoses of
all Armenians*

*Catholicos of the
Great House of Cilicia*

Elected Date:

Elected Date:

ԻՆՉՈ՞Ւ ՀԱՅԱՍՏԱՆԵԱՅՑ ԵԿԵՂԵՑԻՆ Ս. ԾՆՈՒՆԴԸ ՅՈՒՆՈՒԱՐ ԳԻՆ ԿԸ ՏՕՆԷ

Հայաստանեայց Առաքելական Եկեղեցին Ս. Ծնունդը Յունուար 6ին կը տօնէ, մինչդէռ քրիստոնէական մնացեալ բոլոր եկեղեցիները, թէ՛ Արեւելքի եւ թէ՛ Արեւմուտքի մէջ, Ս. Ծնունդը Դեկտեմբեր 25ին կը տօնեն: Ծատ բնական պարագայ մըն է, որ այս երկու թուականները մարդոց մտքերուն մէջ հարցականներ յառաջացընեն:

Այդ հարցականները կարելի է լուսաբանել, ներկայացնելով Ս. Ծննդեան տօնին հաստատումը, պատմական եւ եկեղեցական տուեալներու համաձայն:

Յիսուս Քրիստոսի երկրաւոր կեանքին մասին ամենէն վաւերական աղբիւրները Աւետարաններն են: Բայց այս Աւետարանները Յիսուսի ծննդեան թուականին մասին ոչինչ կը յիշատակեն, յստակ եւ ստույգ թուական մը չեն տար մեզի:

Եկեղեցոյ աւանդութեան համաձայն, առաջին դարուն, քրիստոնէաները յիշատակելի գլխաւոր միակ տօն մը ունէին, այդ ալ Յիսուսի Յարութեան դէպքն էր: Աւե-

WHY THE ARMENIAN CHURCH CELEBRATES CHRISTMAS ON JANUARY 6

The Armenian Apostolic Church celebrates the birth of Jesus Christ on January 6, whereas all the other Christian churches (both eastern and western) celebrate the Holy Birth on December 25. It is very natural for these two dates to raise questions in people's minds.

These questions can be explained by reviewing the establishment of this holiday in historic and church records. The most definitive source of information about the life of Christ on earth comes from the Bible. These books, however, do not note the date of Christ's birth, they do not provide a clear / firm date.

Based on church traditions, in the first century after Christ's death, Christians only commemorated one holiday and that holiday was the resurrection of Christ.

լի ետք, երկրորդ դարում, երբ Աւետարանները գրուած են, Քրիստոսի կեանքէն քաղուած այլ յիշատակներ ալ սկսած են կարեւոր նկատուիլ քրիստոնեաներու կեանքին եւ դաստիարակութեան համար. այս բոլոր յիշատակները միասնաբար սկսած են տօնել նոյն օրը, Աստուածայայտնութեան ամուսինն ներքեւ:

Եկեղեցւոյ հայրապետները որոշեցին այս նոր տօնը հաստատել Յունուար 6ին: Պարզ ենթադրութիւն մը չէ Յունուար 6 թուականը, այլ՝ պատմական իրողութիւն մը, զոր կը հաստատեն եկեղեցւոյ հայրերու գործերէն քաղուած վկայութիւնները:

Եկեղեցական հայրերու այս վկայութիւններէն անկախ, կայ ուրիշ ձեւ մը, որ Աւետարանական տեղեկութիւններէն մեկնելով, տոմարական հաշուով Յիսուսի ծնունդը Նոր Տոմարով կը զուգադիպի Յունուար 6ին:

Պատմական տուեալներով եւ համաքրիստոնէական եկեղեցական հայրերու վկայութեամբ յստակ է, ուրեմն, թէ առաջին շրջանի եկեղեցին Յիսուսի ծնունդն ու մկրտութիւնը հաստատեց Յունուար 6ին: Եթէ այդպէս է, ուրկէ՞ եկաւ Դեկտեմբեր 25ը իբրեւ տօն՝ Յիսուսի ծննդեան:

Ա. Ծնունդը Դեկտեմբեր 25ին սկսաւ տօնուիլ հետեւեալ գլխաւոր պատճառով:

Հեթանոս ժողովուրդներու մօտ, մանաւանդ՝ արեւելեան կրօններու մէջ, արեւու աստուածը՝ Միթրան մեծ ժողովրդականութիւն եւ յարգանք կը վայելէր Հռոմէական Կայսրութեան մէջ. Դեկտեմբեր 25ին, ժողովրդային մեծ տօնախմբութիւն տեղի կ'ունենար «Անյաղթելի արեւ աստուծոյ տարեդարձ»ին առիթով:

Եկեղեցւոյ հայրերը ճիշտ թափեցին Դեկտեմբեր 25ի այս տօնախմբութիւնները մոռցնել տալու քրիստոնեաներուն, բայց չլազողեցան: Քրիստոնեաները շարունա-

It was later, during the 2nd century when the books of the Bible had been written, that other memorable events in Christ's life began to be considered important in the lives and education of Christians. All these events were celebrated on the same day under the name of "Asdvatsahaytnootioun" (Epiphany).

The leadership of the church decided to celebrate this holiday on January 6. The date January 6 is not just assumed, but rather a historic fact based on the testaments uncovered by the research work done by the founders of the Church.

Independent of the testaments uncovered by the Church fathers, there is another way to arrive at the date January 6. Based on the information in the Bible and the 'new calendar' the birth of Christ coincides with January 6.

It is clear that based on history and the findings of the fathers of the Christian church, the early Christians celebrated the birth and baptism of Christ on January 6. If that is the case, where did December 25 come from as the celebration of the birth of Christ?

The birth of Christ began to be celebrated on December 25 for the following main reasons.

In heathen religions, especially in the eastern religions, the sun god Mitran had a large following and was greatly respected in the Roman Empire. December 25 was a large celebration among the people to celebrate the birth of the undefeatable sun god.

The fathers of the church tried very hard to get early Christians to forget about this celebration but they were not successful.

կեցին մասնակցի այս խանդավառ տոնախմբության: Որպեսզի յաջողին այս տօնը խափանել, արևմտեան եկեղեցիներ, 336ին, Դեկտեմբեր 25ի արև աստուծոյ տօնախմբութիւնը յայտարարեցին «Արդարութեան արեւու տարեդարձ»ի օր, «Քրիստոսը ներկայացնելով իբրև ճշմարիտ եւ յաիտենական լոյսը մարդկութեան:

Այս գլխաւոր պատճառէն անկախ, կայ այլ պատճառ մը, որ անլի նպաստեց այս նոր թուականին տարածման, Արեւելքի մէջ: Պաղեստինի մէջ, քրիստոնէաները Ս. Ծնունդն ու Մկրտութիւնը նոյն օրը, Յունուար 6ին կը տօնէին: Ծննդեան յիշատակը Բեթղեհեմի մէջ կը տօնէին, ապա Յորդանան գետ երթալով Մկրտութեան յիշատակը կը տօնէին: Յոգնեցուցիչ էր այս երկու տօները իրարմէ հեռու երկու տարբեր վայրերու մէջ տօնել նոյն օրուան մէջ: Երբ Հռոմի եկեղեցին Յիսուսի ծնունդը Դեկտեմբեր 25ին փոխադրեց, Պաղեստինի քրիստոնէաներուն համար անլի նպաստաւոր եղաւ, որովհետեւ դիրութեամբ սկսան Ս. Ծնունդը Բեթղեհեմի մէջ տօնել Դեկտեմբեր 25ին եւ տասներեք օր ետք, Յունուար 6ին, Յորդանան գետ երթալով Մկրտութիւնը տօնել:

Այսպէս, 4րդ դարուն հաստատուած Դեկտեմբեր 25ի Ս. Ծննդեան տօնակատարութիւնը կամաց-կամաց սկսաւ տարածուիլ եւ գործադրուիլ բոլոր եկեղեցիներու կողմէ, մինչդեռ Հայաստանեայց Առաքելական Եկեղեցին մինչեւ այսօր Ս. Ծնունդն ու Մկրտութիւնը կը տօնէ նոյն օրը, Յունուար 6ին, համաձայն եկեղեցոյ Առաքելաւանդ օրէնքներուն հետեւեալ պատճառներով.-

Առաջին, Հայաստանի մէջ, Հայոց Եկեղեցին չունէր այն դժուարութիւնները եւ պատճառները, որոնք մղեցին Հռոմի Լատին Եկեղեցին Արեւմուտքի մէջ եւ Պաղեստինի Եկեղեցին Արեւելքի մէջ յառաջացնելու թուականի փոփոխութիւնը:

Christians continued to participate in this big celebration. To overtake this celebration, the western churches, in 336, declared December 25 (the sun god's feast day) to be the birthday of the "sun" for the righteous, the "sun" being a symbol for Christ who is the true and eternal light for humanity.

In addition to this main reason, there is another thing that favored the spread of this new date in the East. In Palestine, Christians celebrated the birth and baptism of Christ on January 6. They would remember / celebrate the birth of Christ in Bethlehem and then they go the Jordan River to celebrate the baptism. It was very tiring to commemorate these two feasts in two different locations on the same day. When the Roman church moved Christ's birth to December 25, it was favorable for the Christians in Palestine because they could easily celebrate the birth of Christ in Bethlehem on December 25 and then 13 days later, on January 6, celebrate Christ's baptism on the banks of the Jordan River.

This is how, in the 4th century, celebrating Christmas on December 25 slowly started spreading to all the churches except the Armenian Apostolic Church. To this day we celebrate the birth and baptism of Christ on January 6 because:

First, in Armenia, the Armenian Church did not have difficulties that the Roman Latin Church had in the West of that the Eastern Churches in Palestine drive to the change.

Երկրորդ, Հայոց Եկեղեցու վրայ բանեցուած եկեղեցական-դաւանաբանական արտաքին ճնշումներուն դիմաց, Հայ Եկեղեցու հայրերը հաստատ մնացին Ս. Ծնունդը Յունուար 6ի՝ տօնելու Առաքելաւանդ Կանոնին, որպէսզի ծիսակաւն անկախութեամբ եւ տարբերութեամբ այլ եկեղեցիներէ, պահեն նաեւ Հայ Եկեղեցու ինքնուրոյնութիւնը:

Ահաւասիկ, պատմական տուեալները Ս. Ծննդեան տօնի թուականին մասին: Մեզի համար յստակ է այլեւս Յունուար 6ն ու Դեկտեմբեր 25ը: Հայաստանեայց Առաքելական Եկեղեցու զաւակները, այսօր եւս, նոյն նախանձախնդրութեամբ պէտք է պահեն Յունուար 6ի ծննդեան տօնակատարութիւնը, փոխանակ զայն նկատելու հնամենի կանոն մը, որմէ հրաժարած է ամբողջ քրիստոնէայ աշխարհը, եւ այս այն հաստատ համոզումով, որ ազգեր եւ ժողովուրդներ իրենց ազգային-եկեղեցական ինքնուրոյնութիւնը կը պահեն իրենց իրայատուկ տօներով:

Պատմական լետադարձ ակնարկով մը, անվարանօրէն, լուսամիտ կ'անուանենք մեր եկեղեցական հայրերը, որոնք հայ ժողովուրդին աւանդեցին ազգային-եկեղեցական ինքնուրոյն դիմագիծ:

Second, against the external threats and pressures the Church forefathers remained steadfast in celebrating the Apostolic — blessed birth of Christ on January 6, in order to retain religious independence and autonomy from the other Churches, and retain the originality of the Armenian Church.

Thus, these are the historic facts about the date of the Holy birth: the distinction between January 6 and December 25 is clear for us. Followers of the Armenian Apostolic Church, must continue today as well, the same predeliction in celebrating the January 6 Holiday as opposed to considering it an ancient tradition for which the world has moved away from. It is with strong conviction that people retain their ethno-religious identity by celebrating their traditional Holidays.

With this look back in history we recognize the wisdom and forethought of our Church forefathers, who bestowed upon the Armenian people a unique ethno-religious identify and profile.

ԱՂՕԹՔԻՆ ԻՄԱՍՏՆ ՈՒ ԽՈՐՀՈՒՐԴԸ

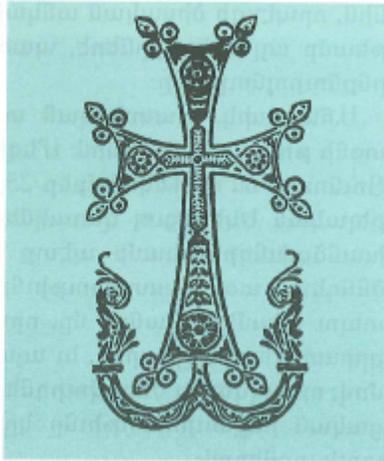
Ի՞նչ կը նշանակէ աղօթք եւ աղօթել:

Աղօթք կը նշանակէ աղաչանք Աստուծոյ, հետեւաբար աղօթել՝ աղաչանքով Աստուծմէ բան մը խնդրել:

Մենք, որեւէ պարագայի անձերու չենք աղօթեր, կ'աղօթենք միայն Աստուծոյ: Աղօթքը ուրեմն խօսակցութիւն մըն է, յարաբերութիւն մըն է Աստուծոյ եւ մարդու միջեւ:

Կեանքի ամենէն իմաստալից պահերէն է աղօթքի պահը, երբ կ'առանձնանաս եւ կը սկսիս մտածել, թէ ո՞վ ես, ի՞նչ լաւ գործ կատարած ես եւ ի՞նչ՝ վատ: Այդ առանձնութեանդ մէջ պիտի զգաս ներկայութիւնը Աստուծոյ, որ քեզի մտիկ կ'ընէ:

Մեր պապերը դարերով աղօթեցին: Աղօթեցին իրենց նեղութեան եւ տառապանքին մէջ, աղօթեցին ուրախութեան եւ ցնծութեան մէջ, աղօթեցին մահուան եւ պարտութեան եւ յատկապէս՝ յաջողութեան եւ յաղթանակներու առեւ, զոհունակութիւն եւ շնորհակալութիւն յայտնելու Աստուծոյ: Դուն ալ անոնց թողներէն ըլլալով, անոնց պէս մի՛շտ աղօթէ...

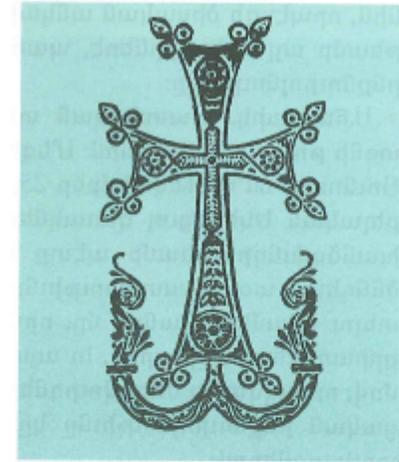

THE MEANING AND MYSTERY OF PRAYER

What is the meaning of a prayer or praying?

Prayers are pleas to God, and praying is pleading to God asking for something.

In no circumstance do we pray to a person, we only pray to God. Prayer is a conversation with God, a relationship between God and a person.

Prayer is one of the most meaningful parts of life when you step aside and start to think about who you are, what good deeds you have done and what bad things. In that isolation you will feel the presence of God and that he is listening to you.

Our forefathers prayed for centuries. They prayed when they were troubled or afflicted, they prayed in happiness and joy, they prayed in death and defeat and especially in success and victory to express appreciation and thanks to God. As their grandchildren, you like them should always pray.

ՍԿԱՌՏՈՒԹԵԱՆ ԳԱՂԱՓԱՐԸ ԵՒ Հ.Մ.Ը.Մ.Ի ՍԿԱՌՏՈՒԹԵԱՆ ՆՊԱՏԱԿԸ

- Ա. Սկաուտութեան գաղափարին ծագումը
- Բ. Պեյտըն Փաուըլի տեսութիւններուն գլխաւոր յատկանիշները
- Գ. Սկաուտական խումբեր
- Դ. Սկաուտութեան համաշխարհային տարողութիւնը
- Ե. Հ.Մ.Ը.Մ.ի սկաուտութեան նպատակը

Ա. ՍԿԱՌՏՈՒԹԵԱՆ ԳԱՂԱՓԱՐԻՆ ԾԱԳՈՒՄԸ

Սկաուտութեան գաղափարը յղացաւ անգլիացի գորավար՝ Սըր Ռոպերթ Սթիվենսըն Սմիթ Պեյտըն Փաուըլ Օֆ Ճիլուել 1900ական թուականներուն, անգլիական բանակին մէջ, Աֆղանիստանի, Հնդկաստանի եւ մասնաւորաբար Ափրիկէի մէջ երկար արկածախնդրութիւններէ եւ փորձառութիւններէ ետք:

Սկզբնական շրջանին իր տեսութիւնները, որոնք անձնական փորձառութեան արդիւնք էին, մասնաւորաբար կեդրոնացած էին զինուորական հարցերու վրայ, զինուորներու առօրեայ պահանջին, ինչպէս՝ կոխներու եւ զօրանոցներէ ներս մարզումներու շուրջ:

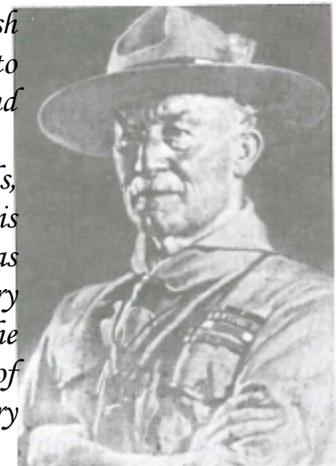
THE IDEA OF SCOUTING AND THE PURPOSE OF HOMENETMEN SCOUTING

- A. The conception of the idea of scouting
- B. The main achievements of Baden-Powell's methods.
- C. Scouting groups
- D. Scouting's international reaches
- E. The purpose of Homenetmen scouting

A. THE CONCEPTION OF THE IDEA OF SCOUTING

The idea of scouting was conceived by an English general named Sir Robert Stephenson Smyth Baden-Powell in the 1900's after his many adventures and experiences during his long service in the English military and deployments to Afghanistan, India, and especially Africa.

In the early years his methods, which was founded in his personal experiences, was primarily focused on military activities. He was focused on the day to day activities and needs of soldiers in battle and on military bases.

Այս ուղղությամբ զինուորներու համար գրած էր քանի մը գիրքեր՝ գործնական եւ օգտակար գիտելիքներու մասին, որոնց գլխատրներէն էր ՀԵՏԱԽՈՒԶՈՒԹԵԱՆ գիրքը, ուր կը խօսէր հետախուզական հետքեր մեկնաբանելու, առանց թշնամիէն նշմարուելու կարենալ տեղափոխելու, զայն լրտեսելու եւ տեղեկութիւններ քաղելու մասին:

1885ին, ՈՒՂԵՑՈՅՑ ՁԻԱԽՈՐՆԵՐՈՒ ՀԱՄԱՐ գիրքով Պէլտըն Փաուըլ կը կեդրոնանար յատկապէս խումբի մը կազմակերպչական կառուցիւն վրայ, աւելի յստակացնելով բանակելու, հետախուզելու, նշմարելու, պատկերներ գծելու եւ տեղեկագիր պատրաստելու ձեւերը:

1899ին, Պէլտըն Փաուըլի գաղափարները սկսան տարածուիլ, երբ գրեց ՅԱՌԱՋԱՊԱՀՆԵՐՈՒ ՀԱՄԱՐ գիրքը, որ անտեճին մեծ աղմուկ հանեց թէ՛ զինուորական եւ թէ կրթական մարզերէ ներս:

Այս գիրքով Պէլտըն Փաուըլ ոչ միայն կը խօսէր հետախուզ զինուորի մը յատկանիշներուն մասին, այլ նաեւ՝ կը բացատրէր այն միջոցները, որոնցմով կարելի էր զարգացնել այդ յատկանիշները: Ան գլխատրաբար կը կեդրոնանար քաջութեան, ինքնահաստատման, ինքնավստահութեան, զգուշութեան եւ ապահովութեան յատկանիշներու զարգացման գործնական միջոցներուն վրայ:

ՅԱՌԱՋԱՊԱՀՆԵՐՈՒ ՀԱՄԱՐ գիրքին մէջ ան կ'ըսէր. «Կան մարդիկ, որոնց չի պակսիր քաջութիւնը, նոյնիսկ մահուան գնով արգելքներ եւ դժուարութիւններ դիմակայելու, սակայն մեզի պէտք են հետախուզներ, որոնք ոչ միայն քաջաբար դիմակայեն իրենց պարտականութիւնը, երթալով ուր որ պէտք է, այլ՝ զիտնան ինչպէս ողջ առողջ վերադառնալ, կարենալ փոխանցելու համար քաղուած տեղեկութիւնները»:

Along these lines he wrote some books with useful and helpful information for soldiers. An important example of one on the books was the book about Orienteering “Hedakhoozootioun”, where he spoke about how to leave orienteering (hedakhoozagan nshaner) signs to communicate information without the enemy being aware.

In 1885, his book called A Compass for the Calvary, Baden Powell focused on the form and function of a khoomb (patrol). He clearly explained the ways to camp, orienteer, sketch and provide reports.

In 1889, Baden Powells ideas began to spread when he wrote the book For the Men on the Front Line. This book raised a lot of discussion among military and academic circles.

In the book Baden Powell not only speaks about how a soldier should orienteer, but also how to improve or advance ones skills. He mainly focuses on practical ways to advance/improve one’s bravery, positioning, self-confidence, caution, and safety.

In For the Men on the Front Line, he says “There are people who are brave in the face of death or difficulty, but we need reconnaissance scouts who not only carry out their responsibilities with bravery but return alive to share the information that they have gathered.”

Այս գիրքին արժեքը կը կայանար ոչ միայն տրուած գործնական գիտելիքներուն մէջ, ինչպէս՝ ճամբայ գտնել, հետքերու հետեւիլ եւ զանոնք մեկնաբանել, գծել, պահուողտիլ, տեղեկագրել եւ լրտեսել, այլ՝ բոլոր կարողութիւնները զինուորին մօտ զարգացնելու համար ընդլայնուած բացատրութեան մէջ: Այս գործունէութիւնը պայմանաւորուած էր կազմութեամբը 5-6 անձերէ բաղկացած խմբակներու, որոնք իրարու միջեւ կը մրցին յիշեալ մարզերու մէջ, ինչպէս՝ գծագրութեամբ, ուշադիր դիտելու, նշմարելու, հետախուզութեամբ եւ խաղերով: Այսպէսով Պէլտըն Փաուըլ կը կիրարկէր ԽԱՂԸ զինուորի դաստիարակութեան համար:

Այս վերջին գաղափարներն էին, որոնք տարածուեցան բանակէն դուրս եւ յատկապէս լայն տեղ գտան կրթական եւ դաստիարակչական մարզերու մէջ:

1900ին, Պոլէրներու քաղաքացիական պատերազմի նախօրեակին, Պէլտըն Փաուըլ առիթը ունեցաւ իր տեսութիւնները իրագործելու եւ անոնց արժեքը փաստելու: Արդարեւ, երկու ամսուան կարճ ժամանակամիջոցին, ան կարողացաւ պատրաստել հետեւակագօրքի երկու զօրագունդեր, բոլորն ալ բաղկացած կամատրներէ, որոնք պատերազմին մեծ դեր խաղացին Մաֆքինկի մէջ, անգլիական բանակի երկար դիմադրութեան եւ վերջնական յաղթանակը տանելու մէջ:

Ապա, 1901ին, ան կազմակերպեց ԱՓՐԻԿԷԻ ՈՍՏԻԿԱՆՆԵՐՈՒ 9000 զինուորներու խումբերը, որոնց պարտականութիւնը պիտի ըլլար պառակտուած երկրին մէջ կիրքերը հանդարտեցնել, դիմադրութեան վերջին բոյները չէզոքացնել եւ խաղաղութիւնն ու անդորրութիւնը վերահաստատել: Այս ուստիկանները *թեքնիք* մարզումի կողքին դաստիարակուած էին նաեւ ընկերային գետնի վրայ, ծառայութիւն մատուցանելու ժողովուրդին:

The value of this book was centered in not only the practical information provided; how to find your way, following signs and translating them, drawing, hiding, reporting, and spying; but rather that it explains in detail how to train soldiers in these areas. This training required that groups (kimbags) of 5-6 soldiers be formed and that these groups would compete against each other in activities like drawing, observation, identification, orienteering, and other games. In this way Baden Powell made competing in games part of the training that soldiers receive.

It was this last concept that spread outside of the army and found broad application in academic and education circles.

In 1900, in the days prior to the Boer civil war, Baden Powell had the opportunity to apply his vision and prove their value. In two months he was able to train two platoons of infantry from volunteers. These platoons played a big role in Mafeking, where the English army endured and was eventually victorious.

In 1901, Baden Powell formed the 9000 person African Police force whose responsibility it would be to calm the turmoil, neutralize the last pockets of resistance, and establish peace and calm in the divided country. In addition to teaching these officers technique, he also taught them about social issues and serving society.

Այլևս փաստուած էր Պէյտըն Փատըլի դաստիարակչական եւ մարզումի տեսութիւններուն արժէքն ու կարելորութիւնը:

1907ի կիսուն նոր պարտականութեան մը կոչուեցաւ ան՝ հսկելու Բրիտանիոյ ազգային պաշտպանութեան բանակի մարզումի աշխատանքներուն: Այդ օրերուն տուաւ իր ամէնէն յատկանշական գաղափարները, որոնք աւելի բիրտեղացած էին նորանոր փորձառութիւններով: Հրատարակեց նոր գիրք մը՝ ՅԱՌԱՋԱՊԱՀՆԵՐ անուան տակ, որ տարածուեցաւ նոյնիսկ բանակէն դուրս, եւ կիրարկուեցաւ երիտասարդական շարժումներու կողմէ:

Այդ օրերուն, տակաւին զինուորական ծառայութեան մէջ, Պէյտըն Փատըլ չէր մտածեր իսկ սկստութեան մասին, իբրեւ պատանեկան շարժում: Սակայն իր գաղափարները, որոնք մարզումի մեթոտներ էին, սկսած էին կիրարկուիլ երիտասարդական շարժումներու կողմէ, նոյնիսկ թաղերու մէջ տղաք իրարու մօտ գալով կը կազմէին խմբակներ, որոնք կը մրցէին այլ թաղերու տղոց հետ՝ յիշեալ մարզերուն մէջ:

Բ. ՊԷՅՏՐԵՆ ՓԱՌԻՐԼԻ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆՆԵՐՈՒՆ ԳԼԽԱԻՈՐ ՅԱՏԿԱՆԻՇՆԵՐԸ

1. Բոլոր տեսութիւնները հիմնուած էին գործնական փորձառութեան վրայ, առիթը ունենալով ուսումնասիրելու տարբեր երկիրներու եւ վայրերու մէջ իր հանդիպած մարդոց հետ ստեղծուած կացութիւնները եւ ընդհանրապէս զինուորներու հակազդեցութիւնը նմանօրինակ պարագաներու:

2. Փոխադարձ վստահութիւնը գլխաւոր առանցքն էր իր յարաբերութիւններուն, նոյնիսկ դատուած եւ պատժը-

Baden Powell's teaching and training methods had proven their value and importance.

In 1907 he was called to a new responsibility, he was asked to supervise the training of Great Britain's Territorial Force. During this time he produced some of his most noteworthy ideas which were based on his newest experiences. He published a new book called Vanguard, which spread outside of the military and was put to use in the youth movement.

In those days while he was still in military service, Baden Powell was not thinking about scouting as a youth movement. His ideas, which were meant to be training methods, began to be used by youth movements. Youth from the neighborhoods would gather and form groups that would compete against youth from other neighborhoods in the following activities.

B. THE MAIN CHARACTERISTICS OF BADEN POWELL'S VISION

- 1. His approach was founded on practical experience, having had the opportunity to learn how different people and soldiers handle similar situation in different countries and regions*
- 2. In turn, trust was a pivotal part in his relationships. Even soldiers who had been tried and punished*

ՏԻՊԱՐ ՔԱՂԱՔԱՅԻՆ

Քաղաքացիությունը երախտագիտական շարաբերություն մըն է անհատի մը եւ անոր ապրած երկրին միջեւ:

Քաղաքացին այն անհատն է, որ կ'ապրի երկրի մը մէջ (ոչ անպայմանօրէն իրը), ունի անոր հպատակությունը եւ ենթակայ է այդ երկրին օրէնսդրութեան:

Քաղաքացին իր հանգամանքով, իբրեւ այդպիսին, կը վայելէ պետութեան պաշտօնական ճանաչումը: Ան ունի իրաւունքներ, առաւելութիւններ, պարտականութիւններ եւ պարտաւորութիւններ, որոնցմէ ընդհանրապէս զուրկ է ոչ-քաղաքացին: Փոխադարձաբար, պետութիւնը ունի պարտաւորութիւններ՝ քաղաքացիին նկատմամբ:

Երկիր մը կը վայելէ իր քաղաքացիներուն հաւատարմությունը, երբ անհատին կու տայ հնարաւորությունը՝ առաւելագոյն չափով իրագործելու իր անհատական ծրագիրները եւ հետապնդելու իր անձնական նպատակները:

Փոխադարձաբար, տիպար քաղաքացին պարտաւոր է մասնակցելու.-

- Երկրի քաղաքական կեանքին: Իր առաջարկներով եւ գործունէութեամբ ան կը ճոխացնէ երկրին քաղաքական կեանքը:

- Ունի ազատութիւնը պետութիւնը պատասխանատու դարձնելու իր անձին, պետական պաշտօնեաներուն որդեգրած քաղաքականութեան եւ գործունէութեան նկատմամբ:

- Պարտաւոր է հնազանդիլ երկրի օրէնսդրութեան:

- Պարտաւոր է վճարել տուրքերը:

- Պէտք է գործունեայ ըլլայ:

GOOD CITIZENSHIP

Citizenship is a relationship between a person and the country they live in that is based on appreciation.

A citizen is a person who lives in a country (not necessarily where they are born), has citizenship there, and is subject to that country's laws.

A citizen, by definition, enjoys official standing in the eyes of the government. A citizen has rights, advantages, responsibilities, and requirements that non-citizens are not usually subject to. In return the government has responsibilities it must meet for its citizens.

A country enjoys its citizen's loyalty when it gives individuals the opportunity and means to pursue their individual plans and reach their individual goals.

In return a good citizen has responsibilities also. Citizens:

- *Should participate in the country's political system. With each individual's suggestions and participation the political system is made more robust.*
- *Have the freedom to hold the government accountable for the policies and work of government workers.*
- *Must follow the country's laws.*
- *Must pay their taxes.*
- *Should be productive.*

- Իր մասնակցությունը կը բերէ երկրի բարօրութեան, կը պաշտպանէ, կը խնամէ եւ կը ծառայէ անոր:

Անպայմանօրէն, մարդիկ իրենց ազգային պատկանելիութեան քաղաքացիական պատկանելիութիւնը չեն ունենար:

Ծանօթանալէ ետք տիպար քաղաքացիին, խորհրդածէ հետեւեալ հարցումներուն մասին եւ գրէ՝ կարծիքներդ:

♦ Մարդ մը տիպար է, քաղաքացի ըլլալ կամ ոչ: Ո՞վ է տիպար մարդը:

♦ Տիպար քաղաքացին կը խուսափի՞ իր ազգային պարտականութիւններէն, ի՞նչ պէտք է ընէ:

- *Should contribute to the country's well-being, defend it, care for it, and serve it.*

People should not overlook being good citizen because they belong to a certain nationality.

After having learned about good citizenship, think about the following questions and write your opinions.

• *A person should be a role model, whether they are a citizen or not. Who is a model person?*

• *Does a good citizen step back from his/her responsibilities to her nationality? What should they do?*

- Տիպար քաղաքացին անհրաժեշտ է որ ուրանալ իր ազգային պատկանելիությունը, տիպար քաղաքացի ըլլալու համար:

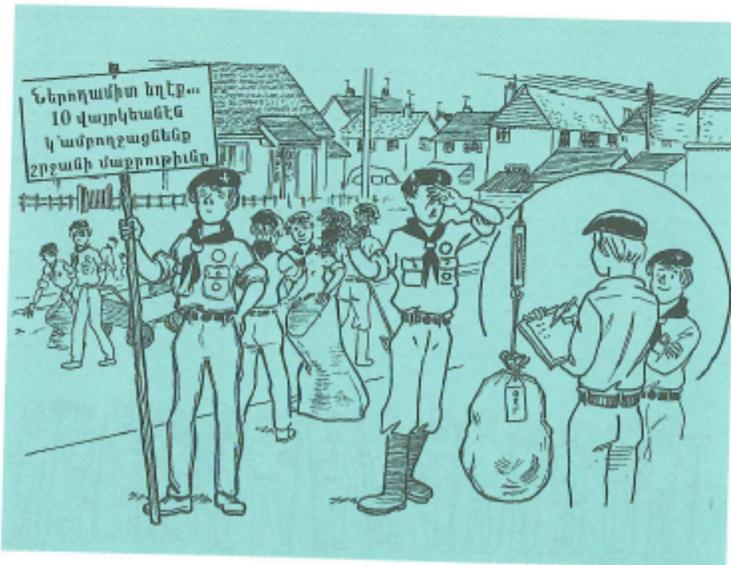
♦ Տիպար ազգայինը քաղաքացիական ի՞նչ յանձնառություններ ունի:

• *Do you need to forget your responsibilities to your nationality/cultural community to be a good citizen?*

• *How should a good member of a cultural community participate in his or her country's citizenship?*

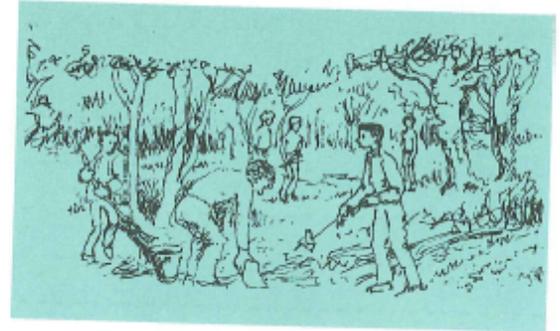
ԲԾԱԽՆԴԻՐ ԸԼԼԱԼ ԲՆԱԿԱԾ ՇՐՋԱՆԻ ՄԱՔՐՈՒԹԵԱՆ

Այնպես ինչպես որ բժախնդիք ենք մեր տան մաքրության, նույնը կ'ենթադրե որ մաքուր պահենք նաև մեր ապրած միջավայրը, որովհետև մաքրությունը մեր պարտականությունն է:

BE PARTICULAR ABOUT THE CLEANLINESS OF THE AREA YOU LIVE IN

Just as we are particular about keeping our home clean, so must we be particular about keep the areas that we live in clean.

Cleanliness is our responsibility.

ԳԵՂԵՑԿԱՑՆԵԼ ԲՆԱԿԱԾ ՇՐՋԱՆԻ ՏԱՐԱԾՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ

Չի բաւեր միայն տան պատշգամը կամ անոր անմիջական շուրջը գեղեցիկ տեսնելու համար ցանել զանազան տեսակի բոյսեր եւ գունատր ծաղիկներ, արիին եւ արեւոյշին պարտականութիւնն է նաեւ գեղեցկացնել բնական շրջանին մէջ գտնուող տարածութիւնները՝ մշակելով ծառեր, բոյսեր, գեղեցիկ ու գունզգուն ծաղիկներ, եւայլն:

BEAUTIFY THE AREA YOU LIVE IN

It is not enough to only beautify the balcony or yard around your house with different plants or colorful flowers. It is the responsibility of Ari and Arenoush to beautify the open areas where they live by cultivating trees, plants, beautiful colorful flowers, etc.....

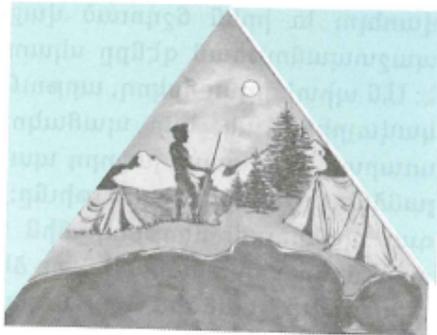
ՊԱՀԱԿՈՒԹԻՒՆ

Պահակ ըլլալ կը նշանակէ որոշ վայր մը պահպանել՝ ըստանձնել պատասխանատուութիւնը այդ վայրը պաշտպանելու որեւէ վտանգի դէմ:

Սկաութութեան մէջ մեծ կարեւորութիւն կը տրուի պահակին ու պահակութեան, որովհետեւ պահակութիւնը կը զարգացնէ նկարագրի կարգ մը կէտեր եւ կ'ամրապնդէ զանոնք, ինչպէս՝ քաջասրտութիւն, վեհանձնութիւն, անձնագոհութիւն, եւ այլն:

Սկաութական որեւէ հաւաքատեղի՝ ակումբ, խաղավայր, բանակավայր պէտք է ունենայ իր պահակը, որ երբեմն թերեւս պիտի զրկուի խաղէ մը եւ կամ հաճելի այլ աշխատանքէ մը՝ պահակ կենալու համար: Այս երեւոյթը բնականաբար ամէն սկաութի մօտ պիտի զարգացնէ անձնագոհութեան գաղափարը: Պահակը պիտի անդրադառնայ, որ խաղէն շատ աւելի մեծ եւ կարեւոր գործ մը վստահուած է իրեն եւ անոր համար ուրախ պէտք է զգայ եւ չնեղուի, որ ինք այս խաղին կամ այդ պտոյտին չի մասնակցիր:

Վստահաբար, սկաութական կեանքի մէջ, բանակավայրի մը գիշերային պահակութիւնը ամէնէն հետաքրքրականն է: Ամէնէն վախկոտ սկաութն անգամ, գիշերուան պահակութիւն կատարելէ ետք, ինքզինք կը զգայ աւելի քաջ:

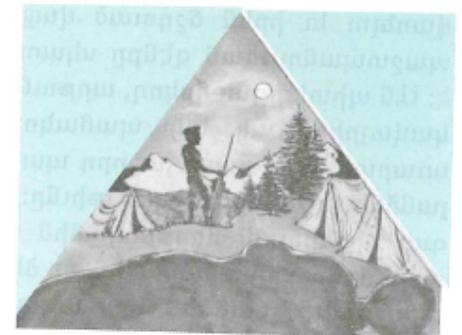
Bahagootioun / Standing Guard

Being a bahag (guard) means to protect a certain area, taking the responsibility to protect that area against any danger.

In scouting great importance is put on bahags and bahagootioun because it develops and strengthens character traits like bravery, generosity, giving of one self, etc.....

Every scout gathering place, club, playing field, or camp must have its bahag, the bahag might be deprived of participating in a game or pleasant activity in order to complete their bahagootian duty. This situation will naturally strengthen the idea of giving of one's self / self-sacrifice in a scout. The bahag must understand that they have been entrusted with something that is much larger and more important than a game and they should be happy and proud rather than upset about missing a fun activity.

In scouting, bahagootioun at camp during the night is the most interesting. After standing bahag/guard at night, even the most frightened scout feels a little braver.

Գիշերը, բանակավայրին մէջ, պահակներու քանի մը կեդրոններ կը հաստատուին: Հերթապահը կը ճշդէ պահակները եւ զանոնք կը կանգնեցնէ ճշդուած վայրերուն մէջ: Պահակը իրաւունք չունի խօսելու, երգելու, կրակ վառելու եւ իրեն ճշդուած վայրէն հեռանալու: Անոր պաշտպանութեան զէնքը սկստութեամբ ձեռնափայտն է: Ան պիտի ըլլայ հսկող, արթուն աչքը՝ քնացած բանակավայրին: Իսկ, երբ պահակութեան իր ժամանակը աւարտէ, կը սպասէ յաջորդ պահակին, որպէսզի անոր յանձնէ իր պարտականութիւնը: Յաջորդ պահակը կու գայ գիշերուան հերթապահին ընկերակցութեամբ, կը բարեւէ նախորդ պահակին, որ ձեռնափայտը յանձնելով կ'ըսէ. «Կը յանձնեմ պահակութեան պարտականութիւնս»: Երկրորդ պահակը կ'առնէ ձեռնափայտը ըսելով. «Կը ստանձնեմ պահակութեան պարտականութիւնս»: Երկու պահակները զիրար կը բարեւեն:

Պահակութեան մէջ կարեւոր է նաեւ կարգախօսը (*փարոլա*): Կարգախօսը կը ճշդէ հերթապահը եւ զայն կը փոխանցէ պահակին: Կարգախօսը գաղտնի բառ մըն է, որ կը մնայ պահակին եւ հերթապահին միջեւ եւ միայն հերթապահը կրնայ զայն փոխանցել երրորդ անձի մը՝ պէտք եղած ժամանակ: Կարգախօսը կարեւոր է, որովհետեւ անոր շնորհիւ օտար մարդիկ չեն կրնար բանակավայր մտնել գործել եւ կամ սկստութեանը առանց հերթապահին գիտակցութեան չեն կրնար դուրս ելլել, որովհետեւ պահակը իրաքանչիւր մտնեցողի պիտի հարցնէ կարգախօսը, եթէ գիտնայ, կրնայ մտնել կամ ելլել, իսկ եթէ չգիտնայ՝ չի կրնար: Այն ատեն պահակը իր սուլիչով պէտք է կանչէ հերթապահը: Հերթապահը, սակայն պէտք է յանախակի կերպով փոխէ կարգախօսը, որպէսզի անիկա բոլորին սեփականութիւնը չդառնայ եւ գաղտնի մնայ :

At night during banagoom/camp, the bahags will establish a few centers. The hertabah (leader in charge) will select the bahags and posts them in the designated locations. The bahag is not allowed to speak, sing, light a fire, or leave their designated area. The bahag's means of self defense is the scout walking stick. He needs to watchful with their alert eyes on a camp. When the bahag's shift is over, they will wait until the next bahag arrives to hand them the responsibility. The new bahag will arrive with night hertabah. The old bahag will hand the new bahag their scout stick and says "Guh handzнем bahagootian bardaganootiounes (I hand over on my bahag/guard responsibilities)". The new bahag takes the scout stick and says "Guh standzнем bahagootian bardaganootiounes (I receive my bahag/guard responsibilities)". The two bahags salute each other.

Another important thing in bahagootioun is the garkakhios or parola (password). The garkakhios is decided by the hertabah and he passes it on to the bahags. The garkakhios is a secret word that only the hertabah and the bahag know, only the hertabah can pass this word on to a third party if needed. The garkakhios is important because it is the key to not allowing strangers into camp or allowing scouts out without permission from the hertabah. The bahag must ask each person that approaches if they know the garkakhios, they can only enter or exit if they know the garkakhios. If somebody does not know the garkakhios, the bahag must call the hertabah with his whistle. The hertabah must change the garkakhios frequently to be sure that it remains secret and does not become known to too many people.

Հերթապահին պարտականությունները

● Խմբապետը կը նշանակէ օրուան հերթապահները, իրաքանչիւրին տալով 12 ժամուան պարտականութիւն:

● Հերթապահ կրնան ըլլալ Առաջնորդ եւ աւելի բարձր աստիճանատրներ:

● Հերթապահը 12 ժամ արթուն կը մնայ եւ մօտէն հսկողութիւն կը կատարէ, ապահովելու համար բանակավայրին անդորրութիւնն ու անվտանգութիւնը:

● Կը ճշդէ գիշերային կամ ցերեկային պահակութեան ձեւը, ինչպէս նաեւ՝ վայրերն ու դիրքերը:

● Քննական այցելութիւն կու տայ պահակին, տեղեկութիւններ կը հաւաքէ եւ առիթ չի տար, որ ան ձանձրոյթ զգայ պահակութենէն:

● Կը լսէ պահակին գանգատները եւ տրամաբանական թելադրանքներ կը կատարէ:

● Պահակութեան իրաքանչիւր շրջանին կու տայ տարբեր կարգախօսներ, որոնք նախապէս ճշդուած կ'ըլլան խմբապետին գիտակցութեամբ:

● Կը զգուշացնէ սկաուտները, որ առանց պահակի արտօնութեան, չփորձեն իրենց վրաններէն դուրս գալ:

Գիշերային խաղը

Գիշերային խաղը շատ օգտակար է սկաուտին համար: Ան կը ներշնչէ խիզախութիւն, անվախութիւն եւ ինքնավստահութիւն:

Խաղը գործադրելու համար, նախապէս խմբապետը կը համաձայնի միւս խմբապետներուն հետ, միասնաբար կ'որոշեն խաղին ծրագիրը եւ կը ճշդեն օրն ու ժամը:

Խաղին մասնակցող սկաուտները գաղտագողի բանակավայրի սահմաններէն ներս կը մտնեն, կը վերցնեն կարգ մը գոյքեր եւ դուրս կ'ելլեն:

The Hertabah's Responsibilities

- *The k̄hmbabet selects the hertabahs and gives each one a 12-hour shift.*
- *Scouts with the rank of Arachnort or above can be hertabah*
- *The hertabah stays awake for 12 hours and keeps a close eye on maintaining the camp's tranquility and safety.*
- *Decides the night or day bahag system and where the bahag's will be posted.*
- *Conducts inspection visits to the bahag's to collect information and not allow them to get bored during bahagootioun.*
- *Will listen to the bahag's complaints and accept any suggestions that are appropriate.*
- *Will assign different garkak̄hos' (passwords) to the bahag's in each area. These garkak̄hos' will be decided before hand with the k̄hmbabet's knowledge.*
- *Will warn the scouts to not leave their tents without the bahag's permission.*

Geesherayn Khagh (Night games)

Geesherayn khagher (night games) are very helpful for scouts. It instills valour, bravery, and self-confidence.

To have a game, the k̄hmbabets must all agree to the plan, day and time for the game ahead of time.

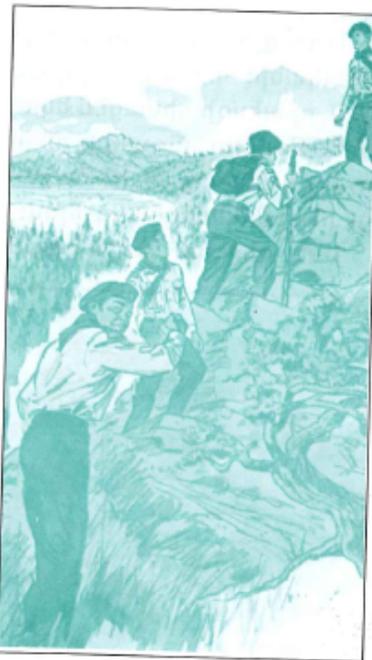
The scouts participating in the game must sneak in to camp boundaries, steal some items, and then sneak out of camp.

ԱՐՇԱՎ-ՔԱՆԱԿՈՒՄ

Արշավ-քանակումին բառացի նշանակությունն է արշավել եւ քանակիլ: Արշավ քանակումը կրճայ ըլլալ միօրեայ, երկօրեայ եւ աւելի: Ան տեղի կ'ունենայ խմբակային դրութեամբ, մինչեւ իսկ եթէ լրիւ խումբ մը կը մասնակցի, անոր խմբակները իրարմէ որոշ ճեռաւորութեան մը վրայ պէտք է ըլլան:

Որեւէ քանակումի նման, արշավ-քանակումն ալ պատրաստութեան կը կարօտի կազմակերպողներուն, ինչպէս նաեւ մասնակցողներուն կողմէ: Կազմակերպողները պէտք է լաւապէս սերտած ըլլան արշավի ճամբան, քանակելու վայրերը, եայլն: Իսկ մասնակցողը ինք եւս պէտք է պատրաստուի:

Արշավ-քանակումին մասնակցող սկաւտըր իր ճեռ կ'ունենայ անհատական գոյքեր, ինչպէս նաեւ՝ խմբակին պէտք եղած գոյքերը, որոնք կը բաժնուին խմբակի անդամներուն: Պէտք է ուշադիր ըլլաս, որ միայն կարելոր գոյքերը վերցնես, որովհետեւ երկար ճամբայ պիտի քալես եւ կարելի չէ ամէն ինչ շալկել.

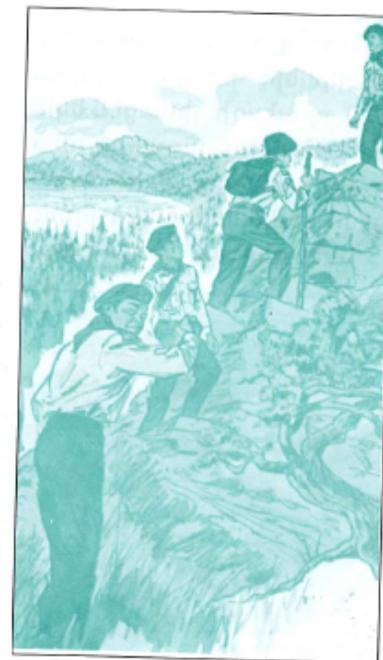
ARSHAV-PANAGOOM (BACKPACKING)

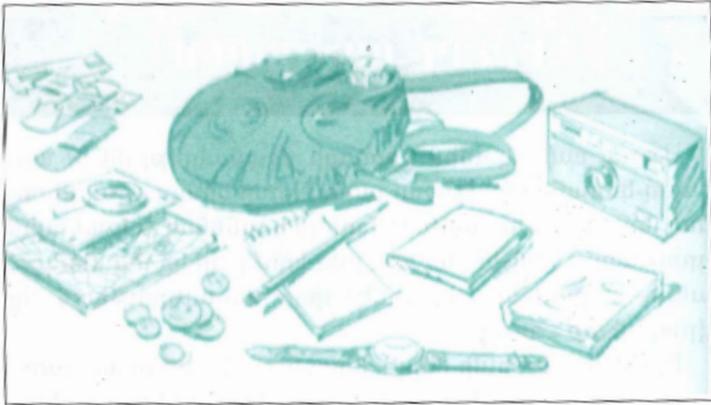
The direct translation of arshav-panagoom is outing-camping (backpacking). A backpacking trip can be one day, two days, etc..... Scouting backpacking trips should be conducted in khibbags, if the entire khibomb participates, the khibbags should keep some distance between themselves.

Like any other camp, an arshav-panagoom needs to be planned and the participants must make preparations. The organizers must carefully research the route, the campsite, etc. The participants must also prepare individually.

A scout participating in an arshav-panagoom must have with them their personal equipment and the portion of the khibbag's equipment that is entrusted to them. The khibbag equipment is divided among the khibbag members.

You must pay special attention to only take necessary equipment, because you will be walking a long distance and you can't carry everything.

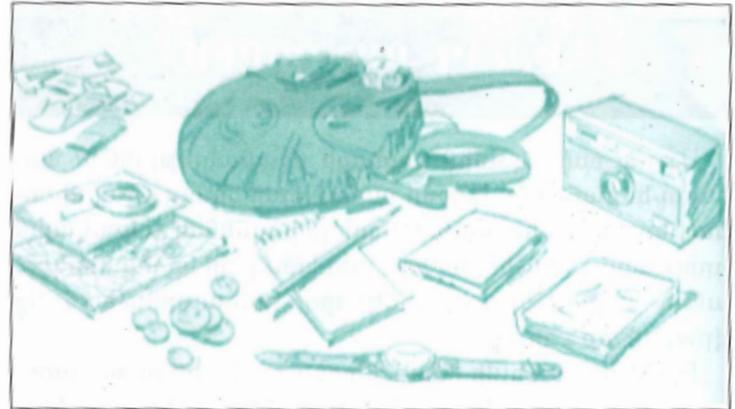

արդէն քեզի կը տրուի յատուկ ցանկ մը հետոյ տանելիք գոյքերուն:

Արշաւ-բանակումը ունի քաւելու եւ հանգչելու յատուկ օրէնքներ: Պէտք է քաւել ճամբուն հակառակ ուղղութեան, որպէսզի դիմացէն եկող ինքնաշարժները ձեզ տեսնեն: Քաւելու ընթացքը պէտք է ըլլայ ո՛չ շատ արագ եւ ոչ ալ՝ դանդաղ, միջին հաշուով ժամական 4 քլմ. քաւելով եւ 15 վայրկեան հանգչելով:

Իսկ գիշերը, արշաւ-բանակումին մասնակցողները

You should be given a list of things you should bring.

An arshav-panagoom has certain rules about walking and resting. You should walk opposite the traffic so that on-coming cars can see you. The pace you walk shouldn't be too fast or too slow, a good pace would be to walk 4 km (2.5 mi) an hour and then rest for 15 minutes.

During the night, the participants on an arshav-panagoom

պէտք է փայլուն նշան մը ունենան իրենց մարմինին վրայ, որպէսզի մութին մէջ անոնք տեսնուին. ինքնաշարժներէ, արկածներէ հեռու մնալու համար:

Իբրեւ Բ. կարգի սկաուտ, պէտք է մասնակցիս արշաւ-բանակումի: Մասնակցելէ ետք արշաւ-բանակումին, քեզմէ կը պահանջուի նաեւ հետեւեալ կէտերը նկատի առնելով, պատրաստել ամփոփ տեղեկագիր մը:

- Արշաւ բանակումի թուականը
- Տեղողութիւնը
- Քանի՞ խմբակի մասնակցութիւն
- Անհատական ի՞նչ գույքեր ունէիր հետդ

should carry/wear something shiny or light so that they can be seen by cars and avoid an accident.

As a Ben Garճ scout you must go on an arshav-banagoom. After the trip you will be asked to prepare a short report that covers the following points.

- *Date of the arshav-panagoom:*
- *Duration:*
- *How many křmbags participated?:*
- *What personal things/equipment did you take?*

- Խմբակային գույքեր տարի՞ք. ի՞նչ օրինակ

- Արշաի ընթացքին քայելու եւ հանգչելու օրէնքները
յարգուեցա՞ն

- Մօտաւորապէս քանի՞ քլմ. (մղոմ) ճամբայ կտրեցիք

- Բանակելու վայրերը յարմա՞ր էին

- Արկածախնդրական որեւէ դէպք պատահեցա՞ւ

- Վերջապէս, գրէ՛ անձնական տպաւորութիւններդ.
կարծիքովդ, արշաւ-բանակումի մը օգտակարութիւնները
սկաւտական կեանքին մէջ ի՞նչ են:

- *Did you carry any equipment for the křimbag? Give an example.*

- *Did you follow the rules for walking and resting?*

- *Approximately how many km/miles did you travel*

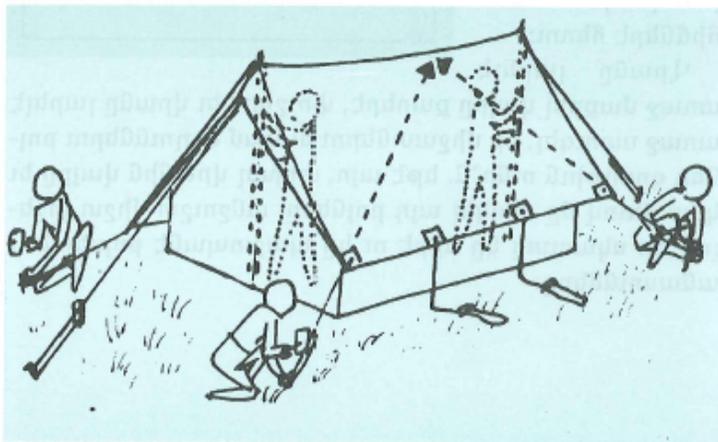
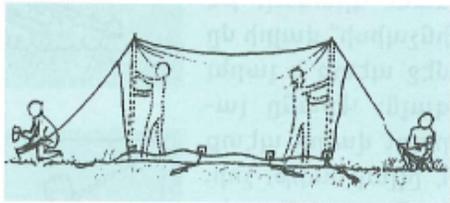
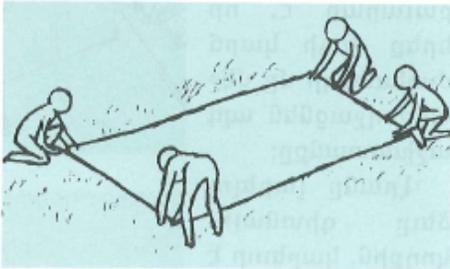
- *Was the camping area good/adequate?*

- *Did you have any accidents or unexpected incidents?*

- *Finally, write your impressions and opinions about the importance
of arřhav-panagoom in scouting.*

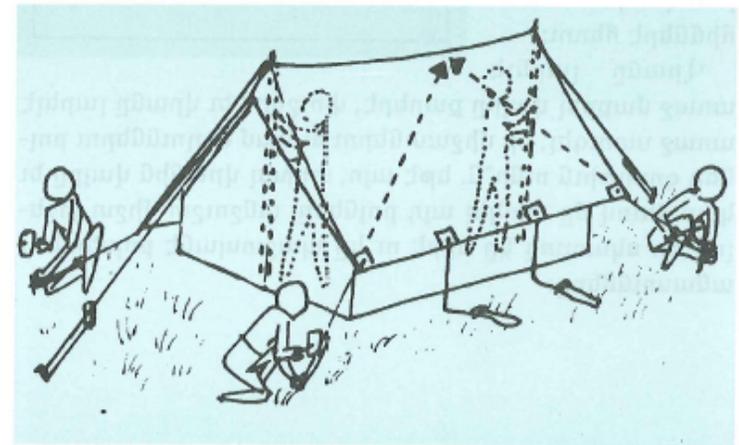
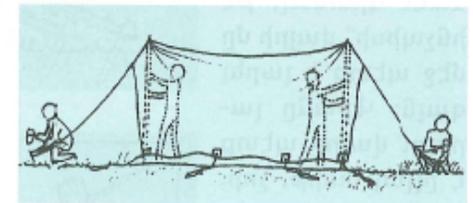
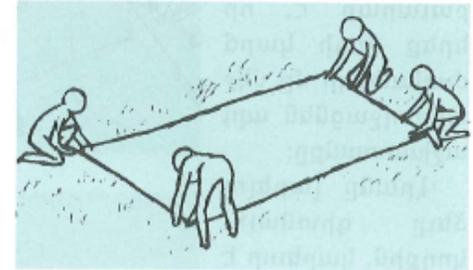
ՎՐԱՆ ԼԱՐԵԼ

Սիրելի սկաուտ, վստահաբար, երբ նորընծայի գիտելիքների ամբողջացուցիր, շատ մը բաներու կողքին, սորվեցար նաեւ վրան լարել եւ հաւանաբար բանակումի մը ընթացքին, կարողացար ուրիշ երկու սկաուտներու օժանդակութեամբ, լարել

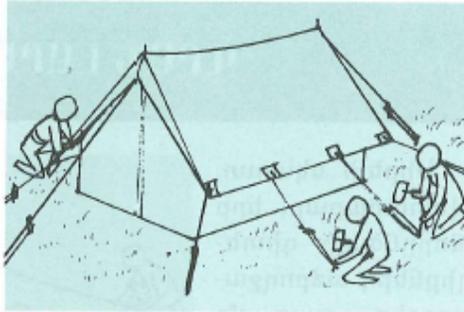

Pitching a Vran (Tent)

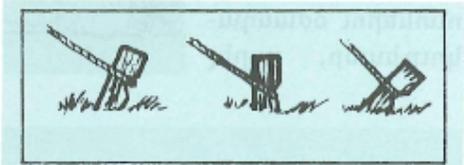
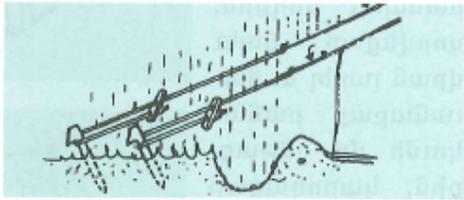
Dear scout, surely when you were completing your norunza studies, you also learned many other things, including to pitch a vran (tent). At camp, you probably worked with 2 other scouts to pitch your k̄imbak's tent.

խմբակիդ վրանը: Հաւանաբար գիտես նաեւ, որ վրան մը լարելու համար բաւարար է, որ երեք հոգի կարճ ժամանակի մը մէջ ամբողջացնեն այդ աշխատանքը:

Վրանը լարելու ձեւը գիտնալու կողքին, կարեւոր է նաեւ գիտնալ, թէ ինչպիսի՞ վայրի մը մէջ պէտք է լարել գայն: Վրանը լարելու վայրը պէտք է ըլլայ հարթ, չոր, խոնաւութենէ եւ լատկապէս ճահիճներէ հեռու:

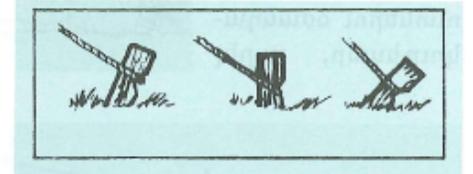
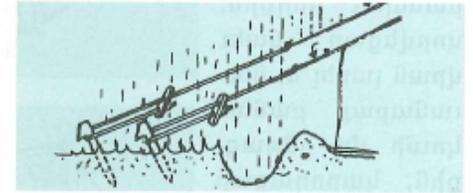
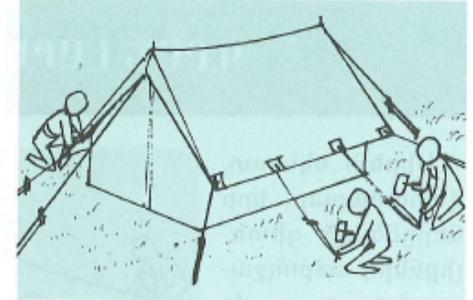

Վրանը լարելէ առաջ մաքրել վայրը քարերէ, փուշերէ եւ վրանը լարելէ առաջ ստուգել, որ միջատներու եւ կամ սողուններու բոյններ գոյութիւն ունի՞ն. եթէ այո, փոխել վրանին վայրը եւ կամ ձեռով մը փակել այդ բոյները, անշուշտ միշտ յիշելով որ սկառուրը կը սիրէ ու կը պաշտպանէ բոյսերն ու անասունները:

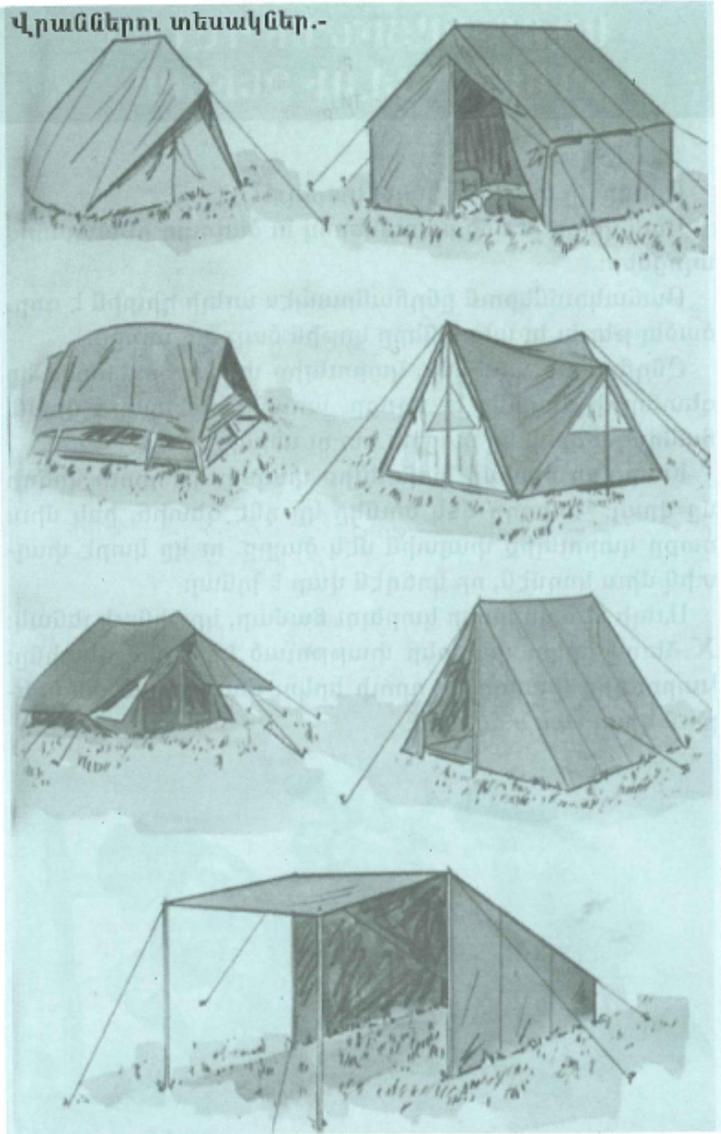
You probably also know that it should only take three people a short time to complete the task.

In addition to knowing how to pitch a vran (tent) it is also important to know how to select a proper location for it. Tents should be located on a flat, dry area away from wetlands.

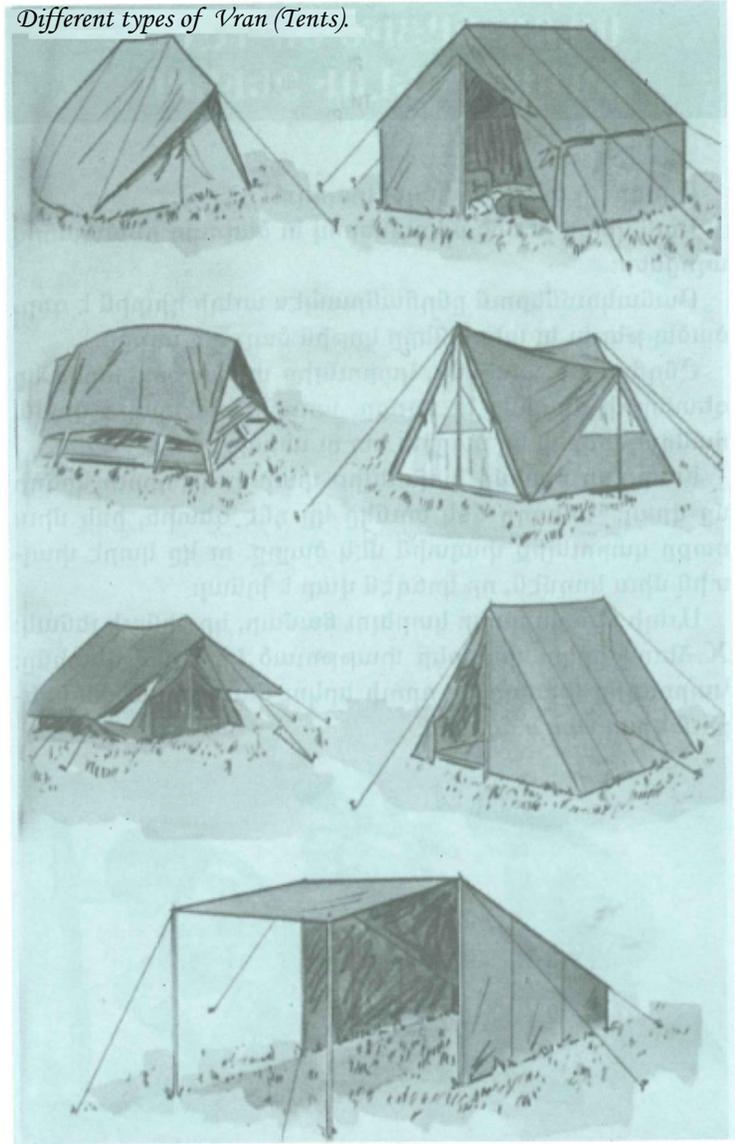
Before placing the tent the area should be cleared of rocks and thorns. You should also make sure there are no insect or reptile nests. If there is a nest then you should move the tent or block the nest, keeping in mind a scout likes and protects the plants and animals.

Վրանների տեսակներ.-

Different types of Vran (Tents).

ՄՂՈՑ, ԿԱՅԻՆ ԵՒ ԴԱՆԱԿ ԳՈՐԾԱԾԵԼՈՒ ՉԵՒԵՐԸ

Ա.- ՄՂՈՑ

Մղոցը կը ծառայէ փայտ կտրելու:

Կան փոքր ու մեծ ակռաներով եւ ծալուող ու ապահով սղոցներ:

Բանակումներուն ընդհանրապէս անելի դիրքին է գործածել թեթեւ եւ ակռաները կոթին ծալուող սղոցը:

Ընդհանուր առմամբ, կտրուելիք փայտը ամբօրէն կը զետեղուի գետինը եւ սղոցը, առանց ուժ տալու վրան, հանդարտօրէն կը քաշուի ետ ու առաջ:

Խարոյկի համար կտրուելիք փայտը կը դրուի կոճղի մը վրայ: Կտրողը մէկ ծունկը կը դնէ գետին, իսկ միւս ոտքը կտրուելիք փայտին մէկ ծայրը, ու կը կտրէ փայտին միւս կողմէն, որ կոճղէն վար կ'իյնայ:

Անելի մեծ փայտեր կտրելու համար, կը շինուի յենակ: X ձեով երկու փայտեր փաթթուած կը խրին գետինը: Կտրուելիք փայտը կը դրուի երկու փաթթուած փայտերուն վրայ (*տե՛ս նկարը*):

HOW TO USE AN SAW, AX, AND KNIFE

A. SAW

A SAW is used to cut wood.

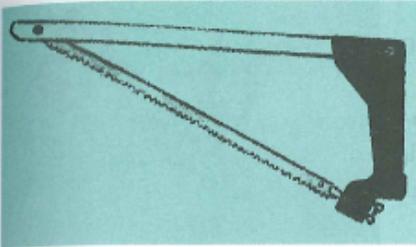
There are small toothed and large toothed saw along with foldable and safety saws.

During camp it's most easy to use a light and foldable saw.

Usually the wood to be cut is put on the ground and held firmly while the saw is pushed and pulled back and forth without putting pressure on the saw.

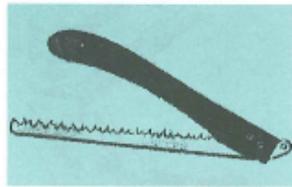
To cut wood for the camp fire you should lay the wood across another piece of wood. Place one knee on the ground and the other foot on the end of the wood. Saw the wood until the end drops. To cut large pieces of wood, you should make a henak. Make 2 "X"es and stick them in the ground and place the wood across the 2 "X"es (see the picture below).

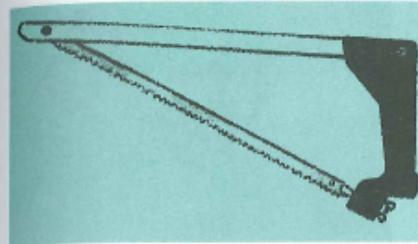
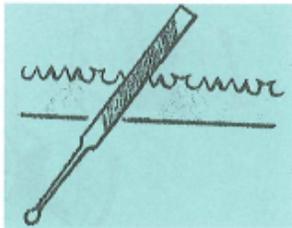
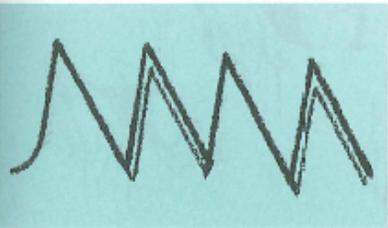

Բանակավայրը թերատ ծառերէ մաքրելու համար, գետնին հաւասար պէտք է կտրել, որպէսզի որեւէ վտանգ չստեղծուի:

Ծալուող եւ ապահով սղոցները ունին արագ կտրող ակոսներ: Իւրաքանչիւր ակոս ունի հակառակ ուղղութիւն, դէպի դուրս, յաջորդ ակոսի հետ համեմատած ու, այսպէս, կտրուածքին լայնքը կրկնապատիկ կը դառնայ, հետեւաբար սղոցը դիրութեամբ ետ ու առաջ կ'երթայ:

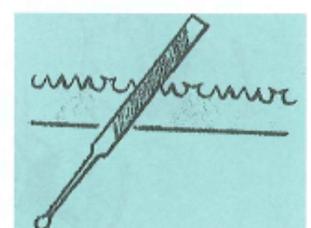
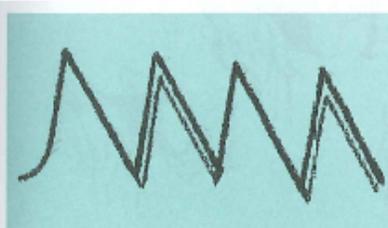
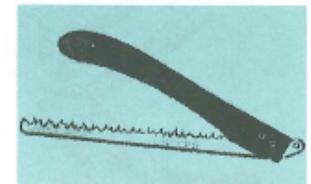
Երբ սղոցին ակոսները բթանան, կարելի է զանոնք սրել խարտոցով: Նախ մէկ կողմը նայող ակոսները խարտոցելով, լետոյ միւս կողմը նայող ակոսները, որպէսզի սղոցը իր ունեցած յատկութիւնը չկորսնցնէ:

When trimming trees to clear the camp site, trim them level to the ground to avoid dangers.

Folding and safe saws have teeth that cut quickly. Each tooth has more than one cutting edge and slides back and forth easily.

When the teeth get dull, they can be sharpened with a file. First one side and then the other to make sure the saw doesn't lose its usefulness.

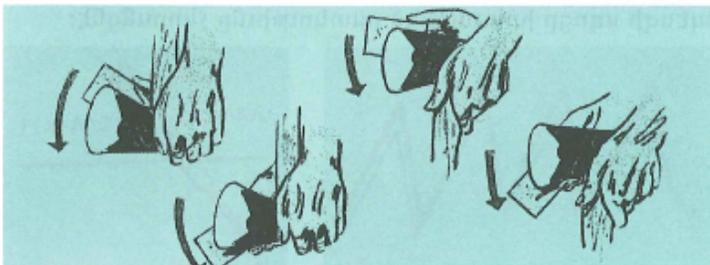
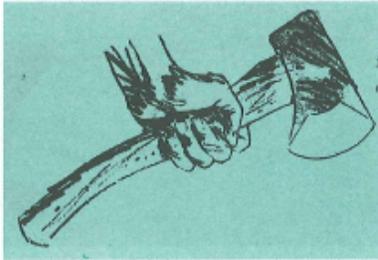

Բ. ԿԱՑԻՆ

Երկու տեսակ կացին կայ. փոքր ու մեծ:

Փոքր կացինը կը գործածուի մէկ ձեռքով, իսկ մեծ կացինը՝ երկու ձեռքով:

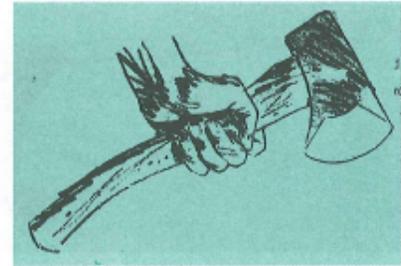
Փոքր կացինը կ'օգտագործուի բանակումի ընթացքին, օրուան սովորական գործերու, մանաւանդ՝ խարոյկի փայտ պատրաստելու համար, իսկ մեծ կացինը՝ ընդհանրապէս մեծ ծառեր կամ կոճղեր կտրելու համար:

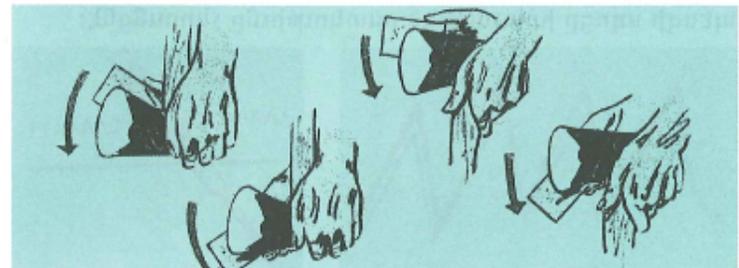
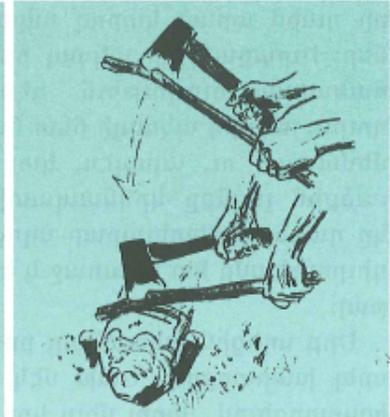
Գ. ԱՃ

There are two kinds of axes, small and large.

A small ax is used with one hand while you use two hands to handle the large ax.

The small ax is used during camp for day to day work, especially preparing the wood for the kharooyg while the large ax is used to cut large trees or logs.

Փոքր կացինը իր պատեանով կարելի է կրել տոպրակի մը մէջ, իսկ մեծ կացինը կրելու համար կարելի է կապել մէջքի տոպրակին, սակայն, կացինին գլուխը, այսինքն երկաթէ մասը պէտք է դէպի վեր ըլլայ եւ սուր մասը կրողին գլուխին կողմը չըլլայ. ի հարկ է, մեծ կացինը եւս պէտք է իր պատեանին մէջ ըլլայ:

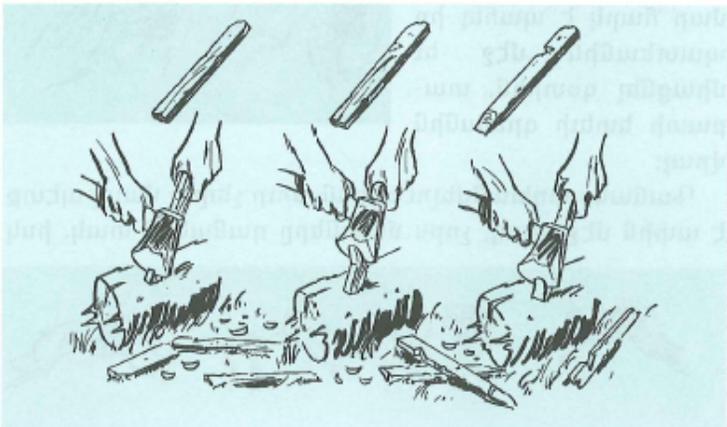

Կացինը սրելու համար պէտք է դրուի անշարժ տեղ մը, իսկ սրիչը՝ կացինին վրայ, միշտ 90 աստիճան բացած դրութեան մէջ: Սրելու ատեն, սրիչը կացինին միայն ներսի մասէն դէպի եզրը պիտի քաշուի:

Կացին գործածողին համար կարեւոր են հետեւեալ զգուշացումները.-

1. Պէտք է զգուշանալ, չվնասելու համար շրջապատի առարկաները կամ անցորդները:

2. Երբեք պէտք չէ նետել դէպի ծառ կամ որեւէ տեղ:

A small ax with its cover can be carried in a bag however a large ax can be carried tied to your backpack with the head upward. Be sure the sharp edge is away from the carriers head. Of course the head should be kept in a cover.

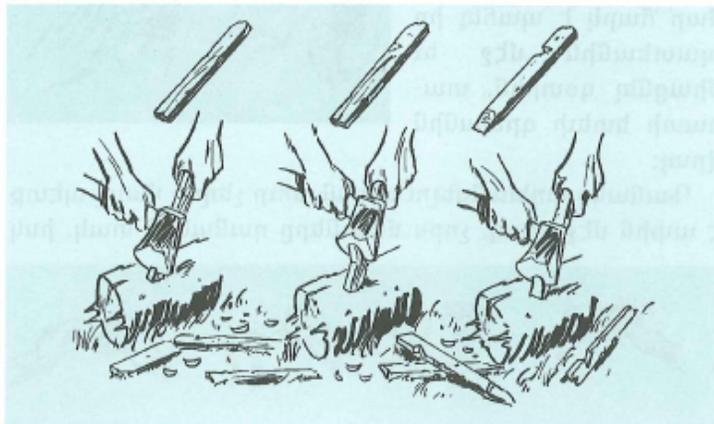

To sharpen an ax you must hold it steady, position the sharpener perpendicular to the edge of the ax and run the sharpener from the inside toward the edge of the ax.

It's important to keep the following warning in mind when using an ax.

1. *You must be careful to not damage your surrounds or passers by.*

2. *You should never throw the ax at a tree or anything else.*

3. Հեռու պահել խոնաութենէ եւ կրակէ:
4. Փայտ կտրելու կամ ճեղքելու ատեն պէտք չէ բաժնր-
ւի իր կոթէն:
5. Գործածելէ ետք մաքրել եւ պատեանին մէջ դնել:

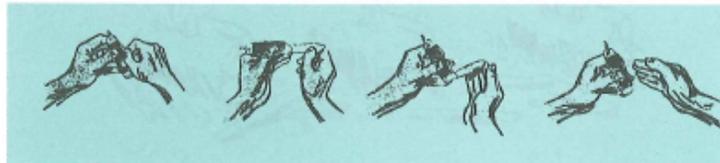
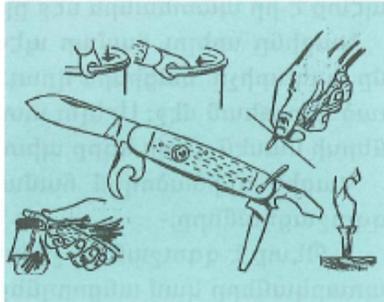
Գ.ԳԱՆԱԿ

Դանակը իբրեւ նախնական եւ օգտակար գործիք, ամէնէն անելի կը գործածուի, յատկապէս դաշտային աշխատանքներու եւ բանակումներու ընթացքին:

Դանակը կը գործածուի կերակուր պատրաստելու, պարաններ կտրելու, տաշելու, կեղուելու եւ ձեռքով իրեր պատրաստելու համար:

Դանակը կրելու համար հարկ է պահել իր պատեանին մէջ եւ միացնել գօտիին, տաքատի ետեւի գրպանին վրայ:

Դանակը փոխանցելու ատեն, սուր չեղող մասը պէտք է ափին մէջ ըլլայ, չորս մատները դանակին տակ, իսկ

3. *Keep an ax away from moisture or fire.*
4. *Careful that the head does not separate while cutting or crackling wood.*
5. *Clean and store the ax in its cover after using it.*

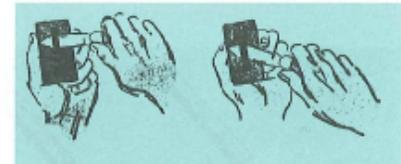
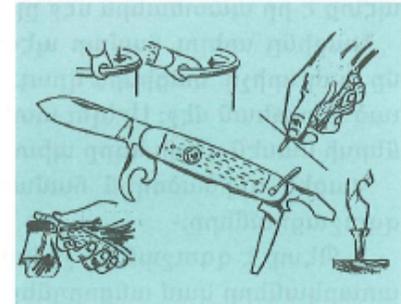
C. Knives

Knives are a primary and helpful tool, that will be used most during field activities and camps.

Knives are used to prepare food, cut ropes, shaving, peeling and making hand crafts.

To carry a knife you should keep it in its cover and attached to your belt above your back pocket.

To transfer a knife, the dull side should be in your palm with your four fingers under the blade and

բթամատը՝ վրան: Այսպէս, սուր մասը որեւէ շփում չ'ունենար ձեռքին հետ:

Դանակը սրելու համար պէտք է մէկ ձեռքով բռնել դանակը եւ միւս ձեռքով՝ սրելու քարը: Յետոյ, դանակի սուր մասին մէկ կողմը դնել սրելու քարին վրայ եւ դանակը հրել դէպի առաջ, սուր չեղող մասը քիչ մը բարձր պահելով, այնպէս որ, միայն դանակին սուր մասը շփում ունենայ սրելու քարին հետ: Նոյն գործողութիւնը կը կատարուի դանակի սուր մասին միւս կողմը սրելու համար:

Դանակը գործածողին համար կարեւոր են հետեւեալ զգուշացումները.-

1. Գործածելու ատեն սուր մասը մարմնին ուղղութեամբ պէտք չէ ըլլայ, այլ՝ միշտ դէպի դուրս:
2. Տաշուող փայտը պէտք չէ գամ ունենայ:
3. Խոնաւութենէ եւ կրակէ պէտք է հեռու պահել:
4. Գործածելէ ետք մաքրել, երբեք բաց չձգել, այլ՝ անմիջապէս զոցել:

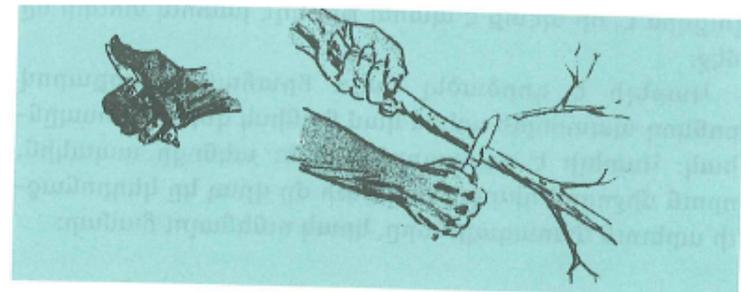
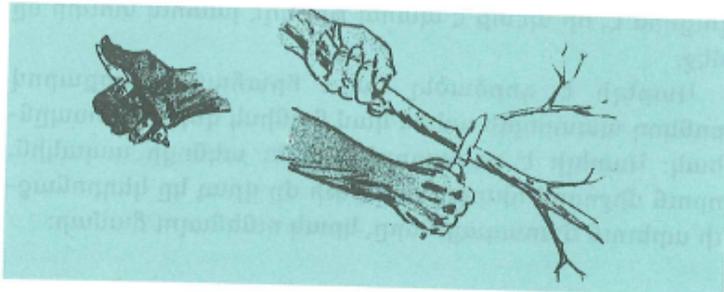
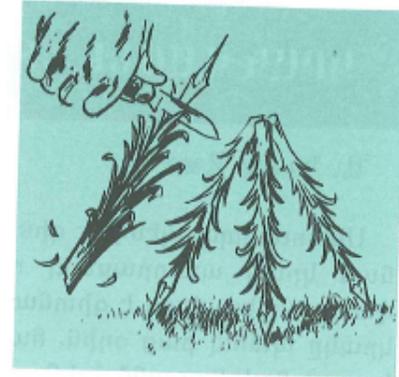

your thumb on top. This way the sharp edge will not contact your hand.

To sharpen a knife, the knife should be held in one hand and the sharpening stone in the other. Run one side of the knife along the stone keeping the dull side of the knife slightly elevated. Repeat this with the other side of the knife to sharpen it.

It's important to take the following precautions when using a knife.

1. *When using a knife the movement should always be away from your body.*
2. *A piece of wood that you're whittling should not have any nails.*
3. *Keep knives away from moisture or fire.*
4. *When finished using a knife, immediately clean and cover it.*

ԿՐԱԿ ՎԱՌԵԼ ԵՒ ՕՃԱՆՍ ՇԻՆԵԼ

Ա. Կրակի վառելիք

Սկստումները պետք է գիտնան կրակ պատրաստել ու վառել, նաև պետք է գիտնան կրակը պահել բաց օդին, հակառակ հովին ու անձրևին:

Այրելուելիք նիւթեր.- Բաց օդին մէջ այրելու յարմար են չոր փայտերը, սակայն չոր փայտերուն մէջէն հարկ է ընտրութիւն կատարել:

Կան կարծր, սեղմ ջիղերով, յարմար եւ դիրին վառող տեսակներ, ինչպէս՝ կաղնին, կնձնին եւ ընկուզենին:

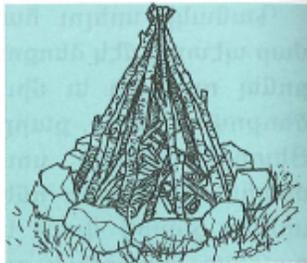
Միջակ տեսակէն են ծինկարին եւ փեկոնը:

Մայրին, եղեւինը եւ ուրիւն փափուկ եւ դիրավառ են, բայց շուտ կը սպառին:

Կան նաև փայտեր, որոնք դանդաղօրէն կը սպառին, ուրիշներ ահագին բոց կ'արձակեն եւ շուտով կը սպառին ու կը մարին:

Կրակ վառել.- Կրակ վառելու համար նախ հարկ է ունենալ կրակ ստեղծելու միջոց: Ամէնէն գործածականը լուցկին է, որ պետք է պահել թիթեղէ յատուկ տուփի մը մէջ:

Կարելի է գործածել նաև հրահան, կայծքարով բռնկող պատրոյգի աման կամ նոյնիսկ զօրաւոր ոսպընեակ: Կարելի է օգտագործել նաև ակնոցի ապակին, որուն միջոցով դիրավառ նիւթի մը վրայ կը կեդրոնացւի արեւուն ճառագայթները, կրակ ունենալու համար:

LIGHTING A FIRE AND MAKING AN OVEN.

A. Lighting a Grag (fire)

A scout must know how to light a fire and how to keep it going in fair weather, wind, and rain.

Material to burn.- In good weather, the best choice is dry wood. But even among dry wood some are better than others.

Wood that is hard and have dense fiber like gaghni (oak), gndzni (elm), and ungooyz (walnut) burn well.

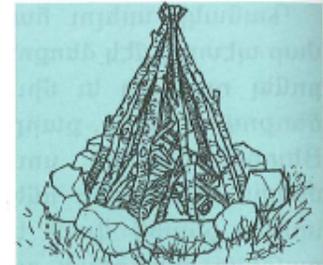
Medium level wood would be the dseengareen (???) or pegon (?).

Mayreen (cedar), Yegheveen (fir), and Ooreen (willow) are soft and easy to burn but they burn quickly and don't last long.

There are other woods that burn slowly or some that produce big flames but then burn quickly.

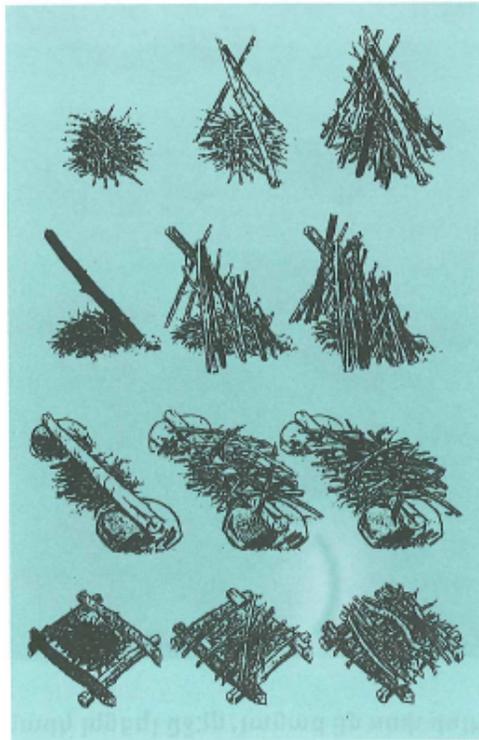
Lighting a fire.- To light a fire first you need something the generate a flame. The easiest thing is a match that should be kept in a special tin container.

You can also use a lighter, flint or a strong lens. You can even use an eye glass lens by focusing the sun's rays on some very dry tinder material, you will create fire.

A. Օճախ շինել

Քարով.- Կանոնաւոր քանի մը քարեր, որոնց գոնէ մէկ կողմը պէտք է հարթ ըլլայ եւ նոյն մեծութիւնը ունենան: Քով-քովի կը դրուին քարերը, որոնց հարթ կողմին վրայ կը դրուի կաթսան եւ կերակուրի ամանը:

Փայտով.- Երկու խոշոր փայտեր (կոճղ), ամանի լայնքի մը չափ բացուածքով իրարմէ հեռու: Երկու փայտերուն ալ այն մասերը, որոնց վրայ պիտի դրուի ամանը, պէտք է տաշել ու հարթել: Երբեմն բացուածքը կը նեղուի, եթէ կրակը շատ վառած ըլլայ:

Հողի մէջ փորուած օճախներ

ա.- Մէկ մէթը երկարութեամբ եւ (մէկ կողմը) 70 սանթիմէթը խորութեամբ ակօս մը պէտք է փորել: Խորութեան

B. Making a hearth

Of Rocks.- Gather some large rock that have at least one flat side and are all the same size. Arrange the rocks near each other with the flat side facing up. The fire would be made between the rocks and the cooking pots or dishes would sit on top.

Of Wood.- Place two large pieces of wood (logs) one pots' width apart. The top surface of the logs where the pot will sit should be shaved flat.

Sometime the opening needs to be narrowed if the fire burns the wood too much.

Hearths Used in the Wind

- Dig a furrow 1 meter (3.28 ft) long and 70 centimeters (27 ½ in) wide. The depth should be

երկարությամբ 50 սանթիմետր պետք է ըլլայ, իսկ մնացեալ խորութիւնը երթալով պետք է բարձրանայ եւ հաւասարի հողի մակերեսին: Այսինքն, բերնէն դէպի ներս պետք է զառիվար մը կազմէ: Բացւածքը պետք է նայի հովուն ուղղութեամբ:

բ.- Կերակուրի ամանին կորութեան չափէն 10 սանթիմետր լայն եւ 80 սանթիմետր չափով խորունկ

կլոր փոս մը բանալ, մէջը լեցնել կրակ, որ մինչեւ 10 սանթիմետր բարձրանայ: Փոսին եզերքէն դէպի վար երկարող փայտերը կարելի է քով-քովի շարել եւ ամբողջ շրջանակը գրաւել: Ամանը, որ թեթեւ կերպով պետք է դրուած ըլլայ վար երկարած ճիւղերուն վրայ, կրնայ կախուած ըլլալ եռոտանիէ մը:

գ.- Երեք փայտով կազմել եռոտանի մը, որմէ կը կախի ամանը, հողէն կէս մետր բարձր, որուն տակ ուղղակի կը վառին փայտերը: Ասիկա կարելի է ընել հով չեղած

50 centimeters (20 in) at its deepest end the become less shallow towards the opening where it will be even with the surface of the ground. The opening of the furrow should be in the direction as the wind.

b. Dig a round hole that is 10 centimeters (4 in) wider than your cooking pot and 80 cm (32 in) deep. Build a fire in the hole that is

about 10 centimeters (4 inches) tall. You can take long pieces of wood and stand them up all along the edge of the hole and slant them in a little. The pot can rest on these pieces of wood or you can hang it from a yervodani (tripod) above the hole.

c. Make a yervodani (tripod) and hang your pot half a meter (1.5 ft) about the ground with the wood burning directly below the pot. This will work when there is no wind.

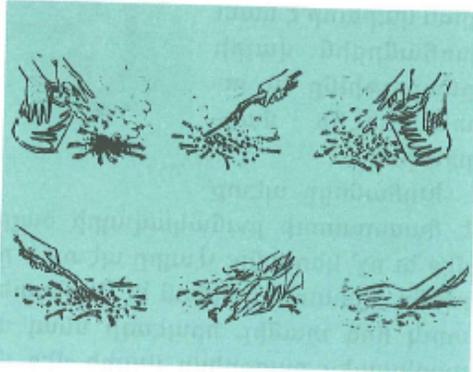
տեղերը: Հով ըլլալու պարագային, փչող կողմը պետք է դնել հովարգել մը:

Եռոտանիին ոտքերուն առջեւ պետք է դնել խոշոր քար մը, կամ բաւականաչափ թաց հող, որպէսզի եռոտանիին փայտերը չսահին եւ չայրին:

Ուշադրութիւն պետք է ընել, որ պարզ կանգեփով կամ շուտ այրելի միւթ մը չկախուի կաթսան:

Կարենոր թելադրանք

Եթէ խոհանոցը ձորի մը մէջ է, օճախին բերանը պետք է բանալ ձորին այն կողմը, ուրկէ հովի շատ ատելի հոսանք կու գայ: Ծառ հով ըլլալու պարագային, բացուածքէն քիչ մը հեռու կարելի է հողմարգել մը հաստատել:

Որովհետեւ սկաուտը մաքրասէր է, օճախին վրայ կաթսան դնելէ առաջ, հողով կը ծեփէ կաթսային տակն ու կողերը, այսինքն դուրսի կողմը, որպէսզի չսեւնայ:

Մաքրասէր սկաուտը կամ խոհարարը աղտոտ կաթսայով եւ ամաններով ճամբայ չ'ելլեր:

Ապահով կրակի համար, գետինը այրուող միւթերէ պետք է մաքրուի 3 մէթր տրամագիծով:

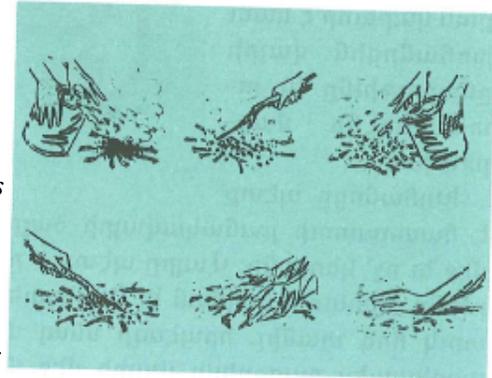
When there is wind you must construct something to block the wind.

You will also need to place large rock of very wet mounds of earth on the feet of the yervodani (tripod) to make sur ehtey do not slip or move.

Be very careful to not hang the pot of a light or easily burned material.

Important suggestions

If the kitchen is in a valley, the opening of the hearth must be in the direction from which the air blows the most. If the wind is too much, you can construct something to block the wind as needed.

Because a scout is clean, you should rub the outside of your pots with dirt before putting it on the fire so that the outside does not get blackened.

A clean scout of cook will not leave with dirty pots.

For a safe fire you must clear a 3 meter (10 ft) diameter area of all flammable material.

ԽՈՒՆՆՈՅԻ ՄԷՉ ՈՒՏԵՍՏԵՂԷՆ ՊԱՀԵԼՈՒ ՉԵՒ ԵՒ ՄԱՔՐՈՒԹԻՒՆ

Ս կ ա ու տ ա կ ա ն բանակավայրի մը մէջ որքան որ կարելոր է յարմար վայրեր ընտրել վրաններուն համար, նոյնքան կարելոր է նաեւ խոհանոցին վայրի ընտրութիւնը եւ ուտեստեղէնի մաքրութիւնը:

Խոհանոցը պէտք

է հաստատուի բանակավայրի ծայրամասերէն մէկուն մէջ եւ ոչ՝ կեդրոնը: Վայրը պէտք է ըլլայ շուք: Մաքրութիւնը գլխաւոր պայման է: Ուտեստեղէնի պէտք է յատուկ հոգ տանիլ, որպէսզի մնայ մաքուր, որովհետեւ յատկապէս բացօդեայ վայրի մէջ միջատներ կամ այլ վնասակար երեւոյթները միշտ ներկայ են: Հետեւաբար, ճաշերը պէտք է միշտ ծածկուած պահել, որպէսզի մանրէներ չնստին անոնց վրայ: Խոհանոցին մէջ աղբ պէտք չէ պահել. աւելի լաւ է աղբերը միշտ բանակավայրէն բաւական հեռու տեղ մը թափել, որպէսզի չվտանգեն մաքրութեան եւ հիւանդութիւններու պատճառ չդառնան, որովհետեւ շատ լաւ գիտենք, որ շատ մը հիւանդութիւններ յառաջ կու գան աղտոտութենէն:

Անշուշտ, խոհանոցը բանակավայրին միակ մասը չէ: Ինչպէս որ մաքուր պէտք է պահել խոհանոցը, նոյնքան ալ մաքուր պէտք է պահել ամբողջ բանակավայրը:

THE WAY TO KEEP FOOD IN THE KITCHEN AND CLEANLINESS

In a scout camp, it is important to select the proper camp site but it is just as important to select the proper location for the kitchen and the assure food cleanliness and safety.

The kitchen should be located on one of the edges of the camp, not

in the center. The location should be shaded. Cleanliness is a mandatory. Special care needs to be taken care with the food because in the outdoors there are insects or other harmful conditions. Therefore, food should always be covered so that nothing falls on it. You should not keep garbage in the kitchen. It should be kept far away to not jeopardizes cleanliness or become a source of sickness. We know that many sicknesses come from dirtiness.

Of course the kitchen is not the entire camp, all the areas of the camp should be kept as clean as the kitchen.

Հարցումը հիմա կ'ուղղեմ քեզի, ի՞նչ միջոցներու պէտք է դիմել, որպէսզի սկաուտական բանակավայր մը միշտ մաքուր եւ կոկիկ ըլլայ.

Blank lined writing area for the Armenian question.

This question is for you, what methods can you use to always keep a scout camp clean and tidy?

Blank lined writing area for the English question.

3 ՏԵՍԱԿ ՃԱՇ

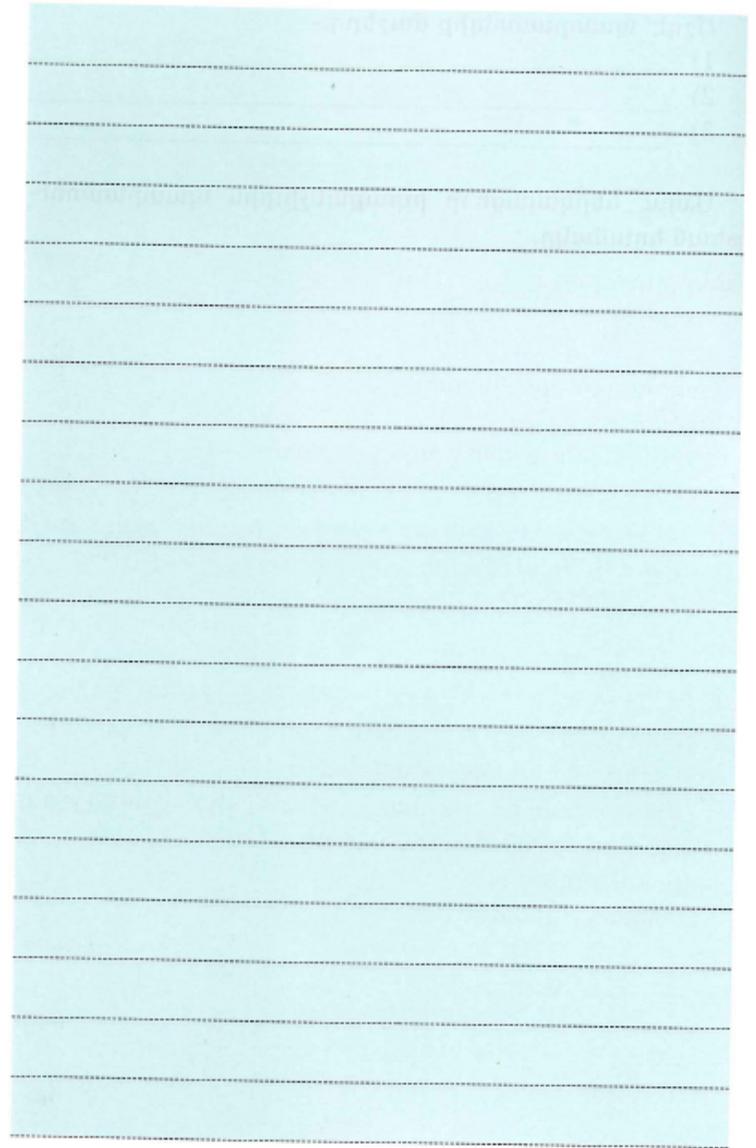
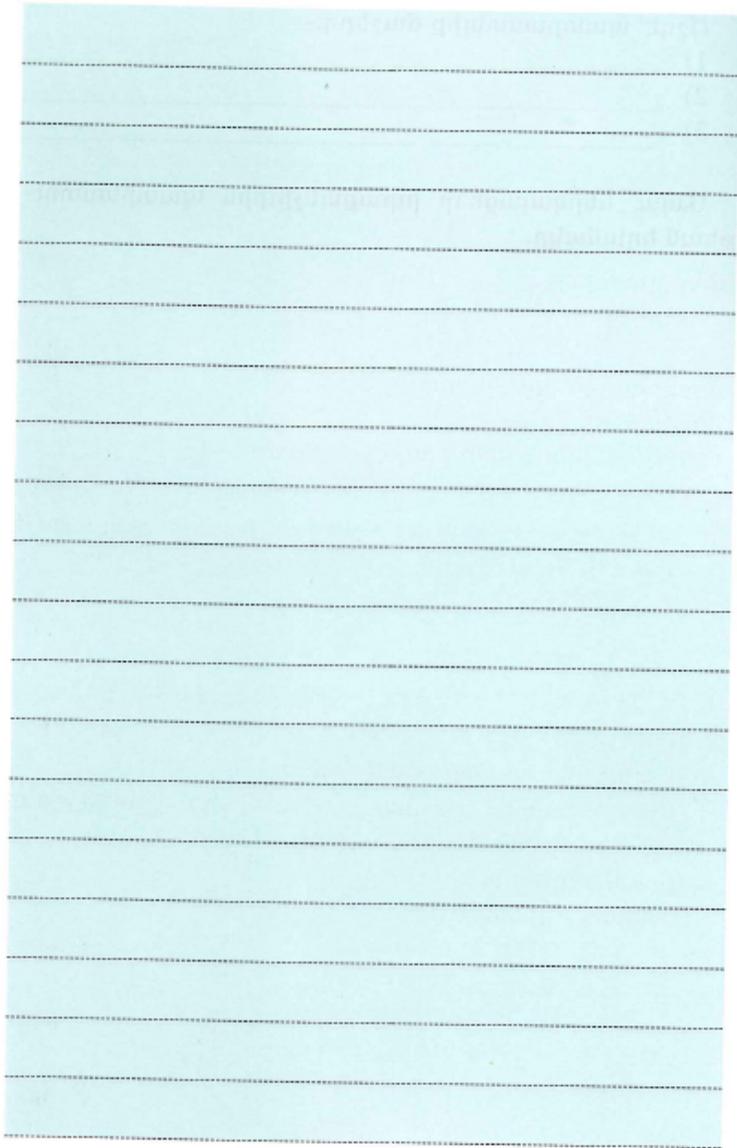
Սիրելի սկաուտ, մինչև հիմա վստահ եմ որ անդրադարձար, թե սկաուտական գիտելիքները օգտակար են քեզի, ո՛չ միայն սկաուտական կեանքեղ ներս, այլև՝ անձնական կեանքիդ մեջ ալ: Այս իմաստով, իբրև Բ. կարգի սկաուտ քեզմէ կը պահանջուի գիտնալ պատրաստել երեք տեսակ ճաշ: Այս մէկը անշուշտ, որ քեզի օգտակար պիտի ըլլայ յատկապէս բանակումներու ընթացքին, բայց եւ այնպէս, կրնայ օգտակար ըլլալ քեզի, երբ առանձին ես, օրինակ, եթէ ծնողքդ կարենոր պատճառով մը տունէն բացակայ է կամ կը պատահի, որ դարձեալ կամքէ անկախ պատճառներով (հիւանդութիւն, ճամբորդութիւն) տունը ճաշ պատրաստող չունիս, վստահաբար անօթի պիտի չմնաս: Եթէ չգիտնաս նուազագոյնը մէկ կամ երկու տեսակ ուտելիք պատրաստել, անպայման պիտի վազես ճաշարան մը՝ պատրաստ ճաշ մը գնելու: Սակայն, որքան աւելի լաւ պիտի ըլլայ գիտնալ անձամբ ճաշ պատրաստել, այդ ձեռով խնայած պիտի ըլլաս կոկիկ գումար մը եւ միւս կողմէ՝ գոհունակութիւն պիտի զգաս, որ կրցած ես առանձին ճաշ պատրաստել:

Գիտնալէ ետք այս բոլորը, քեզմէ կը պահանջուի Բ. կարգի դասընթացքի տեսողութեան պատրաստել 3 տեսակ ճաշ եւ կերակրել խմբակդ: Խմբակիդ անդամները եւ անշուշտ խմբապետդ կրնան որոշել, որ դուն խոհարար մը կրնա՞ս ըլլալ կամ ոչ:

3 Types of Meals

Dear scout, by now, you will have noticed that the things you learn in scouts are useful to you not only in scouting but also in your personal life. Along these lines, as a Ben Gark Scout, you are required to be able to make three different meals. Knowing how to prepare meals will benefit you at camp but also if your parents called away and you are home alone or if for reasons of sickness or travel there isn't somebody else at home to cook you will not be hungry. If you do not know how to make at least one or two things, you will have to run to a restaurant and by already prepared food. It would be much better to know how to cook for yourself because you will save quite a bit of money and you'll feel satisfaction that you were able to prepare your own food.

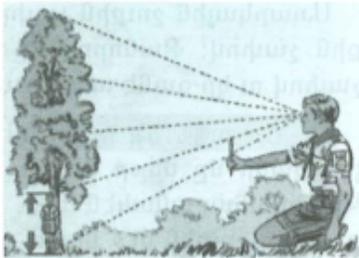
Understanding all this, as part of your Ben Gark lessons scout, you are required to prepare three dishes and feed your k̄hmbag. Your k̄hmbag and of course your k̄hmbabet will decide if you do well and can be a camp cook.

ՀԵՌԱՒՈՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ԲԱՐՉՐՈՒԹԻՒՆ ՉԱՓԵԼ

Բ. կարգի սկաուտ մը առանց որևէ գործիքի պէտք է կարենայ գնահատել բարձրութիւնը եւ հեռաւորութիւնը:

Ա. Չեմ.- Չափուելիք առարկայէն կը հեռանայ այնքան, որ հանգիստ կերպով կարենայ տեսնել անոր բարձրութիւնը:

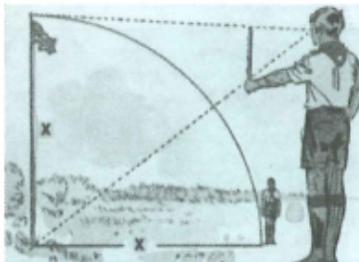

Կ'երկարէ թելը եւ կը բռնէ մատիտ մը (*Ակարին ձեռով*): Կը գոցէ մէկ աչքը եւ բթամատով մատիտին վրայ կը նշանակէ առարկային բարձրութիւնը: Մատիտը, որ մինչ այդ ուղղաձիգ դիրք ունէր, կը դարձնէ եւ գետնին զուգահեռ դիրք կու տայ, ու այս բոլորը առանց շարժելու բթամատը:

Իր հեռաւորութիւնը չափելով առարկայէն եւ համեմատելով զայն աչքէն մատիտի հեռաւորութեան հետ, գտած կ'ըլլայ առարկային բարձրութիւնը:

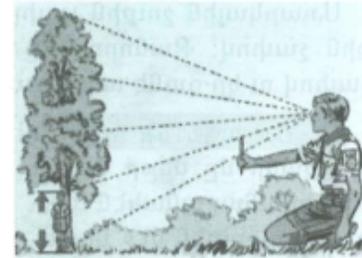
Բ. Չեմ.- Չափուելիք բարձրութեան վրայ կ'աննէ գիտցուած չափ մը. օրինակի համար մէկ մէթը: Մատիտին վրայ կը նշանակէ հետուէն որոշած չափին գրաւած միջոցը եւ կը նայի, թէ բարձրութիւնը ասոր քանի՞ անգամն է:

Այս երկու ձեւերուն մէջ պայման է որ չփոխէ դիրքը, մինչեւ որ չվերջացնէ բաղդատութիւնը:

Knowing Directions????

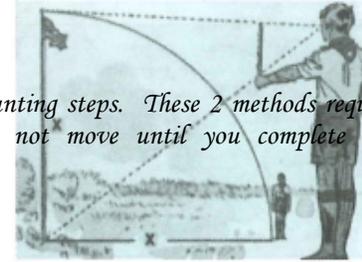
A Ben Gark scout must be able to estimate heights and distances without the use of any tool.

A Method: Move away from the object you want to measure so that you can easily see its entire height.

Place a person that you know the height of at the base of the object you're measuring. When you step away, hold a pencil or twig in your hand and extend your arm. With one eye closed, mark the height of the person on your pencil. Determine how many times that length of pencil/twig that you marked will go into the height of the object you're measuring. Multiply the number of times by the height of the person you placed at the bottom of the tree to calculate the height of the object you're measuring.

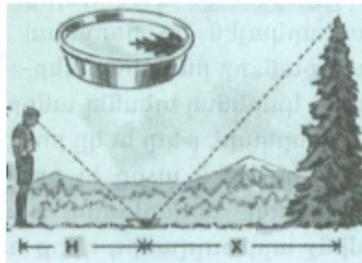
B Method: Move away from the object you want to measure so that you can easily see its entire height. When you step away, hold a pencil or twig in your hand and extend your arm. With one eye closed, mark the entire height of the object on your pencil/twig that the object is not moving until you complete the measurement of the pencil horizontally without moving your thumb. Mark that distance and measure it

Գ. Շուքի մեթոդ. - Կ'տունէ գաւազան մը, որուն երկարութիւնը գիտէ: Կը դնէ գայն գետնին ուղղահայեաց: Կը չափէ գաւազանին շուքը: Կը չափէ նաեւ առարկային շուքը:

Առարկային շուքին չափը կը բաժնէ գաւազանի շուքին չափով: Քանորոք կը բազմապատկէ գաւազանի չափով ու կը գտնէ առարկային բարձրութիւնը:

Դ. Յողացումի մեթոդ. - Պնակ մը ջուր կը դնէ առարկայէն քանի մը մետր հեռու: Կը հեռանայ պնակէն այնքան, որ ջուրին մէջ կարենայ տեսնել առարկային գագաթը: Կը չափէ իր աչքին գետնէն ունեցած բարձրութիւնը: Կը չափէ իր ոտքին եւ պնակին կեդրոնին միջեւ գտնուող հեռաւորութիւնը:

Այս գործողութիւնը կրնայ ներկայացնել հետեւեալ ձեւով.

Առարկայի բարձրութիւնը հաւասար է՝ պնակէն առարկայի հեռաւորութիւնը, բազմապատկած աչքի բարձրութեան, բաժնած ոտքէն պնակի հեռաւորութիւնը:

ՉԱՓԵԼ ԳԵՏԵՐՈՒ ԼԱՅՆՔԸ

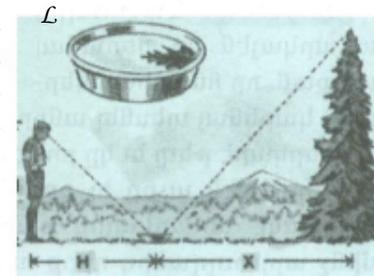

Ե. Չեթ. - Գետի մը լայնքը չափելու համար կը հագնի սկաւտական կամ առջեւի մաս ունեցող գլխարկ մը ու կը կանգնի գետին ճիշդ եզերքը:

Կը ծռէ կամ կը բարձ-

C Shadow Method. - Stand a stick (whose length you know) up next to the object you're trying to measure. Mark the length of the stick's shadow and the length of the object's shadow. Determine how many times the stick's shadow will fit into the object's shadow. Multiply the length of the stick by that many times to determine the height of the object.

D. Reflection Method. - Put a plate of water a few meters away from the object you're trying to measure. You should step back from the plate until you can see the tip of the object you're measuring in the center of the plate. To calculate the height of the tree you can use the following formula:

$$O = (X/H) \times L$$

MEASURING THE WIDTH OF A RIVER

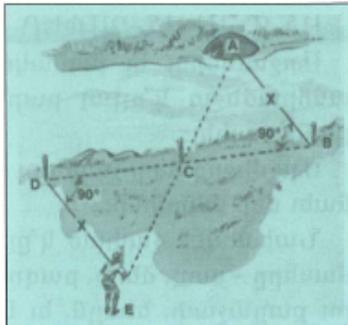

E Method. - To measure the width of a river where a hat with bill (front part) and stand at the very edge of the river. Lower of raise

րացնել գլուխը այնպես, որ կարենայ նույն ուղղությամբ վրայ տեսնել գլխարկին առջևի մասն ու գետին դիմացի եզերքը: Ապա կը դառնայ, առանց փոխելու իր ոտքին կամ գլուխին դիրքը: Կը նշանակել գետին իր կողմի եզերքին վրայ աչքին ու գլխարկին եզերքին հետ նույնացող կետը: Կը չափել ոտքէն մինչեւ այդ կետը ու կը գտնել գետին լայնքը:

Զ. Ձեռն. - Եռանկյուններով.

1.- Ծառ մը կամ մնայուն որեւէ առարկայ մը կ'ընտրել գետին միւս եզերքը - Ա.: Կը կանգնի այդ առարկային դիմացը - Բ.:

2.- Կը քալել գետեզերքէն հեռաւորութիւն մը, որ իր նախկին դիրքին հետ - Ա. եւ Բ. - ուղղանկյուն մը կը կազմել եւ կը տնկել սիւն մը կամ կը գետնդէ նշան մը - Գ.:

3.- Կը շարունակել քալել նույն ուղղութեամբ (Բ. եւ Գ.) հեռաւորութիւն եւ իր հասած կետին վրայ կը գետնդէ նշան մը եւս (Դ.):

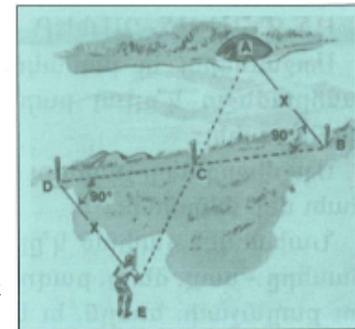
4.- Կը քալել Բ.Գ.Դ. կետերէն ներս այնպէս, որ ուղղանկյուն մը կարենայ կազմել Բ.Գ.Դ. ուղիղին հետ եւ կը հասնի այնպիսի կետ մը (Ե.), որ Ե. ը, Գ. ը եւ գետին միւս կողմը գտնուող առարկան (Ա.) նույն ուղղութեան վրայ գտնուին:

5.- Կը չափել Դ.էն Ե. եւ կը գտնել գետին լայնքը: Արդիւնքը ճիշդ կ'ըլլայ, եթէ հաւասար եղած են իր կազմած եռանկյունները:

Once you're in the correct position, turn (without moving your feet or the position of your hands/hat) so that you are looking down your side of the river. Note a point of the ground that matches up with the edge of your hat on the ground and then measure the distance from your feet to that point to determine the width of the river.

F. Method. - With Triangles.

1. Pick a stationary object on the other side of the river, this is point "A". Stand directly across from point A, this is point "B".

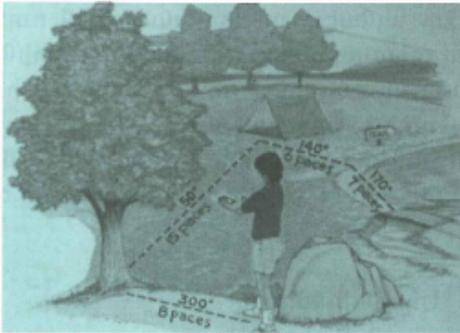
2. Walk along the river a distance and form a right triangle with points A and B. Mark this location "C" with a stake.

3. Continue walk in the same direction and the same distance as you did from point B to point C to mark point "D".

4. From point D walk perpendicular to the river bank to form a right triangle with points "C" and "D". Point "E" should be marked at the point where you can see points "C" and "A" along a straight line.

5. The distance from point D to point E is the width of the river.

The distance measured will be accurate if the sides of the triangles are created evenly.

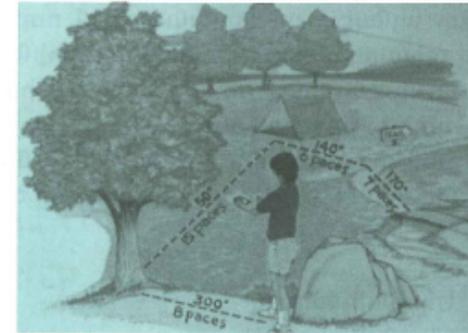
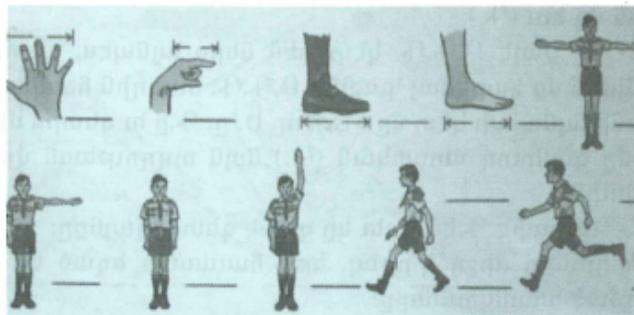
ԱՆՁՆԱԿԱՆ ՉԱՓԵՐ

Արշաներու եւ բանակումներու ընթացքին, յաճախ անհրաժեշտ կ'ըլլայ բարձրութիւն, տարածութիւն եւ լայնք չափել:

Այս միջոցները չափելու համար կրնանք օգտագործել մաւ եւ մեր մարմինը:

Նախապէս չափած կ'ըլլանք մեր մարմնին տարբեր մասերը - ոտք, ձեռք, բազուկ, հասակ, քալուածք, վագելու քայլաչափ, եւայլն, եւ կը նշանակենք պատրաստուած աղիսակի մը մէջ:

Այս տուեալներով կրնանք չափել եւ գիտնալ բարձրութիւն, տարածութիւն եւ լայնք: Օրի նակ՝ քանի՞ քառ. մետր է տարածութիւնը, եւայլն:

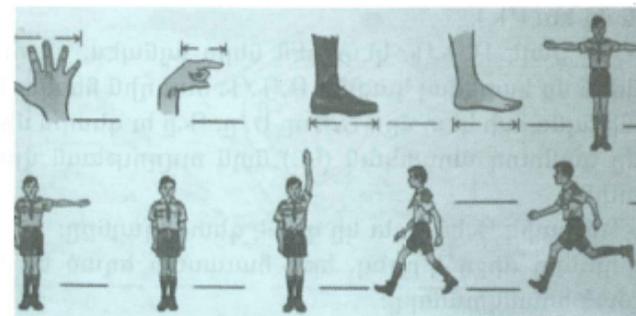
PERSONAL MEASUREMENTS

During hikes or camps it is often necessary to measure heights, distances, and widths.

To measure these things we can use our body.

We will have measured the various parts of our body beforehand – foot, hand, arm, height, stride/step, running stride, etc.. and written them down in a table.

With this information you can determine heights, distance, and widths. For example, how many square meters is a certain area?

ԿՈՂՄՆԱՃԱՆԱԶՈՒԹԻՒՆ

ԲԵԻԵՌԱՅԻՆ ԿԱՄ ՀԻՒՍԻՍԱՅԻՆ ԱՍՏՂԸ

Սկսուող պարտադիր է ճանչնալ Բեռնային կամ Հիսիսային աստղը, որ դարեր է ի վեր երկնակամարին վրայ ճամբայ ցույց կու տայ, առաջնորդելով ծովու կամ ցամաքի վրայ շրջողները:

Հիսիսային աստղը իր տեղը կը մնայ անշարժ եւ անփոփոխ: Մինչդեռ, իր շուրջի աստղերը գիշերուան տարբեր ժամերուն տարբեր տեղեր կը տեսնենք, բայց իրարու հետ իրենց ունեցած դիրքերը կը մնան նույնը:

Հիսիսային աստղը կը գտնուի երկնակամարին նուազագույն փայլը ունեցող աստղերու շրջանակին մէջ, այդ պատճառով շատ աւելի ճիշդ ձեւով հիսիսը ցույց կու տայ, քան՝ կողմնացույցը:

Հիսիսային աստղը շատ դիրքին կարելի է գտնել:

Աստղագարդ գիշեր մը, երբ կողմնացույցի օգնութեամբ դէպի հիսիս դառնալով երկնակամարը դիտենք, հոն կը տեսնենք երկու յայտնի եւ կարեւոր համաստեղու-

Knowing Directions

Beverayn or Hyuseesayn (North) Star

A scout must know the Beverayn or Hyuseesayn (North) star, which throughout history has shown direction in the sky, guiding travelers on land and sea.

The Hyuseesayn (North) star stays in its place without moving or changing. While the stars surrounding it appear at different times and places, their position relative to the North star do not change.

The Hyuseesayn (North) star is found in an area of the sky where it's surrounded by stars that are not as bright, that is why it shows the direction North better than a compass.

It is easy to find the Hyuseesayn (North) star. On a starlit night, use your compass to find north and look at the stars. You will see two noticeable and important constellations,

թիւններ՝ Մեծ Արջ եւ Փոքր Արջ, որոնցմէ իւրաքանչիւր տապակի նման կը բաղկանայ եօթը աստղերէ եւ որոնց կոթերը իրարու հակառակ դիրք ունին:

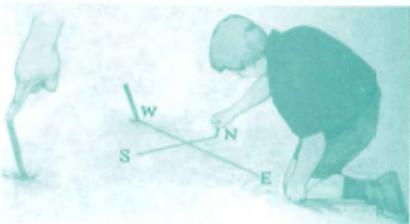
Փոքր Արջի կոթին ծայրի աստղն է Բեւեռային կամ Հիւսիսային աստղը, որ մեծ տապակին լայնքին ուղղութեամբ շուրջ 5 անգամ հեռաւորութիւն ունի:

ՉՈՐՍ ԿՈՂՄԵՐԸ

Չորս կողմերը՝ հիւսիսը, հարաւը, արեւելքը եւ արեւմուտքը գտնելու համար, կարելի է գործածել հետեւեալ մեթոտը.-

Ուղիղ փայտի կտոր մը գետիկը դնել այնպէս, որ շուրջ չունենայ, այսինքն՝ ուղղուած ըլլայ դէպի արեւ: Ժամանակ մը ետք, երբ փայտի շուրջին երկարութիւնը 15-20 սանթիմետր ըլլայ, շուրջին ուղղութիւնը արեւելք-արեւմուտք ուղղութեան վրայ կ'ըլլայ, այսինքն՝ փայտին կտորը կը գտնուի արեւմուտք, իսկ շուրջին ծայրը՝ արեւելք:

Շուրջին կեդրոնէն ուղղահայեաց գիծով կը ճշդօրին հիւսիս եւ հարաւ կողմերը: Իսկ ամէնաճշդրիտ ձեւը՝ կէսօրուայ ժամը 12:00ին ուղղահայեաց փայտին շուրջին ծայրը կ'ըլլայ հիւսիս՝ իսկ փայտը հարաւ:

Գտի՛ր ժամացոյցի սլաքներով եւ արեւով ուղղութիւն գտնելու ձեւը:

Mets Arj (Big Dipper) and Pokr Arj (Little Dipper), both of which look like frying pans and consist of seven stars. Their handles look like they are in opposite directions.

The tip of the Pokr Arj (Little Dipper)'s handle is the Beverayn or Hyuseesayn (North) star.

The Four Directions

To find the four directions Hyusees (North), Harav (South), Arevyelk (East), and Arevmoodk (West) you can use the following method;

Place a straight stick in the ground like this so that you don't see a shadow, it should be

pointing directly into the sun. A little while later when the shadow of the stick is 15-20 cm long, it shows you the East-West direction. The stick will be West and the tip of the shadow shows East.

Draw a perpendicular line in the center of the shadow to show North and South. The more exact way to find directions would be to place a stick perpendicular to the ground at 12:00 noon, the tip of the shadow would be North and the stick would be South.

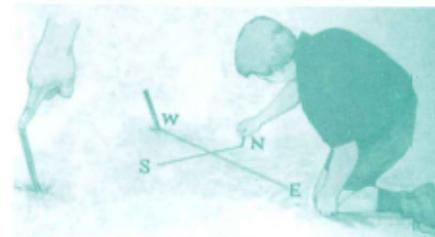

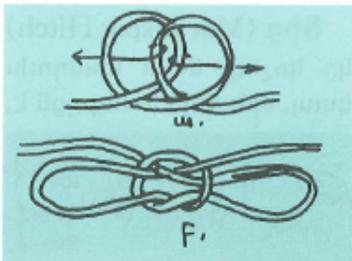
Figure out a way to use a watch and the sun to determine directions.

ԳԻՏՆԱԼ ՍԿԱՌԻՏԱԿԱՆ ՀԱՆԳՈՅՑՆԵՐԸ, ԿԱՊԵՐԸ, ՀԻՒՍՔԵՐԸ ԵՒ ՓԱԹԹՈՒԱԾՔՆԵՐԸ

Սկաուտության նպատակներէն է նաեւ անհատին ձեռային հմտության վարժեցնելը: Վստահաբար կարիքը ունեցած եւ երկու պարաններ իրարու միացնելու, առարկայ մը կապելու կամ գեղեցիկ հիւսքով մը զարդարելու: Այս հանգրուանին պէտք է գիտնաւ 5 հանգոյց՝ ձերբակալման, անուորդ, ամփոփ, ջուլհակ, սահուն. 4 կապ՝ ցից, կոճղ, հանգոյց, խարիսխ. 2 հիւսք՝ միացման, գլուխ. 2 փաթթում՝ գաւազան, խաչ: Այս բոլոր կապերը սկաուտական կապեր են: Անոնք կը տարբերին ուրիշ կապերէ, որովհետեւ անոնք կը կապուին ու կը քակուին յատուկ օրէնքով:

Ստորեւ ներկայացուած է իւրաքանչիւրին նկարը եւ կարելորութիւնը գործադրութեան համար. դիմէ՛ փորձառու սկաուտի մը:

Չ Ե Ր Ք Ա Կ Ա Լ Մ Ա Ն
(Handcuff) - 2 սահուն օղակներ ունենալու հա-

մար օգտակար հանգոյց մը, որ կը գործածուի 2 գաւազաններ իրարու կապելու կամ մէկու մը ձեռքերը եւ ոտքերը կապելու:

ԱՆՈՐՈՂ (The Bowline) հանգոյց մը, որ կը ծառայէ պարանի մը ծայրը հաստատուն օղակ մը ունենալու համար: Կը գործածուի

KNOWING SCOUT KNOTS, TIES, BRAIDS, AND CONNECTIONS

One of the purposes of scouting is to teach scouts who to make things with their hands (crafts). You have surely had the need to knot two ropes together, tie an object, or decorate something with a beautiful braid. At these opportunities you need to know:

5 knots: Dzerpagalman (Handcuff), Anoovord (The Bowline), Ampop (Sheepshank), Joolhag (Sheet bend), Sahoon (Slipped Reed)

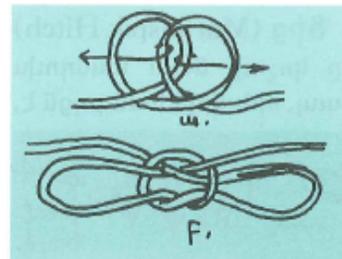
4 ties: Tseets (Marlinspike Hitch), Gojgh (Timber Hitch), Hangooyts (Hitcher Tie), Khareeskhi (Fisherman Tie)

2 braids: miatsman (unification), glookhi (head)

2 wraps: gavazan (stick), khach (cross).

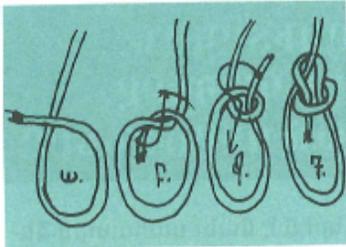
All of these knots are scouting knots. These are different than other knots because they are tied and untied following certain rules.

Dzerpagalman
(Handcuff) - Is used is you need two adjustable loops

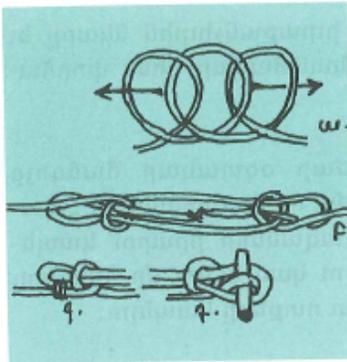
can be used to tie two sticks together or a person's hands and feet.

Anoovord (The Bowline) - Is used to create a fixed loop at the end of a rope. It's used

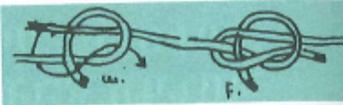

ընդհանրապես անհատ մը գտնիվեր կամ բարձր տեղ մը հանելու եւ կամ կենդանիի մը վիզէն անցընելու: Ունի կարգ մը ձեւեր:

Ամփոփ (Sheepshank) երկար պարան մը ամփո-

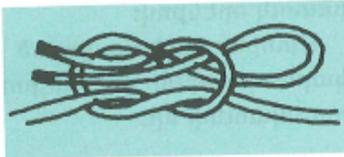

փելու կամ պարանի մը վնասուած մասը պաշտպանելու կը ծառայէ: Ունի կարգ մը ձեւեր:

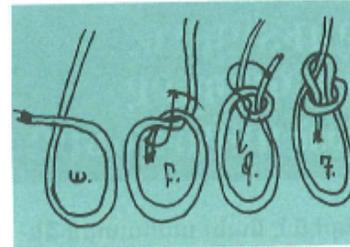
Ջուլհակ (Sheet bend) երկու անհաւասար հաստութեամբ պարաններ իրարու կապելու կը ծառայէ, նաեւ շատ բարակ թելեր (ձ կ ն ո ր ս ո թ է ա ն) միացնելու:

Սահուն (Slipped Reef) հաւասար հաստութեամբ պարաններ իրարու կապելու կը ծառայէ. առաւելու-

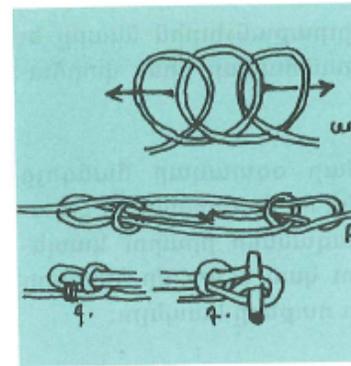
թիւնն է պարանը քաշուած վիճակի մէջ զայն քակել:

Յից (Marlinspik Hitch) կը կոչուի նաեւ սանդուխ կապ, միեւնոյն հանգույցն է,

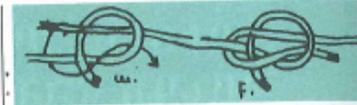

typically to lift somebody up a steep hill or high height. It can also be used around an animal's neck.

Ampop (Sheepshank) - This knot is used to shorten a long

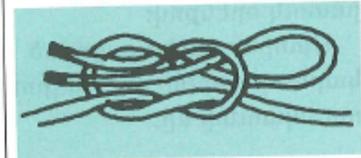

rope or to protect a damaged area of a rope. There are different ways to tie this knot.

Joolhag (Sheet bend) - This knot is used to tie together two ropes of uneven thickness or two very thin line like fishing line.

Sahoon (Slipped Reef) - This knot is used to tie together two ropes of even thickness. The benefit of

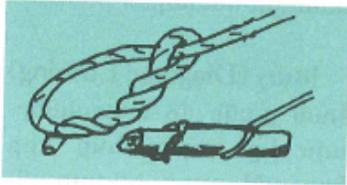

this knot is that you can untie easily while the rope is being pulled (in tension)

Tseets (Marlinspik Hitch) - is also known as "sandookhi knot". The name used for

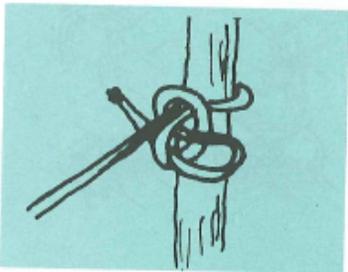

որ նայած պայմաններու եւ գործածութեան կը ստանայ իր կոչումը: Նկատի պէտք է առնել որ հանգոյցին դարձուածքը ըլլայ քաշուած ուժին հակառակ ուղղութեամբ:

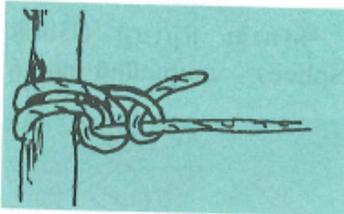
Կոճղ (Timber Hitch) - ամէնէն դիւրին սահուն օղակը, գոր կոճանք ունենալ, պէտք է ուշադիր ըլլալ, որ պարանը ինքն իր վրայ փաթթուած պարանի հիւսքին ուղղութեամբ ըլլայ:

Հանգոյց (Hitching Tie) պարանը ձողին կապելու միջոց մը, որ պարանին

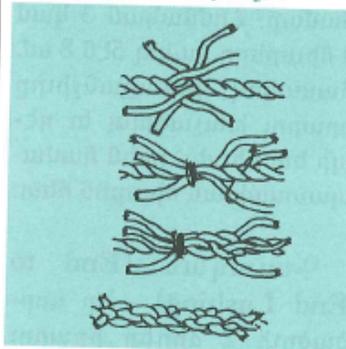
աւելորդ մասը երբ քաշենք՝ կապը կը քակուի:

Խարիսխ (Fisherman's bend) - պարան մը արագ ձեռով ձողի մը կամ ծառի մը ամրացնելու դիւրին մի-

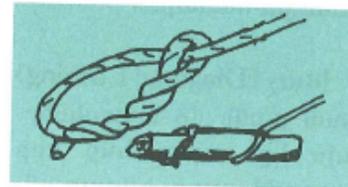

ջոց մը. կը գործածուի նաեւ նաւաստիներու կողմէ պարանը խարիսխին ամրացրնելու համար, սակայն երբ թրջուի՝ դիւրութեամբ կը քակուի:

Միացման հիւսք (Short

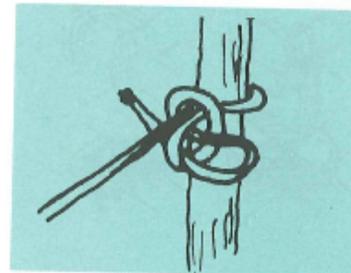

depends on the how and the situation that it is being used. You must be careful that the knot is tied in the direction opposite to where it will be pulled from.

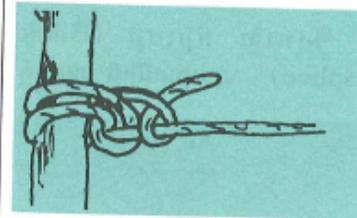
Gojgh (Timber Hitch) - Is the easiest adjustable loop. You must be careful that the part that is twisted back onto itself goes along the natural grain of the rope.

Hangooyt (Hitching Tie) - Is a way to tie a rope to a post. When you pull on the

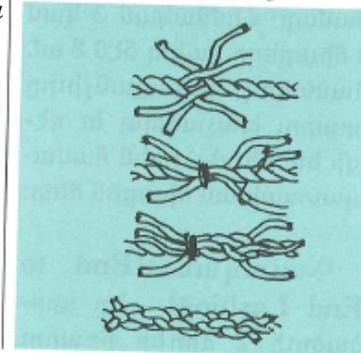
loose end of the rope the knot will come undone.

Khareeskhi (Fisherman's Bend) - Is a fast and easy way to tie a rope to a post or tree.

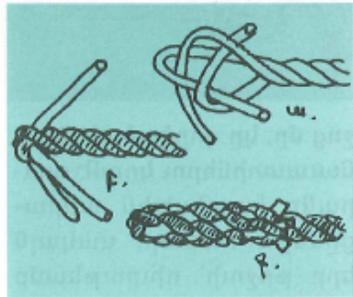
It is also used by fishermen to tie their boats anchors. It can be undone even when a rope is wet.

Unification Braid (Short

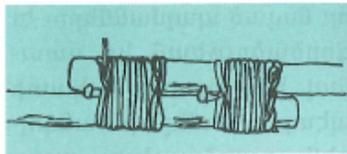
Splice) - միեւնոյն հաստութեամբ եւ հիւսքերով կազմուած պարան մը իրարու միացնելու գորատրագոյն ձեւն է: Պարանը իր հաստութեան 10 անգամ հասակով հիւսել:

Գլուխ հիւսք (Back Splice) - պարանին ծայրը

ինքնիրմով դէպի ետ հիւսել գայն պաշտպանելու համար: Հիմնական 3 կամ 4 հիւսքերը քակել 5էն 8 սմ. հասակով, իրաքանչիւրը իրարու խաչաձեւել եւ դէպի ետ հիւսել՝ իրեն համապատասխան հիւսքին հետ:

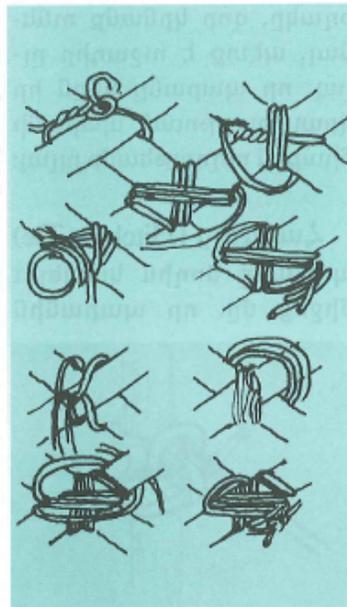
Գաւազան (End to End Lashing) - Կը գործածուի 2 ձողեր իրարու

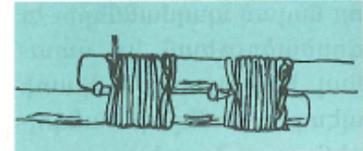
ամրացնելու համար, կարճ ձողերով երկար ձող մը ունենալու համար:

Խաչ (Diagonal Lashing)

Կան քանի մը տեսակներ, այս կը գործածենք երբ խաչաձեւուած գաւազանները իրարու չեն դպած:

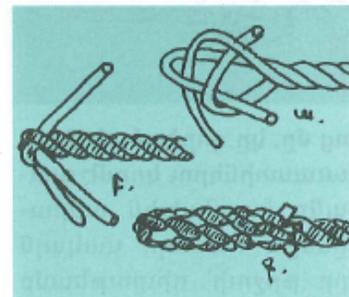

Splice) - The strongest way to connect two braided ropes that are the same thickness. You should braid a length that is 10 times longer than the thickness of the rope.

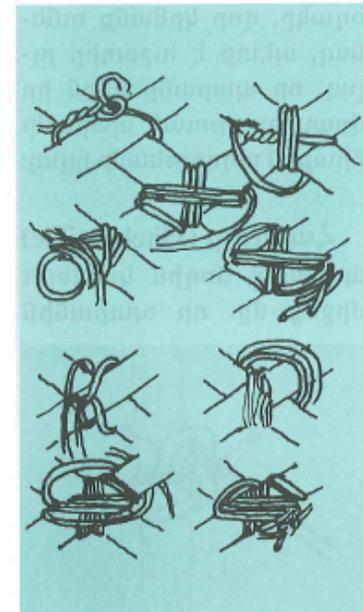
You can do this to make one long post out of two shorter pieces

Head Braid (Back Splice) - Braiding the end of a rope back onto itself to protect the

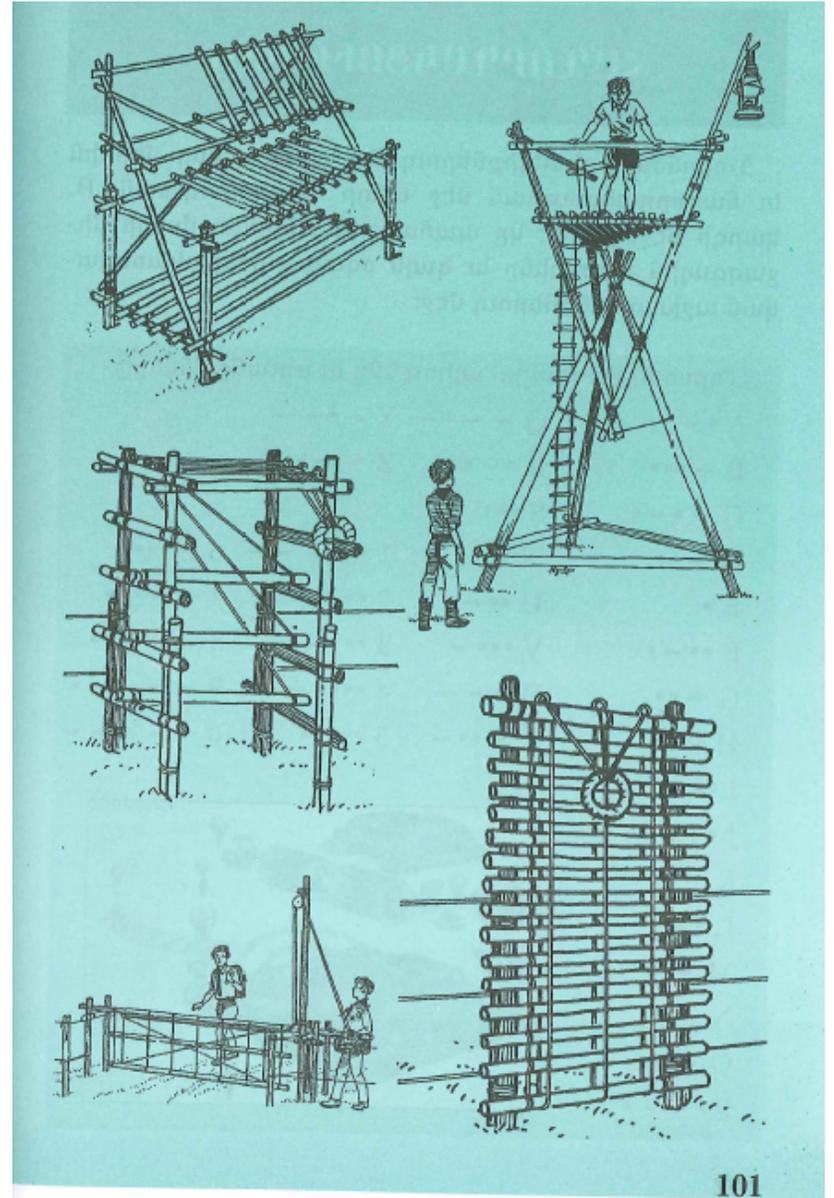
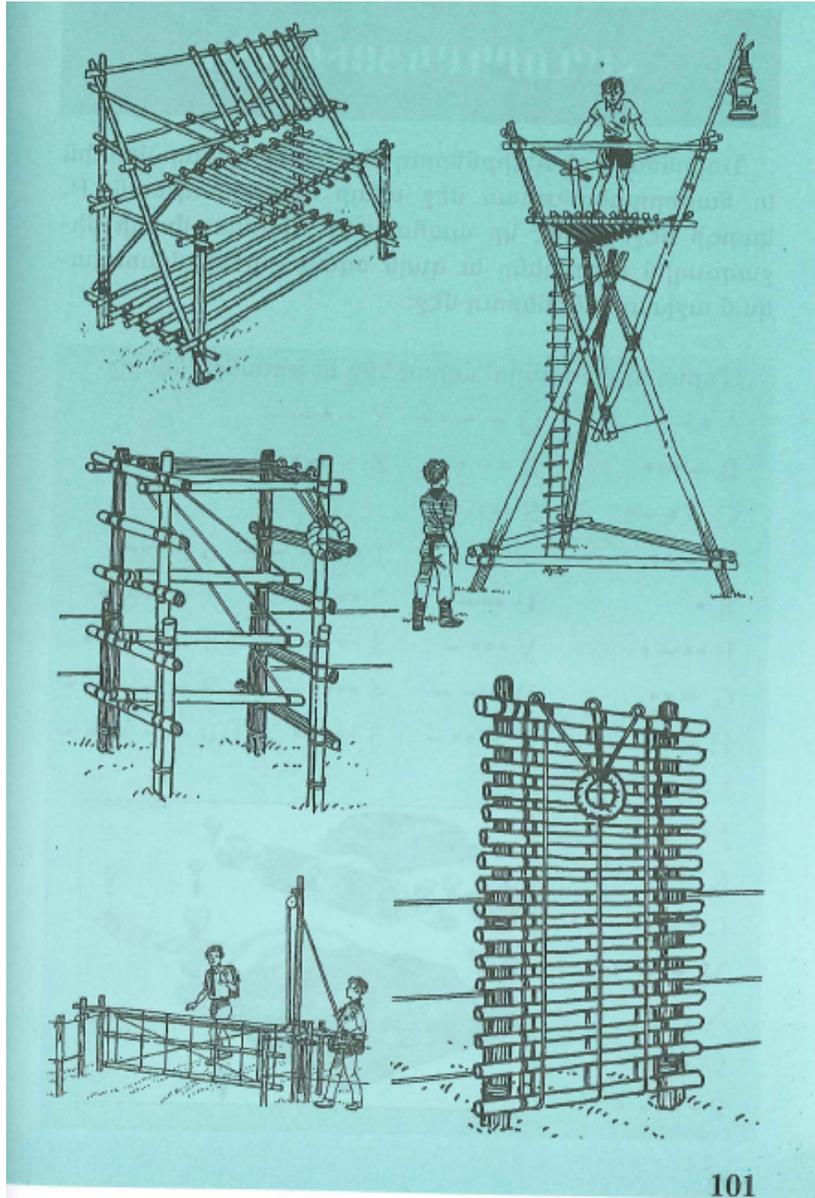

end. Undo about 3 or 4 turns of the rope (approx. 5-8 cm) then braid it back towards the rope crisscross.

Cross (Diagonal Lashing) - There are a few ways to do this tie. It is used to tie to stick/posts together in the shape of a cross.

Stick (End to End Lashing) - Is used to tie to sticks/posts together length wise.

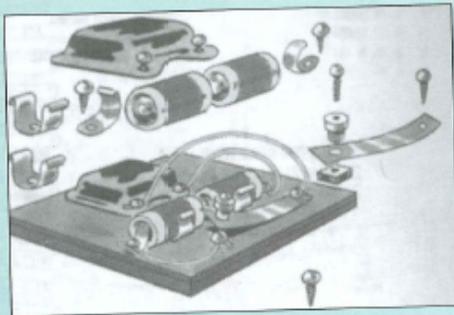

ՀԱՂՈՐԴԱԿՑՈՒԹԻՒՆ

Նորընծայի գիտելիքներուդ մէջ, ծանօթացար մորսին եւ հաղորդակցութեան մէջ անոր կարեւորութեան: Բ. կարգի մէջ, քեզմէ կը պահանջուի գիտնալ մորսի միջազգային այբուբենը եւ զայն օգտագործել սկաւտական աշխատանքներուդ մէջ:

Մորսի միջազգային այբուբենը եւ թուանշանները.-

A • -	Q - - - -	Y - - - -
B - • • •	R • • •	Z - - • •
C - - • •	S • • •	
D - • •	T -	1 • - - - - 6 - • • • •
E •	U • • -	2 • • - - - 7 - - • • •
F • • - •	V • • • -	3 • • • - - 8 - - - • •
G - • •	W • - -	4 • • • • - 9 - - - - •
H • • • •	X - • • -	5 • • • • • 10 - - - - -
I • •		
J • - -		
K - • •		
L • • • •		
M - -		
N - •		
O - - -		
P • - - •		

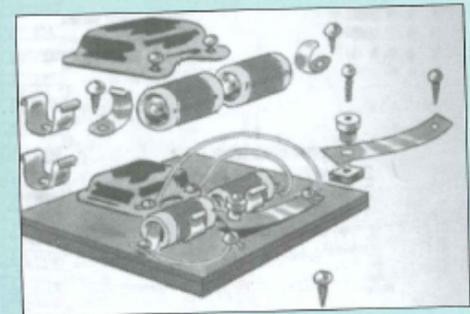

Communication

In your Norunza studies you learned about Morse and its importance to communication. In Ben Gark you are expected to learn the international Code and use it during your scout activities.

The international Morse letters and numbers

A • -	Q - - - -	Y - - - -
B - • • •	R • • •	Z - - • •
C - - • •	S • • •	
D - • •	T -	1 • - - - - 6 - • • • •
E •	U • • -	2 • • - - - 7 - - • • •
F • • - •	V • • • -	3 • • • - - 8 - - - • •
G - • •	W • - -	4 • • • • - 9 - - - - •
H • • • •	X - • • -	5 • • • • • 10 - - - - -
I • •		
J • - -		
K - • •		
L • • • •		
M - -		
N - •		
O - - -		
P • - - •		

Գոց սորվել է ետք միջազգային այբուբենը, քեզ՛ն կը պահանջուի նաև մորսով խաղ մը պատրաստել խմբակիդ համար: Խաղը կատարել է ետք, ներկայացնուր արժևուրումդ, ըսելով թե խաղը յաջո՞ղ էր թե՛ ձախող:

After to memorize the international Morse code. Develop a game for your kġmbag. After playing the game analyze and explain if it was a successful game or if it failed.

ՀԵՏԱԽՈՒՉԱԿԱՆ ՆՇԱՆՆԵՐ

Հետախուզական նշանները շատ կարևոր են, մասնատրաբար արշավներու ժամանակ: Այս նշանները կը ծառայեն ճամբաները որոշելու եւ զանազան լուրեր տալու՝ ճամբէն անցնող սկաուտներուն:

Հետախուզական նշանները կը զարգացնեն սկաուտին տեսողութեան, ուշադիր զննելու եւ կեդրոնացման կարողութիւնը:

Հին ժամանակ մարդիկ կողմնացոյց չունենալով, ստեղծած են ինքնուրոյն նշաններ, իրենց ճամբան չկորսնցնելու համար: Ներկայիս այդ նշանները կը գործածուին հաճոյքի եւ խաղի համար:

Հետախուզութեան ատեն պէտք է մկատի առնել հետեւեալ պայմանները.

ա.- Հետք ձգողին համար

- 1.- Հետքը ձգել տեսանելի, բայց ոչ պնքան, որ անցորդներու կողմէ պ նշմարուի:
- 2.- Հետքը ձգել ճամբուն աջ կողմը:
- 3.- Հետքը ձգել խնամքով, առաւելագոյնը իրարմէ 50 քայլ հեռաւորութեամբ:
- 4.- Հետք չի ձգել շարժական տեղերու վրայ:

Hedakhoozagan Nshaner (Orienteering Signs)

Hedakhoozagan nshaner are very important, especially during scouting activities. These symbols help show the way and provide information to scouts that are crossing the road.

Hedakhoozagan nshaner develop scouts' eye site, attention, and focus.

In the past people did not have compasses so they created individual symbols to prevent getting lost. These days the symbols are used for fun and games.

When using hedakhoozagan nshaner you must keep

a. For the person leaving the signs.

- 1.- *Leave the signs in a visible place but not too visible so that strangers do not notice them.*
- 2.- *Leave the signs on the right side of the street*
- 3.- *Leave the signs in moderation, they should be at least 50 steps apart.*
- 4.- *Do not leave the signs on a portable surface.*

- 5.- Նամակները թուագրել եւ ստորագրել:
- 6.- Հետախուզական նշանները կարելի է դնել կաւի-
նով, խոտերով, քարերով, տերեւներով, ծառի ճիւղերով,
փայտի կտորներով, եւայլն:

բ.- Հետետողին համար

- 1.- Հետետողը պետք է քայլ ճամբուն աջ կողմէն:
- 2.- Հետետողը նշաններուն ճիշդ իմաստը պետք է գիտ-
նայ եւ ըստ այնմ անոնց ուղղութիւնը նկատի առնէ:
- 3.- Վերջին հետետողները պետք է ջնջեն հետքերը եւ
տեղերը անհետացնեն:

գ.- Նշանները

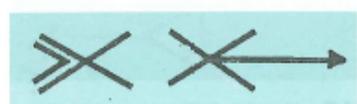
1.- Այս ուղղութեամբ գա-
ցէք

2.- Ապահով ճամբայ

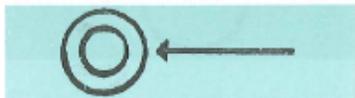
3.- Անել ճամբայ

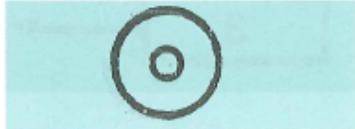
4.- Վտանգաւոր ճամբայ

5.- Վերադարձէք ձեր տե-
ղը

6.- Վերադարձած եմ նախ-
կին տեղս

7.- Վտանգ

- 5.- Letters should be numbered and signed
- 6.- Hedakhoozagan nshaner can be made of chalk, grass,
leaves, tree branches, pieces of wood, etc.

6. For the Follower

- 1.- The follower must walk on the right side of the path.
- 2.- The follower must know the meaning of the signs
and follow their directions.
- 3.- The last follower must erase the signs and
camouflage the sites.

c. The symbols

1.- Go this direction

2.- Safe path

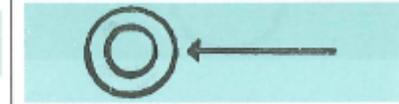
3.- Wrong way

4.- Danger path

5.- Return to your place

6.- I have returned to my
previous location.

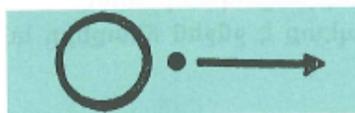
7.- Danger

8.- Բանակավայրին մէջ
հիւանդ կայ

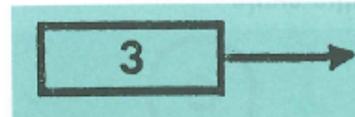
9.- Այստեղէն այս ուղղու-
թեամբ գացի

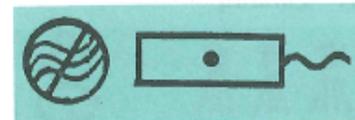
10.- Այստեղէն գացի

11.- Երեք քայլ յետոյ մա-
մակ կայ

12.- Վտանգաւոր ջուր

13.- Մաքուր ջուր

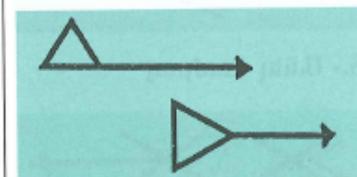
14.- Մինչեւ որոշուած տե-
ղը շատ ճամբայ կայ: Այս
ուղղութեամբ, բաւական
հեռու

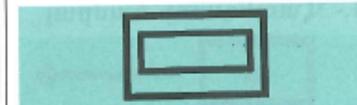
15.- Մինչեւ որոշուած տե-
ղը քիչ ճամբայ կայ: Այս
ուղղութեամբ, ոչ շատ հե-
ռու

16.- Գէպի բանակավայր

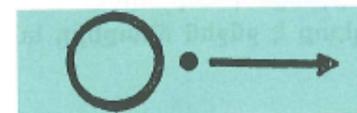
17.- Հոս ինձի սպասեցէք

8.- *There is a stick/injured
person in the camp*

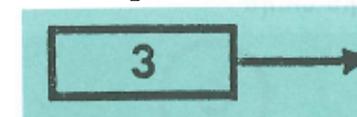
9.- *I went in this
direction from here*

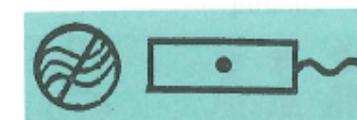
10.- *I was here*

11.- *There is a letter in
three steps.*

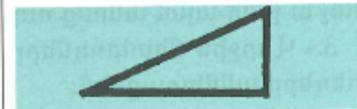
12.- *Dangerous water*

13.- *Clean water*

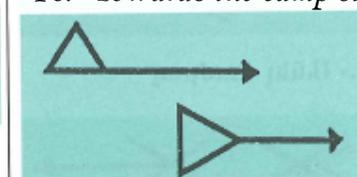
14. *There is a long way
to go before our decided
location.*

15. *There is not long to go
before our decided
location.*

16.- *Towards the camp site.*

17.- *Wait for me here.*

ԿԱՐԳԱՊԱՀԱԿԱՆ ՀՐԱՀԱՆԳՆԵՐ

Ընդհանուր Հասկացողություն Սկաուտական Կարգապահական Հրահանգներու Թուրջ

Հաւաքական գործունէութեան նախապայմանը ընդհանուրին կողմէ ընդունուած օրէնքներն են, որոնց գործադրութեան գրաւականը կարգապահութիւնն է:

Սկաուտութիւնն ալ ըլլալով հաւաքական գործունէութիւն մը, իր գոյութեան եւ յառաջդիմութեան նախապայմանը կը նկատէ կարգապահութիւնը: Կարգապահ ըլլալ կը նշանակէ կարգը պահող՝ հնազանդող ըլլալ:

Սակայն նկատի առնելով սկաուտութեան իւրայատուկ դաստիարակչական բնոյթը, սկաուտական ոգին եւ յարաբերութեան մթնոլորտը՝ կարգապահութիւնն ու կարգապահական հրահանգներու հասկացողութիւնը կը տարբերի զինուորական խիստ եւ անտարկելի մթնոլորտէն: Այս չի նշանակեր, թէ սկաուտական հրահանգները առարկելի են. սկաուտութեան մէջ կարգապահական հրահանգներու հիմքը կը ծառայէ հրահանգի, ենթարկուելու պատրաստակամութիւնը՝ սրտանց, վեհանձն, պարտականութեան գիտակից, ճիշդ ու անթերի գործ մը տանելու սկաուտի գոհունակութեամբ:

Հետեւաբար, սկաուտական կարգապահական հրահանգները պէտք չէ անհիմաստ սովորութեան վերածել:

Disciplinary/Sharkayeen Commands

An Overall Understanding of Scouting Disciplinary Commands

The prerequisite to any collective/group activity is the rules that everybody has agreed to, the promise to follow these rules is discipline.

Since scouting is a collective/group activity, its existence and progress is based on discipline. Being disciplined means to follow and obey the rules.

By understanding scouting's unique educational natural, spirit, and culture we understand that the discipline and disciplinary/sharkayeen commands used in scouting have a different meaning than in the strict and unyielding culture of the military. This does not mean that scouting commands should be disobeyed. In scouting, following sharkayeen commands serves as the foundation to accepting and being able to take on a job and complete it whole heartedly, nobly, correctly, and satisfactorily.

Therefore, scouting disciplinary/sharkayeen commands should not be used as a meaningless habit but rather thoughtfully and in a useful fashion.

*Կարգապահական Հրահանգներ Տարու
Իրաւասութիւններ եւ Գործադրութեան Պայժմներ*

1. Սկաւտական կարգապահական հրահանգները կը տրուին սկաւտ աստիճանաւորներու կողմէ, սկաւտական հաւաքոյթներու ընթացքին միայն:
2. Ստորադաս աստիճանաւոր մը չի կրնար բեկանել գերադաս աստիճանաւորի մը հրահանգը, առանց այս վերջինին գիտակցութեան:
3. Առանց համապատասխան իրաւասութիւն ունենալու ընդհանուր բնոյթ կրող հրահանգներ կարելի չէ տալ, երբ մէկէ աւելի խմբաւորումներ մէկտեղուած են:
4. Տարազաւոր սկաւտներու միայն տարազաւոր պատասխանատուներ կրնան կարգապահական հրահանգներ տալ, ապա թէ ոչ հրահանգը կը փոխանցուի տարազաւոր ամէնէն բարձր աստիճանաւորին միջոցով:
5. Կարգապահական հրահանգները կը տրուին բարձր եւ յստակ ձայնով, նախ շեշտելով հրահանգի բնոյթը եւ ապա գործադրութիւնը:
6. Ծարժուծելերով հրահանգները տալու համար անհրաժեշտ է բոլոր սկաւտներէն տեսանելի ըլլալ եւ անոնց ուշադրութիւնը գրաւել:
7. Կարգապահական հրահանգները սկաւտներու կողմէ կը գործադրուին շատ արագ, առանց իրարանցումի, յաճախ վազելով, միշտ գիտակցութեամբ, վեհանձնութեամբ եւ բարձր տրամադրութեամբ:

*The Jurisdiction and Conditions Under Which to Give
Disciplinary/Sharkayeen Commands.*

1. Scouting commands should be given by scout leaders and only at scouting activities.
2. A leader cannot override the command of a higher ranking leader without his/her OK.
3. Without proper jurisdiction/authority, you cannot give a command to all the scouts gathered if there is more than one group gathered in one place.
4. Only a leader in uniform can give commands to scouts in uniform, the highest ranking uniformed scout/leader should give the commands.
5. Disciplinary/sharkayeen commands should be given with a loud and clear voice, with emphasis being put on first the nature and then use of the command.
6. To give commands with hand motions, all the scouts must be able to see the leader and you must get the scouts attention.
7. Scouts should carry out commands quickly (often running) but in an orderly fashion, properly, respectfully, and in good spirit.

Ա. ԲԵՐԱՆԱՑԻ ՀՐԱՀԱՆՔՆԵՐ

1. Հրահանգ. ա.- Ընդհանուր խո'ւմբ, Հանգի'ստ
բ.- խո'ւմբ, Հանգի'ստ

Գործադրութիւն.-

Աջ եւ ձախ ձեռքերը մարմնին ետեւը տանիլ, հոն աջ ձեռքով ձախ ձեռքին դաստակը բռնել (ձախ ափով բռունցք կազմել), ապա կոնքին վրայ զետեղել, իսկ ձախ ոտը 20 սմ. կողմնակի տանիլ:

2. Հրահանգ. ա.- Պատրա'ստ
բ.- խո'ւմբ, Պատրա'ստ
գ.- Ընդհանուր խո'ւմբ, Պատրա'ստ

Գործադրութիւն.-

Այս հրահանգին վրայ սկսուող կը կանգնի պատրաստ վիճակի մէջ, ոտքի կրունկները իրարու դպած, յառաջամասը 30 աստիճան բացուած, ողնայարը ուղիղ, դէմքը առջեւ, ափերը բաց, սակայն մատները իրարու փակած եւ միջնամատը ճիշդ տարատին կարի գիծին վրայ:

- 3.- Հրահանգ. ա.- Պատո'ւի ա'ն
բ.- խո'ւմբ, Պատո'ւի ա'ն
գ.- Ընդհանուր խո'ւմբ, Պատո'ւի ա'ն

Գործադրութիւն.-

Այս հրահանգը կը տրուի երբ սկսուող պատրաստ վիճակի մէջ է, հակառակ պարագային նախ կը կանգնի

A. Verbal Commands

1. Command- a. "Undhanoor Khoomb, Hungeest" (Entire Group, At Easy)
b. "Khoomb, Hungeest" (Group, At Easy)

Implementation.-

Both hands should be placed behind your back. The right hand will hold the left wrist while the left hand forms a fist. The left foot should move 20 cm (about 8 inches) to the left.

2. Command- a. "Bad-rast" (At Attention!)
b. "Khoomb, Bad-rast" (Group, At Attention)
c. "Undhanoor Khoomb, Bad-rast" (Entire Group, At Attention)

Implementation.-

Upon this command, the scout should stand at attention. The heels of their feet touching and the toes 30 degrees apart, back straight, facing forward, hand straight and open with the fingers touching, and the middle finger directly over the side seam of the pants/skirt.

3. Command- a. "Badvi Ar" (Salute)
b. "Khoomb, Badvi Ar" (Group, Salute)
c. "Undhanoor Khoomb, Badvi Ar" (Entire Group, Salute)

Implementation.-

This command should be given when the scouts are standing at attention (Badrast). If you are not at attention and the command is given, on your own you should stand at

պատրաստ եւ անմիջապէս աջ ձեռքով կու տայ բարեւը, մատներուն ծայրը կը մօտեցնէ ճակատին աջ անկիւնը կամ գլխարկին ծայրը, աջ ձեռքի ակիը պէտք է ուղղել դիմաց, բազուկը 30 աստիճան կազմելով՝ նախաբազուկի բաղդատմամբ:

Ծանօթ՝

- ♦ Արիներու խումբը փոխանցուած գայլիկը կու տայ իր գայլիկական բարեւը:
- ♦ Նորագիր սկաուտը կը կանգնի պատրաստ վիճակի մէջ:
- ♦ Ընդհանուր խո՛ւմբ հրահանգը կը տրուի, երբ մէկէ աւելի խմբատրումներ ըլլան:

4. Հրահանգ. ա.- Մէկէն վերջ թիւ տուր օ՛ն
բ.- Մէկէն երկու թիւ տուր օ՛ն
գ.- Մէկէն երեք թիւ տուր օ՛ն
դ.- Մէկէն չորս թիւ տուր օ՛ն

Գործադրութիւն.-

Օ՛ն հրահանգին վրայ, շարքին աջ կողմը կանգնող եւ կամ հրահանգողին ձախ կողմը կանգնող առաջին սկաուտը կու տայ մէկ թիւը, գլուխը ձախ դարձնելով եւ կտրուկ շեշտով, ապա դէմքը կը շտկէ. շտկելէն ետք յաջորդը կու տայ իր թիւը նոյն ձեւով, եւ յաջորդաբար միւսները, միայն վերջին սկաուտը դէմքը կը դարձնէ դէպի աջ՝ քովի սկաուտին կողմը:

5. Հրահանգ. ա.- Խո՛ւմբ, թեւատրութիւն առ, օ՛ն

Գործադրութիւն.-

ա.- 1/ Եթէ սկաուտները իրարու ետեւ շարուած են, թիւ մէկը կը կանգնի պատրաստ, մնացեալները իրենց աջ

attention momentarily and then immediately complete the greeting/salute with your right hand. The tip of the fingers should be at the right temple or the tip of hat with your palm facing forward. Your forearm should be at 30 degrees with our upper arm.

Note՝

- A *kaaylik* that has just moved to the Ari group should give the *kaaylik* salute.
- A norageer scout should simply stand at attention.
- The “Entire Group” command should be given when there is more than one group present.

4. Command- a. “Megen Verj Teev Door o’n”
(Count off from one to the end)
b. Megen Yergoo Teev Door o’n”
(Count off from one to two)
c. “Megen Yerek Teev Door o’n”
(Count off from one to three)
d. Megen Chors Teev Door o’n”
(Count off from one to four)

Implementation.-

When this command is given the scout at the right end of the line (the end that is left of the leader giving the command) start by quickly counting off “MeK (One)” with a loud clear voice. At the same time they turn their head to the scout on their left and then return to looking forward. The next scout repeats the same movement and calls out the next number. The last scout in line will turn their head towards the scout to their right and then back forward.

5. Command- a. “K’hoomb Heravorootioun Ar, o’n”
(Group, take/fix your spacing)

Implementation.-

a.-1/ If the scouts are lines up one behind the other, the first scout stands at attention while the rest touch the right shoulder of

ձեռքի մատները կը դպցնեն առջևի սկաուտի աջ ուսին եւ կը հեռանան իրենց ձեռքի երկայնքով, եւ դիմացինի ծոծրակին նայելով կը շտկեն շարքին ուղղութիւնը:

2/ Եթէ սկաուտները իրարու քով շարուած են, աջ ձեռքի մատները կը դպցնեն քովինին ձախ ուսին եւ կ'առնեն հեռաւորութիւնը, միեւնոյն ժամանակ դէմքը աջ դարձնելով կը շտկեն շարքին ուղղութիւնը:

3/ Եթէ խումբը շարուած է եռեակ կամ քառեակ ձեւով, առաջին շարքի սկաուտները կը կանգնին պատրաստ, Ա. շարքի սկաուտները աջ ձեռքով կ'առնեն իրենց հեռաւորութիւնները, հորիզոնական ձեւով հիմնուելով թիւ մէկի դիրքին վրայ, իսկ յաջորդ շարքերը իրենց հեռաւորութիւնը կ'առնեն աջ ձեռքով, հիմնուելով իրենց առջևի սկաուտներուն վրայ:

6. Հրահանգ. ա.- Աջ արմուկով հեռաւորութիւն առ, օ՛ն
բ.- Ձախ արմուկով հեռաւորութիւն առ, օ՛ն

Գործադրութիւն.-

ա. Աջ արմուկով հեռաւորութիւն առ, օ՛ն

Օ՛ն հրահանգին վրայ, շարքի աջ ծայրի սկաուտը կը կանգնի պատրաստ, իսկ միւսները աջ ձեռքերը կը դնեն իրենց մէջքին եւ արմուկով կ'առնեն հեռաւորութիւն, միեւնոյն ժամանակ դէմքերը աջ դարձնելով կը ճշդեն շարքին ուղղութիւնը:

բ. Ձախ արմուկով հեռաւորութիւն առ, օ՛ն

Օ՛ն հրահանգին վրայ, շարքի ձախ ծայրի սկաուտը կը կանգնի պատրաստ, իսկ միւսները ձախ ձեռքերը կը դնեն իրենց մէջքին եւ արմուկով կ'առնեն հեռաւորութիւն, միեւնոյն ժամանակ դէմքերը ձախ դարձնելով կը ճշդեն շարքին ուղղութիւնը:

the scout in front of them with their right finger tips and back up so that they are an arm's length away. Each scout should be look directly at the nape of the neck of the person in front to straighten the line.

2/If the scouts are lined up next to each other, they should place their right finger tips on the left shoulder of the person next to them and take heravorootioun / an arm's distance. Each scout should look to their right to straighten out the line.

3/ If the scouts are in 3 or 4 lines, the front line take their "heravorootioun" from the person to their right while the other rows take heravorootioun from the line in front of them.

6. Command- a. "Aj armoongov heravorootioun ar, o'n"
(Take/Fix your spacing with your right elbow)
b. "Dzakhi armoongov heravorootioun ar, o'n"
(Take/Fix your spacing with your left elbow)

Implementation.-

a. "Aj armoongov heravorootioun ar, o'n"

(Take/Fix your spacing with your right elbow)

The right end of the line should stand at attention while the rest put their right hand on their hip and move so that their elbow is almost touching the person to their right. At the same time, they should look towards their right to straighten the line.

b. "Dzakhi armoongov heravorootioun ar, o'n"

(Take/Fix your spacing with your left elbow)

The left end of the line should stand at attention while the rest put their left hand on their hip and move so that their elbow is almost touching the person to their left. At the same time, they should look towards their left to straighten the line.

7. Հրահանգ. ա.- Ձախ դարձ, օ՛ն
բ.- Աջ դարձ, օ՛ն
գ.- Ետ դարձ, օ՛ն

Գործադրություն.-

ա. Ձախ դարձ, օ՛ն

Օ՛ն հրահանգին վրայ, սկսուտը կը լենի ձախ ոտքի կրունկին եւ աջ ոտքի մատներուն վրայ եւ կը դառնայ դէպի ձախ, աջ ոտքը կը մօտեցնէ ձախին, ապա կը կանգնի պատրաստ:

բ. Աջ դարձ, օ՛ն

Օ՛ն հրահանգին վրայ, սկսուտը կը լենի աջ ոտքի կրունկին եւ ձախ ոտքի մատներուն վրայ եւ կը դառնայ դէպի աջ, ձախ ոտքը կը մօտեցնէ աջին, ապա կը կանգնի պատրաստ:

գ. Ետ դարձ, օ՛ն

Օ՛ն հրահանգին վրայ, սկսուտը ձախ ոտքը աջին ետեւը կը տանի եւ 90 աստիճան կազմելով, ապա ձախին կրունկին եւ աջին մատներուն վրայ դէպի ձախ կը դառնայ, աջ ոտքը ձախին կը մօտեցնէ եւ կը կանգնի պատրաստ:

8. Հրահանգ. ա.- Հասակի կարգով մի շարք, օ՛ն
բ.- Երկշարք, օ՛ն
գ.- Եռեակ, օ՛ն
դ.- Քստեակ, օ՛ն
ե.- Մի շարք օ՛ն

Գործադրություն.-

ա. Հասակի կարգով մի շարք, օ՛ն

Օ՛ն հրահանգին վրայ սկսուտները կը շարուին իրա-

7. Command- a. “Dzakh Tardz, o’n” (Turn left)
b. “Aj Tardz, o’n” (Turn right)
c. “Yet Tardz, o’n” (Turn back)

Implementation.-

a. “Dzakh Tardz, o’n” (Turn left)

When given the “o’n” command, the scout tips the toes of their left foot up and lifts their right heel and turns to the left. Once they turn their body, they bring their right foot next to their left foot and stand at attention.

b. “Aj Tardz, o’n” (Turn right)

When given the “o’n” command, the scout tips the toes of their right foot up and lifts their left heel and turns to the right. Once they turn their body, they bring their left foot next to their right foot and stand at attention.

a. “Yet Tardz, o’n” (Turn left)

When given the “o’n” command, the scout tips the toes of their left foot up and lifts their right heel and turns 180 degrees. Once they turn their body, they bring their right foot next to their left foot and stand at attention.

8. Command- a. “Hasagee garkov mee shark, o’n”
(Form one line in height order)
b. “Yergshark, o’n” (Form 2 lines)
c. “Yeriak, o’n” (Form 3 lines)
d. “Kariak, o’n” (Form 4 lines)
e. “Mee shark, o’n” (Form 1 line)

Implementation.-

a. “Hasagee garkov mee shark, o’n” (Turn left)

When given the “o’n” command, the scouts should line up

րու ետև, ամենէն երկար սկաուտը կը կանգնի հրահանգ տուողէն երեք քայլ հեռու, դէմքը հրահանգողին:

բ. Երկշարք կը կազմուի երկու ձևով.

- 1.- Դէպի առջեւ երկշարք, օ՛ն
- 2.- Դէպի ետև երկշարք, օ՛ն

Գործադրութիւն.-

1. Դէպի առջեւ երկշարք, օ՛ն

Օ՛ն հրահանգին վրայ, թիւ մէկը կը մնայ իր տեղը, իսկ թիւ երկուքը ձախ ոտքը մէկ քայլ առջեւ կը տանի, յետոյ աջ ոտքը թիւ մէկին առջեւ կը բերէ, ձախ ոտքը աջին քով կը մօտեցնէ ու կը կանգնի պատրաստ:

2. Դէպի ետև երկշարք, օ՛ն

Օ՛ն հրահանգին վրայ, թիւ մէկը կը մնայ իր տեղը, իսկ թիւ երկուքը ձախ ոտքը մէկ քայլ ետև կը տանի, յետոյ աջ ոտքը թիւ մէկին ետև կը բերէ, ձախ ոտքը աջին քով կը մօտեցնէ ու կը կանգնի պատրաստ:

գ. Եռեանկ, օ՛ն

Գործադրութիւն.-

Օ՛ն հրահանգին վրայ, թիւ մէկը տեղքայլ ընելով, թիւ երկուքը միջակ քայլերով, իսկ թիւ երեքը մեծ քայլերով, ձախ ոտքով սկսելով դէպի աջ կը դառնան՝ հաշուելով չորս քայլեր:

դ. Քառեանկ, օ՛ն

Գործադրութիւն.-

Օ՛ն հրահանգին վրայ, եռեանկ կազմելու ձևերը գործադրել, այս պարագային թիւ չորսը աւելի մեծ քայլեր կ'առնէ եւ կը փորձէ միւսներուն հետ մէկ գիծի վրայ մնալ:

one behind the other with the tallest scout standing three steps away from the person giving the command, facing them.

b. "Yergshark/ Forming 2 Lines can be formed in 2 ways.

- 1.- *Debee arjev yergshark, o'n (Form 2 Lines to the front)*
- 2.- *Debee yetev yergshark, o'n (Form 2 Lines to the back)*

Implementation.-

1. *"Debee arjev yergshark, o'n" (Form 2 Lines to the front)*

When given the "o'n" command, the #1 scouts stay still while the #2 scouts take one step forward with their left foot and then with their right foot step to the right in front of #1. Then they bring their left foot near the right and stand at attention.

2. *"Debee yetev yergshark, o'n" (Form 2 Lines to the back)*

When given the "o'n" command, the #1 scouts stay still while the #2 scouts take one step back with their left foot and then with their right foot step to the right in behind #1. Then they bring their left foot near the right and stand at attention.

c. "Yeriak, o'n" (Form 3 lines)

Implementation.-

When given the "o'n" command, the #1 scouts start to march in place, the #2 scouts take medium step, while the #3 scouts take large steps and turn to the left like a gate. They should complete the turn in 4 steps.

d. "Kariaak, o'n" (Form 3 lines)

Implementation.-

When given the "o'n" command, four lines are formed in the same way three lines are formed above except now the #4 scout takes even larger steps and tries to stay in a straight line with the other scouts.

ե. Մի շարք, օ՛ն

Գործադրություն.-

Օ՛ն հրահանգին վրայ, նախապես տրուած հրահանգի շարժումները կրկնել հակառակ ուղղութեամբ:

9. Հրահանգ. Խումբ տեղքայլ, օ՛ն

Գործադրություն.-

ա.- Օ՛ն հրահանգին վրայ, ձախ ոտքը առջեւ տանիլ ետ բերել, ապա աջ ոտքի ծունկը ծալել թեթևօրէն եւ կրունկը բարձրացնել մինչեւ մատներուն ծայրերը, նոյնպէս ձեռքերը թեթևօրէն շարժել, ափերը բռունցք:

10. Հրահանգ. Խումբ քայլառաջ, օ՛ն

Գործադրություն.-

ա.- Օ՛ն հրահանգը տալ երբ աջ ոտքի կրունկը բարձրացած է եւ կ'իջնէ գետին, ուրեմն սկսուող ձախ ոտքով կը սկսի քայլել, երկու ծունկերը մեղմօրէն նոյն չափով ծալելով, սրունքը 45 աստիճան կազմելով, նոյնպէս թեւերը չափուած ձեռով բարձրացնել մինչեւ 45 աստիճան, երկու ոտքերը համաչափ քայլել կրունկին վրայ:

11. Հրահանգ. Խո՛ւմբ, կա՛ց

Գործադրություն.-

Կա՛ց հրահանգը կը տրուի երբ աջ ոտքը առջեւ ըլլալ, սկսուող միտքէն կը համրէ մէկ-երկու, այսինքն՝ կ'առնէ քայլ մը եւս եւ կը կանգնի ձախ ոտքին վրայ, աջը ձախին քով գետին զարնելով:

e. Mee shark, o'n (Form one line)

Implementation.-

Upon the command "O'n" the group forms one line by reversing the movement they did to form multiple lines.

9. Command. "Khoomb deghkayl, o'n" (Group, March in place)

Implementation.-

Upon the command "O'n" the scouts begin marching in place by kicking their left foot out a little and then bend their right knee enough so that they lift their right foot so just their toes touch. Hands should form a fist.

10. Command. "Khoomb kayl araj, o'n" (Group, Forward march)

Implementation.-

When the command "kayl araj" is given you should raise up both your heels. When the command "o'n" is given, you lower down and start walking/marching by kicking your left foot out first and then continuing by evenly raising your knees to form 45 degree angles. Your arms should also move evenly, forming no less than a 45 degree angle. Hands should be closed in a fist.

11. Command. "Khoomb, ga'ts" (Group, Stop)

Implementation.-

The "Ga'ts" command should be given when the marchers have their right foot forward. The scouts should count "one-two" in their heads, taking one more step and stop on their left foot with the right foot coming down next to the left foot with a stomp.

12. Հրահանգ. Խո՛ւմբ տեղ վազք, օ՛ն

Գործադրություն.-

Օ՛ն հրահանգին վրայ, սկսուտը ձախով կը սկսի տեղ-տեղ վրայ թեթևօրէն ցատկել, արմուկը կէս ծալած առանց պրկումի:

13. Հրահանգ. Վազք առաջ, օ՛ն

Գործադրություն.-

Օ՛ն հրահանգին վրայ, սկսուտը ձախ ոտքով կը սկսի վազել ձեռքերը առջև ու ետև շարժելով, շնչառությունը դիրացնելու համար (արմուկները կէս ծալած):

14. Հրահանգ. ա.- Ձախ շրջան, օ՛ն
բ.- Աջ շրջան, օ՛ն

Գործադրություն.-

ա.- եւ բ.- Օ՛ն հրահանգին վրայ առաջին սկսուտը կը դառնայ այն ուղղութեամբ, որ կը հրահանգուի եւ կը յա-նաջանայ, իսկ յաջորդ սկսուտը կը շարունակէ ուղիղ մինչև առաջինին տեղը, ուրկէ դարձած էր այդ կէտին վրայ, ինք ալ նոյնպէս կը դառնայ, եւ այսպէս յաջորդա-բար մինչև վերջին սկսուտը:

Ծանօթ.- Այս հրահանգը կը տրուի նաև տարբեր ձե-տով, երբ խումբը կանգնած է.- (ձախ շրջան քայլ առաջ, օ՛ն. կամ՝ հակառակը):

12. Command. "Khoomb Degh Vazk, o'n"(Group, Run in place)

Implementation.-

When the "o'n" command is given, the scout should start with their left foot lightly running in place. Their arms should be folded at about 90 degrees.

13. Command. "Khoomb Vazkaraj, o'n"(Group, Forward run)

Implementation.-

When the "o'n" command is given, the scout should start with their left foot running forward. Their arms should be folded at about 90 degrees and moving back and forth to help with breathing.

14. Command. a. "Dzagh shrjan, o'n"(Left)
b. "Aj shrjan, o'n" (Right

Implementation.-

a. or b. This command is given when the scouts are marching. When the "o'n" command is given, the first scout in the line turns the appropriate direction and keeps going. The second scout continues in the direction they were traveling until they reach the point that the first scout turned. At this point they turn also. This pattern continues until all the scouts have turned.

Note.- This command can be given in a slightly different way when the scouts are standing still (e.g. Dzagh shrjan kayl araj, o'n.)

A. ԶԵՆՔԻ ԾԱՐԺՈՒՑԵԻՆԵՐՈՎ ՀՐԱՀԱՆՔՆԵՐ

1.- Հանգիստ

Աջ ձեռքը վար, ափը գոց, շարժել կամ տանիլ մինչև ձախ ձեռքին մօտ եւ ետ բերել կտրուկ ձեռով. ոտքերը հանգիստ վիճակի մէջ:

2.- Պատրաստ

Աջ ափը գոցել եւ ձեռքը բարձրացնել մինչև ձախ կուրծքը շատ կտրուկ ձեռով:

3.- Միշտ Պատրաստ

Աջ ձեռքը ափը բաց, ձախ կողմէն ամբողջ երկայնքով գլուխէն վեր բարձրացնել, յետոյ աջ կողմէ իջեցնել եւ զարնել սրունքին:

4.- Հասակի կարգով մի շարք

Աջ ձեռքը բարձրացնել 135 աստիճան՝ ափը բաց, ոտքերը պատրաստ վիճակի մէջ:

Ծանօթ.- Այս հրահանգը կը գործադրուի երկու ձեռով.-
ա.- Եթէ բարձրացած ձեռքին մատները ուղղուած են գետին, կը նշանակէ որ շարքը պէտք է ըլլայ կարճէն երկար:

բ.- Իսկ եթէ մատները ուղղուած են դէպի երկինք՝ շարքը պէտք է ըլլայ երկարէն կարճ:

B. COMMANDS GIVEN WITH HAND MOVEMENTS

1. "Hungeest" (At Easy)

Start with your hands at your sides and your feet in "Hungeest" position. With your right closed, briskly move it to the left hand and back.

2. "Bad-rast" (At Attention!)

Start with your hands at your sides and your feet in "Bad-rast" position. With your right closed, briskly move it up to your left chest and back.

3. "Meesht Bad-rast" (Always Ready/Prepared)

Start with your right arm fully extended up and to your left with your hand open/straight, then bring it down to the right slapping your right thigh.

4. Line up by height order

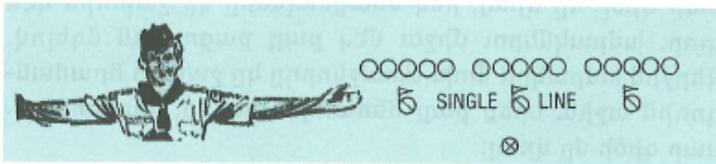
Raise your right arm straight ahead of you at a 135 degree angle with your hand open/straight.

Note: This command is used in two ways.-

- a. *If your fingers are pointed to the ground then the line should be from tallest to shortest.*
- b. *If your fingers are pointed toward the sky then the line should be from shortest to tallest.*

5.- Հորիզոնական շարք

Հրահանգ

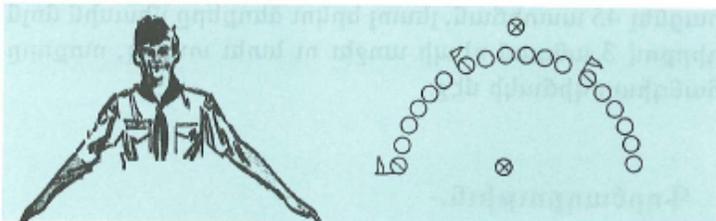
Երկու ձեռքերը հորիզոնական կողմնակի բացած 180 աստիճան՝ ուսերուն համեմատ, ափերը բաց դեմ դիմաց ուղղուած, ոտքերը հանգիստ վիճակի մէջ:

Գործադրութիւն.-

Խմբակները հրահանգողին դիմաց, 3 քայլ հեռու, ձախէն աջ՝ դէմքերը հրահանգողին, հորիզոնական կը շարվին. իրաքանչիւր խմբակի միջև մէկ քայլ բացութիւն ձգելով:

6.- Կէս Կլոր Ծառք

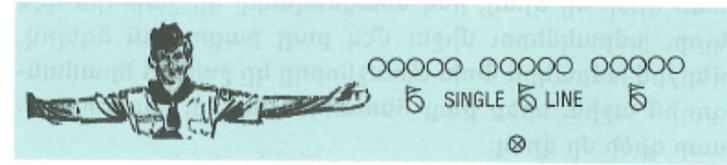
Հրահանգ

Երկու ձեռքերը ափերը բաց եւ գետին ուղղուած բարձրացնել 45 աստիճան, ոտքերը հանգիստ վիճակի մէջ:

5. Horizontal Line

Command

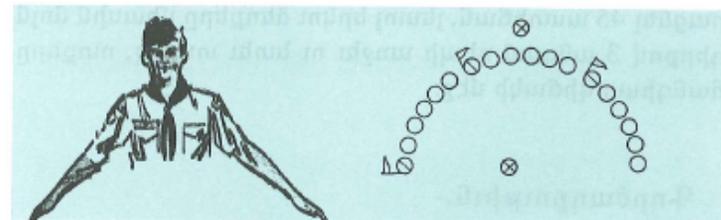
Extend both arms out straight to form a horizontal line at your shoulder height with your palms open and facing forward. Your feet should be in "Hungeest" position.

Execution.-

The khmbags line-up 3 steps away from the command giver facing them with 1 step gap between khmbags. Each khmbag's arachnort should stand in front of them.

6.- Half Circle Formation

Command

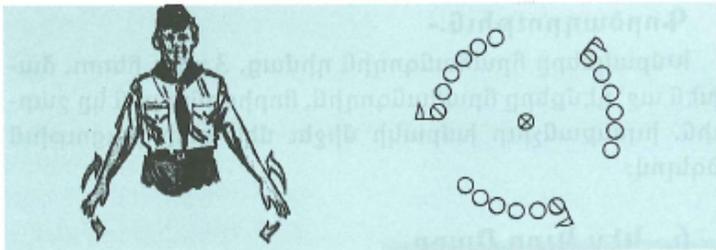
Extend both hands out straight at a 45 degree angle pointed toward the ground with your palms open and facing down. Your feet should be in "Hungeest" position.

Գործադրություն.-

Առաջին խմբակին փոաջնորդը կը շարուի հրահանգողին ձախին, երեք քայլ հեռաւորութեամբ համահաւասար գիծի մը վրայ, իսկ մնացեալները կը շարուին կէս կլոր, խմբակներու միջեւ մէկ քայլ բացութիւն ձգելով. վերջին խմբակին Փոխ Առաջնորդը կը շարուի հրահանգողին աջին, երեք քայլ հեռաւորութեամբ, համահաւասար գիծի մը վրայ:

7.- Կլոր Ծառք

Հրահանգ

Երկու ձեռքերը ափերը բաց եւ գետին ուղղուած բարձրացնել 45 աստիճան, յետոյ երկու ձեռքերը միասին նոյն դիրքով 3 անգամ դէպի առջեւ ու ետեւ տանիլ, ոտքերը հանգիստ վիճակի մէջ:

Գործադրություն.-

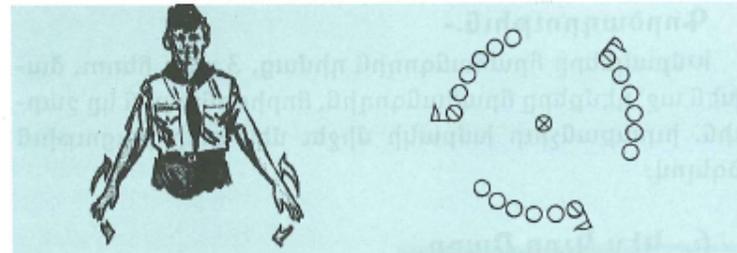
Խմբակները կը վազեն եւ հրահանգողէն 3 քայլ հեռաւորութեան վրայ կը կազմեն շրջանակ մը, խմբակներու միջեւ 1 քայլ բացութիւն ձգելով:

Execution.-

The arachnort of the first křimbag lines up to the left of the command giver (3 steps away) and then the rest of the křimbags line up in a semi-circle with a step between them. The last křimbag should end to the right of the command giver (3 steps away).

7.- Głor (Circle) Formation

Command

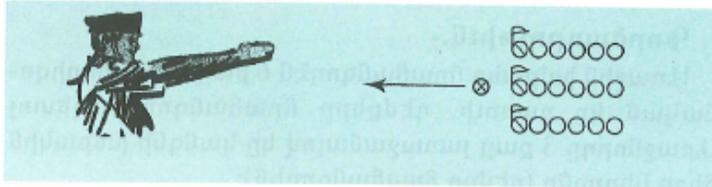
Extend both hands out straight at a 45 degree angle pointed toward the ground with your palms open and facing down, then move that front to back three times in a circular motion. Your feet should be in "Hungeest" position.

Execution.-

The křimbags run and form a circle around the command giver (3 steps back) with 1 step spacing between the křimbags.

8.- Ուղղահայեաց շարք

Հրահանգ

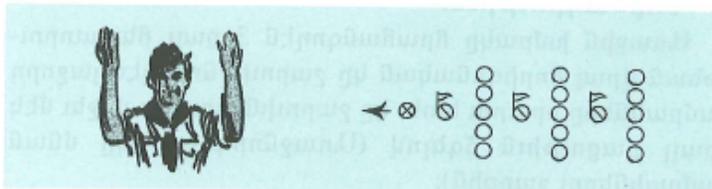
Երկու ասիերը բաց, ձեռքերը բարձրացնել առջև՝ 90 աստիճան, երկու ձեռքերով զուգահեռ մը կազմելով, ասիերը իրարու ուղղուած, ոտքերը հանգիստ վիճակի մէջ:

Գործադրութիւն.-

Առաջին խմբակը հրահանգողին աջ ձեռքին ուղղութեամբ եւ 3 քայլ հեռաւորութեան վրայ ուղիղ կը շարուի. երկրորդ խմբակը հրահանգողին ձախ ձեռքին ուղղութեամբ եւ 3 քայլ հեռաւորութեան վրայ ուղիղ կը շարուի, իսկ երրորդ խմբակը առաջին խմբակին ձախին կը շարուի, իսկ չորրորդը՝ երկրորդ խմբակի աջին:

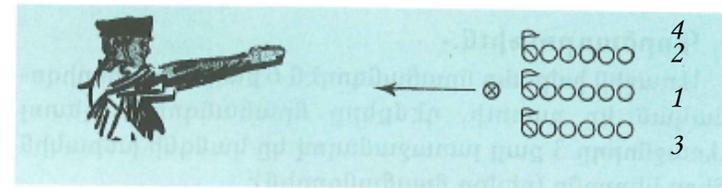
9.- Խմբակային ցանցառ շարք (տողանցքի համար)

Հրահանգ

8.- Parallel Lines

Command

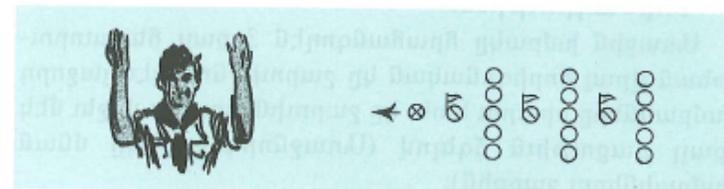
With your palms open and facing each other, raise both hands directly in front of you at 90 degrees to your body. Your feet should be in "Hungeest" position.

Execution.-

The first khimbag should line up in front of the command givers right hand (3 steps back), the 2nd khimbag should line up in front of the command givers left hand (3 steps back), the 3rd khimbag should line up to the left of the 1st khimbag and the 4th khimbag should line up the right of the 2nd khimbag.

9.- Khimbag's Spread-Out Formation (for parades)

Command

Բազուկները բարձրացնել առջև, նախաբազուկները 90 աստիճան կազմել եւ ուղղահայեաց պահել, ափերը բաց ետև ուղղուած, ոտքերը հանգիստ վիճակի մէջ:

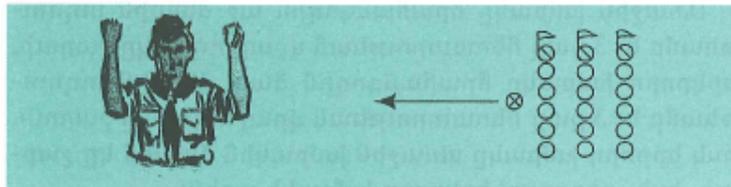
Գործադրութիւն.-

Առաջին խմբակը հրահանգողէն 6 քայլ հեռու հորիզոնական կը շարուի, դէմքերը հրահանգողին, յետոյ Առաջնորդը 3 քայլ յառաջանալով կը կանգնի խմբակին ճիշդ կեդրոնը (դէմքը հրահանգողին):

Մնացեալ խմբակներն ալ կը շարուին նոյն ձևով, միշտ Առաջնորդին եւ խմբակին միջև 3 քայլ հեռաւորութիւն պահելով:

10.- Խմբակային խիտ շարք (տողանցքի համար)

Հրահանգ

Բազուկները բարձրացնել առջև, նախաբազուկները 90 աստիճան կազմել եւ ուղղահայեաց պահել, ափերը բռունցք՝ ետև ուղղուած, ոտքերը հանգիստ վիճակի մէջ:

Գործադրութիւն.-

Առաջին խմբակը հրահանգողէն 3 քայլ հեռաւորութեան վրայ հորիզոնական կը շարուի, նոյնպէս յաջորդ խմբակները իրարու ետև կը շարուին, իրարու միջև մէկ քայլ բացութիւն ձգելով (Առաջնորդները կը մնան խմբակներու շարքին):

Form and “L” shape with your arms and raise them so that your upper arm is at 90 degrees with your body. With your palms should be open and facing backward. Your feet should be in “Hungeest” position.

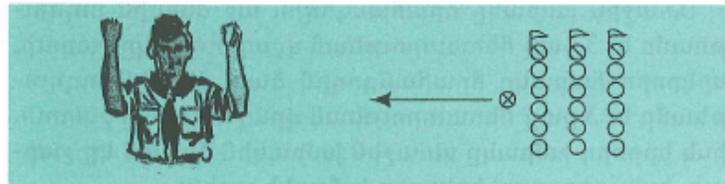
Execution.-

The first křimbag should line-up horizontally 6 steps in front of the command giver facing him. Their arachnort should be 3 steps in front of them, also facing the command giver.

The rest of the křimbag’s should line-up the same way with the arachnort being 3 steps behind the křimbag in front of them.

9.- Křimbag’s Tight Formation (for parades)

Command

Form and “L” shape with your arms and raise them so that your upper arm is at 90 degrees with your body. Make a fist with your and facing backward. Your feet should be in “Hungeest” position.

Execution.-

The first křimbag should line-up horizontally 3 steps in front of the command giver facing him. Their arachnort should be at the right end of his křimbag.

The rest of the křimbag’s should line-up the same way, 2 steps behind the křimbag in front of them.

11.- Քառակուսի Շարք

Հրահանգ

Բազուկները կողմնակի բարձրացնել 90 աստիճան կազմելով, նախաբազուկները ուղղահայեաց պահել եւ ավերը բաց՝ իրարու ուղղուած, ոտքերը հանգիստ վիճակի մէջ:

Գործադրութիւն.-

Առաջին խմբակը հրահանգողէն 6 քայլ հեռաւորութեան վրայ հորիզոնական եւ դէմքերը իրեն կը շարուի, նոյն խմբակին Փոխ Առաջնորդը պէտք է ըլլայ հրահանգողին ձախ ձեռքի ուղղութեան վրայ:

Երկրորդը՝ առաջին խմբակի շարքին կը շարուի, մէկ քայլ բացութիւն ձգելով:

Երրորդը՝ հրահանգողի աջին ուղղահայեաց 90 աստիճան կը շարուի (այս խմբակին Առաջնորդը պէտք է երկրորդ խմբակի Փոխ Առաջնորդին կողմը ըլլայ):

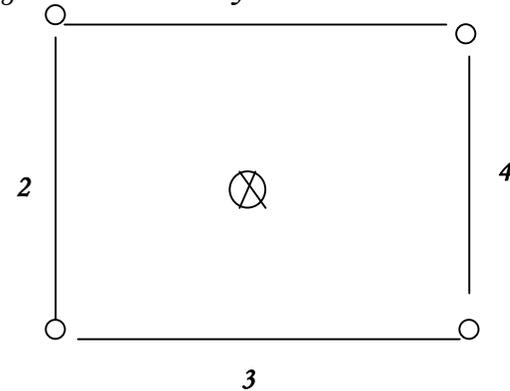
Չորրորդը՝ հրահանգողի ձախէն ուղղահայեաց 90 աստիճան կը շարուի, այնպէս մը որ Առաջնորդը կ'ըլլայ հրահանգողէն 3 քայլ հեռու եւ նոյն գիծի վրայ:

11. Square Formation

Command

Form and "L" shape with your arms and raise them so that your upper arm is at 90 degrees with your body. Your palms should be open and facing each other. Your feet should be in "Hungeest" position.

Execution.-

Գ.- ՍՈՒԼԻԶՈՎ ՀՐԱՀԱՆԳՆԵՐ

Հանգիստ • -	Միատրի խմբապետ _ - / - - -
Պատրաստ •	Խոհարարապետ _ • - -
Հաւաքում ••••••••	Մատակարարապետ _ - / - - •
Ցրում _ - - - - - - - -	Գոյքապահ _ • - • / • •
Հերթապահ ••••	Կամաւոր _ - • / • •
Կարմիր խաչ _ - ••	Վտանգ • - - - - -
Փողահար •• - -	Զարթոնք _ •••
Պահակ • - - •	Բննութիւն _ •••
Փոխ Առաջնորդ _ ••• / ••• -	Խո՛ւմք քալլ առաջ օ՛ն •••
Առաջնորդ ••• -	Խումբ կա՛ց _ •
Վարիչ Առաջնորդ ••• - / • -	Բնանալ _ ••• - •••
Փոխ խմբապետ _ ••• / - ••	Կրակմար _ - • / - -
Խմբապետ _ • -	

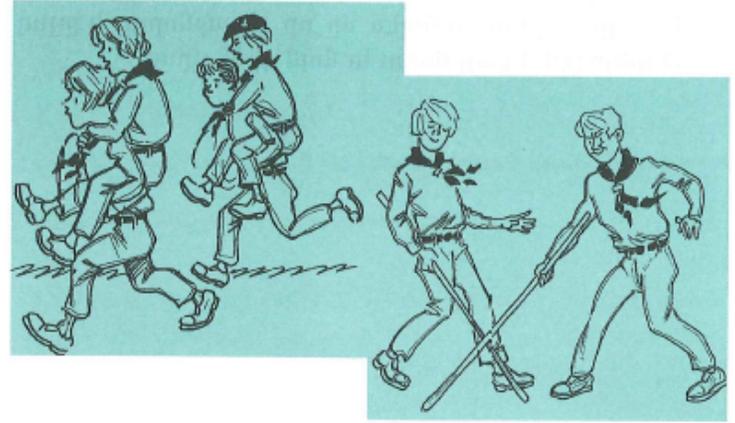
ԽԱՂ

C. SOOLEECHOV HRAHUNG
(WHISTLE COMMANDS)

Hangeest • -	Miavoree Khmbabet _ - / - - -
Badrast •	Kitchen leader _ • - -
Gather ••••••••	Administrative Leader _ - / - - •
Skatter _ - - - - - - - -	Equipment Leader _ • - • / • •
Hertabah ••••	Volunteers _ - • / • •
First Aid _ - ••	Danger _ ••••••••
Bugler •• - -	Wake-Up _ •••
Bahag • - - •	Testing _ •••
Pokh Arachnort _ ••• / ••• -	Khomb Kayl Arach On _ •••
Arachnort ••• -	Khomb Gats _ •
Vareech Arachnort ••• - / • -	Bedtime _ ••••••••
Pokh-Khmbabet _ ••• / - ••	Fire out _ - • / - -
Khmbabet _ • -	

GAME

ԳԻՏՆԱԼ ԿԵՆՍԱՆԻՒԹԵՐԸ

ՄՆՈՒՆԳ

Սնունդը աշխուժութեան խթան մըն է: Առանց սնունդի կարելի չէ ապրիլ: Սննդառության նպատակն է մարմնին կողմէ շարունակաբար վատնուած ուժերը վերանորոգել:

Սնունդին կարեւորութիւնը, սակայն, պէտք չէ մղէ կարծելու, որ շատ ուտելով մարդ շուտ կ'անի կամ ատելի զօրատր կ'ըլլայ: Ընդհակառակն, ստամոքսը ծանրաբեռնելով՝ մարմինը կը թուլնայ ու կը գիրնայ, կամքը եւս կը թուլնայ եւ կ'առաջնորդէ հիւանդութիւններու:

Քիչ ուտելն ալ վնասակար հետեւանքներ կ'ունենայ: Քիչ ուտողը կը հիւծի, կը տժգունի, կը տկարանայ եւ ի վերջոյ կը հիւանդանայ:

Ուտելու համար պէտք է հետեւիլ կարգ մը կանոններու.-

- Ուտել որոշ ժամերու.
- Ուտել դանդաղօրէն.
- Լաւ ծամել եւ կերակուրները լորձուքով շաղել: Ակնանքներուն վերապահուած աշխատանքը լաւ կատարել, այլապէս ստամոքսը մեծապէս կը յոգնի.
- Եթէ շատ յոգնած էք, պէտք չէ ուտել: Ընդհակառակը, պէտք է պակսիլ ու հանգստանալ.
- Ուտելէ անմիջապէս ետք, պէտք չէ խաղալ կամ մարզանք ընել.
- Զգուշանալ շատ տաք միթեր ուտելէ եւ խմելէ.
- Սննդառության չափը տարիքի եւ աշխատանքի հետ կապ ունի.

KNOWING VITAMINS (Gensanuyter)

SNOOND (NUTRITION)

Nutrition encourages an active life. You cannot live without nutrition. The purpose of eating and good nutrition is to replenish the nutrients and energy that the body is constantly using.

The importance of nutrition should not lead you to think that eating a lot will mean growing faster or being stronger. To the contrary by overloading the stomach the body become weaker and fatter, your will power weakens, and it's the precursor to illness.

Not eating enough also has harmful effects. Somebody that does not eat enough will grow thin, pale, weaken, and in the end get sick.

When eating you should follow these guidelines.-

- *Eat at certain times*
- *Eat slowly*
- *Chew your food well and break it down with your saliva. If your teeth do not do their work well, your stomach will be under greater stress.*
- *If you are very tired, you should not eat. To the contrary, you should lie down and rest.*
- *You shouldn't play or exercise right after eating.*
- *Do not eat or drink anything that is too hot.*
- *The amount you eat should be proportional to your age and activity level.*

- Սկսուտ մը կամ մարզիկ մը աճման տարիքի մէջ ըլլալով, պէտք է լաւ ուտել.

- Ֆիզիքական յոգնեցուցիչ աշխատանք կատարողը անելի ատատ սնունդի պէտք ունի, քան նստած կամ մտաւորական աշխատանք կատարողը.

- Ձմեռը շատ անելի կարիք կ'ունենանք տաքութեան՝ ջերմութի: Հետեւաբար, պէտք է լաւ սնունդ ստանալ, իսկ ամառը պէտք է թեթեւ ուտել.

- Scouts and athletes that are growing need to eat well.
- People who do physical or tiring work need plenty of food as opposed to people who are sedentary or do intellectual work.
- During the winter we need more thermal energy to stay warm. Therefore during the winter we need to eat well but during the summer heat we should eat lighter.

ՊԼԻՍԱԻՈՐ ԿԵՆՍԱՆԻԻԹԵՐՆ ԵՆ

ՎԻԹԱՄԻՆ A - Ա. ԿԵՆՍԱՆԻԻԹ

- Ձկան իւղ, կաթ, կարագ, պանիր, մածուն, հաւկիթ, լեարդ, երիկամ, ուղեղ:

- Ստեպոլին, լոլիկ, դդում, վարունգ, կաղամբ, հազար, կանաչ լուբիա, շոմին, դեղձ, ծիրան, կեռաս:

Ա. կենսանիւթը ստացողը կ'ունենայ առողջ, փայլուն եւ ողորկ մորթ, առատ ու զօրատր մազեր, գեղեցիկ եղունգներ, սուր տեսողութիւն, մանաւանդ՝ գիշերը եւ մանրէական հիւանդութիւններու դիմադրողական ուժ: Ա. կենսանիւթը կը կանոնաւորէ նաեւ երեխաներուն աճը:

Ա. կենսանիւթին պակասը կ'առաջացնէ աչքի, մորթի եւ մարսողական գործարաններու հիւանդութիւններ: Իսկ շատ մեծ քանակութեամբ Ա. կենսանիւթը վնասակար է: Մանաւանդ դեղաբուստի կամ ներարկումի ձեւին տակ խտացած Ա. կենսանիւթը, որ կը գործածուի

THE MAJOR VITAMINS ARE

Vitamin A – A Gensanuyt

Sources of Vitamin A:

- Fish oil, milk, butter, cheese, yogurt, liver, kidney, brain.
- Carrots, pumpkin/squash, cucumber, cabbage, lettuce, green beans, spinach, peaches, apricots, cherries.

People who get the right amount of Vitamin A will have healthy, radiant, and smooth skin; plentiful and strong hair; beautiful nails; sharp vision especially at night; and resistance against disease. Vitamin A also regulates children's growth.

Deficiency in Vitamin A can cause illnesses of the eyes, skin, and digestive system. Taking Vitamin A in large quantities can also be harmful. High doses of Vitamin A given by pill or injection is used as a medicine but can be especially harmful.

իրբել դեղ, պետք է առնել բժիշկին յանձնարարությամբ, անոր որոշած դեղաչափով ու ժամանակով, այլապես չափազանցեալ գործածութիւնը կը լանգի գլխու ցաւի, փսխումքի, ջղայնութեան եւ թունաւորումի:

ՎԻՏԱՄԻՆ Բ - ՊԷ. ԿԵՆՍԱՆԻԻԹ

- Հատիկներ, մասնաւորապէս անոնց կեղեւը, ցորենի ծիլ, գարեջուրի թթսմոր, սեւ հաց, գետնախնձոր, ստեպ-դիմ, շոմիմ, հազար, ոսպ, լոլիկ, մարինջ:

- Կաթ եւ կաթնեղէններ, կովու լեարդ, հաւկիթ, ձուկ, թարմ միս, երիկամ:

ՊԷ. կենսաանիւթը կը արէ յիշողութիւնը եւ ըմբռնելու կարողութիւնը, կը փարատէ մտային եւ ֆիզիքական յոգնութիւնը, կը պայքարի ջղայնութեան եւ կանխահաս ծերութեան դէմ, կը կանոնաւորէ մարսողութիւնը եւ կը վանէ պնդութիւնը:

ՊԷ. կենսաանիւթը անհրաժեշտ է մաւ աղմուկին պատճառած ջղային սպառումը չէզոքացնելու համար:

ՊԷ. կենսաանիւթին պակասը կ'առաջացնէ ջղային, մկանային եւ մարսողական հիւանդութիւններ:

ՎԻՏԱՄԻՆ Կ - ՍԷ. ԿԵՆՍԱՆԻԻԹ

- Նարինջ, լեմոն, ելակ, ձմերուկ, խնձոր, տանձ, դեղձ, սեխ, եւ այլն:

- Լոլիկ, կանաչ եւ կարմիր պղպեղ, կաղամբ, վարունգ, հազար, շոմիմ, բողկ, ազատքեղ, եւ այլն:

ՍԷ. կենսաանիւթը կը շնորհէ առողջ ակուաներ եւ լիմ-տեր, ճկուն յօղեր եւ փայլուն մորթ: Հիւանդութիւններու դէմ կ'աւելցնէ մարմնին դիմադրողական ուժը եւ արագօրէն կը սպիացնէ վերքերը:

These high doses must be used with a doctor's prescription under their directed dose and duration. Overuse can lead to head aches, vomiting, anger issues and poisoning.

Vitamin B – B Gensanuyt

Sources of Vitamin B:

- Grains (especially there hull or skin), sprouted wheat, barley, dark breads, potatoes, carrots, spinach, lettuce, lentils, tomatoes, oranges:
- Milk and dairy, cows liver, eggs, fish, fresh meat, and kidney.

Vitamin B sharpens the memory and increase your reasoning; it disperses physical and mental fatigue; it fights anger and premature aging; it regulates digestion and dispels constipation.

Vitamin B is imperative to help neutralize emotional exhaustion caused by difficult times.

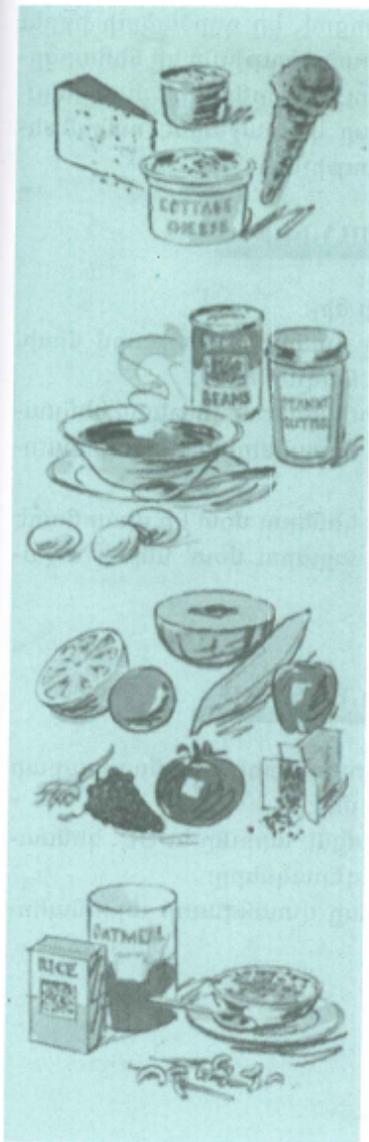
Deficiencies in Vitamin B can cause emotional, muscular, and digestive illness.

Vitamin C – C Gensanuyt

Sources of Vitamin C:

- Oranges, lemons, strawberries, watermelon, apples, pears, peaches, melons, etc....
- Tomatoes, green and red peppers, cabbage, cucumber, lettuce, spinach, radish, parsley etc....

Vitamin C promotes healthy teeth and gums, flexible joints, and radiant skin. It strengthens the body's immune system and speeds the healing of wounds.

ՍԷ. կենսամիջոց մասնատրաբար օգտակար է ծերերուն, որոնց մազերակներուն պատեանները կը զօրացնէ եւ առաջքը կ'առնէ ուղեղային արիւնահոսութեան եւ կաթուածին:

ՍԷ. կենսամիջոցին պակասը կ'առաջացնէ արիւնահոսութիւն եւ ընդհանուր տկարութիւն:

ՎԻՏԱՄԻՆ D - ՏԷ. ԿԵՆՍԱՆԻԻԹ

- Ձկան իւղ, իւղոտ ձուկերու միս, սարսիմ, լեարդ, հաւկիթ, կաթ, կարագ:

- Արեւու ճառագայթ:

ՏԷ. կենսամիջոցը անհրաժեշտ է առողջ ոսկորներ եւ ակոսներ ունենալու համար:

ՏԷ. կենսամիջոցին պէտք ունին մասնատրապէս մանուկները, յի կիները եւ կաթ տուող մայրերը:

ՏԷ. կենսամիջոցն ալ, խտացեալ ձեւով, դեղա-

Vitamin C is especially helpful for strengthening the blood vessels and preventing stroke or heart attacks.

Vitamin C deficiency can result in bleeding and overall weakness.

Vitamin D – D Gensamuyt

Sources of Vitamin D:

- *Fish oil, the flesh of oily fish, sardines, liver, eggs, milk, butter.*
- *Rays of the sun.*

Vitamin D is essential for healthy bones and teeth.

Children, pregnant women and nursing mothers must have Vitamin D is also given as medicine by pills or shots.

հաստի կամ ներարկումի միջոցով, կը գործածուի իբրև դեղ, որուն չափազանցեալ գործածութիւնը կը միահարցընէ, կը տկարացնէ եւ, ի վերջոյ, կը թունաւորէ մարմինը:

ՏԷ. կենսաանիւթին պակասը կ'առաջացնէ ոսկրաթելութիւն եւ մկանային ջղաձգութիւն:

ՎԻԹԱՄԻՆ Ե - Է. ԿԵՆՍԱՆԻԻԹ

- Բուսական իւղեր, ցորենի ծիլ:

- Քիչ քանակութեամբ կը գտնուի նաեւ թարմ միսի, լեարդի, հաւկիթի, բրինձի եւ հազարի մէջ:

Է. կենսաանիւթը, որ կը կոչուի նաեւ ամլութեան կենսաանիւթ, ՊԷ. կենսաանիւթին հետ միասնաբար կը կանոնաւորէ ջղային դրութիւնը:

Է. կենսաանիւթին պակասը կիներու մօտ կը պատճառէ լւանախակի վիժումներ, իսկ այրերու մօտ՝ սերմի տկարութիւն:

ՎԻԹԱՄԻՆ Կ - ՔԷ. ԿԵՆՍԱՆԻԻԹ

- Առատ է բուսական սնունդներու, մասնաւորաբար կանաչեղէններու եւ լեարդի մէջ:

ՔԷ. կենսաանիւթը կը լերդացնէ արիւնը եւ ՍԷ. կենսաանիւթին հետ կը զօրացնէ մազերակները:

ՔԷ. կենսաանիւթին պակասը վտանգաւոր արիւնահոսութիւն կը պատճառէ:

Excessive use of this medicine can result in weight loss, weakening, eventually poisoning of the body.

Deficiency in Vitamin D results in weakening of the bones and muscle spasms.

Vitamin E – E Gensanuyt

Sources of Vitamin E:

- Vegetable oils and sprouted wheat.
- It is also found in small quantities in fresh meat, liver, eggs, rice, and lettuce.

Vitamin E (also known as the sterility vitamin) together with Vitamin B is used to calm the nerves.

A Vitamin E deficiency in women can cause miscarriages and sterility among men.

Vitamin K – K Gensanuyt

Sources of Vitamin K:

- Is abundant in vegetables. Especially good sources are green vegetables and liver.

Vitamin K fortifies the blood and in combination with Vitamin C strengthens the blood vessels.

Low Vitamin K can cause dangerous bleeding.

ՆԱԽՆԱԿԱՆ ՕԳՆՈՒԹԻՒՆ

ԱՐԵԱԲԱՐՈՒԹԻՒՆ

Արեւահարութիւնը կը պատահի տաք օրերուն, առանց հովանիի, արեւու տակ անջրդի ճամբաներէ երկարատեւ քալելու միջոցին: Մարմինը չափէն աւելի կը տաքնայ օդէն, քալելէն եւ ջրոյի պակասէն:

Պէտք է ջանալ արեւու տակ գլուխը բաց չքալել, մարմնին տակ ջրոյի անհրաժեշտ պահանջը եւ շատ չյոգնիլ: Գտնել շուք տեղեր եւ հանգստանալ, յաճախ պաղ ջրով լուացուիլ:

Արեւահարութեան նշաններն են՝ քալուածքի դժուարութիւնը, արագ շնչառութիւնը, բազկերակի թերեւ, բայց արագ գարկը, մորթի գոյնի փոփոխութիւնը՝ տժգունիլ, կարմրիլ կամ կապուտնալ, գլխապտոյտը, ցաւի զգացումը եւ կամաց-կամաց ուրքերու կթոտումը:

Արեւահարը նաեւ կը կորսնցնէ իր գիտակցութիւնը եւ գետիւն կ'իյնայ:

Նախնական օգնութիւն.- Ենթական պէտք է տանիլ շուք տեղ մը եւ երկնցնել, քակել մարմինը սեղմող կապերը եւ կոճակները, ամբողջ մարմինը թրջելով ու հովահարելով զովացնել եւ ուրքերը վեր բարձրացնել:

ԹՈՒՆԱԻՈՐՈՒՄ

Թոյն կ'ընտի այն նիւթերուն, որոնք երբ մարդու մը մարմնին մէջ մտնեն, անոր մահուան պատճառ կ'ըլլան: Թունաւորուողը սուկալի ցաւեր կ'ունենայ, բերանն ու

ՆԱԽՆԱԿԱՆ ՕԳՆՈՒԹԻՒՆ (First Aid)

Heat Stroke

Heat stroke happens on hot days when you walk/stay under the sun for a long time without any shade and water. Your body overheats due to the hot air, walking, and lack of water.

You should try to cover your head when walking under the sun, drink a lot of water, and do not overexert yourself. You should seek shade, rest frequently, and wash-up with cold water.

The signs of heat stroke are difficulty walking, rapid breathing, weak but rapid pulse, changes in skin color (to red or blue), dizziness, pain and weakness of the legs.

Somebody having heat stroke can also lose consciousness and fall to the ground.

First Aid: Immediately lay the person down in a shady place, loosen their clothing (belts, buttons, ties), elevate their feet and cool the entire body with water and fans.

Poisoning

Poisons are those things that when they enter a person's body, can cause death.

A victim of poisoning has horrible pains, burning in their

կոկորդը կ'այրին, բազկերակը քիչ կը զարնէ եւ ոտքերը կը դողան:

Նախնական օգնութիւն.-Թունաւորումի պարագային, առաջին առիթով պէտք է թոյնը նօսրացնել: Այսինքն՝ թունաւորուողին պէտք է առատ ջուր կամ կաթ խմցնել:

Թունաւորումը մը առաջին հերթին պէտք է հասկնայ, թէ ի՞նչպէս կամ ինչէ՞ր թունաւորումը է եւ անվարան պէտք է բժիշկ կանչել, որպէսզի ըստ այնմ հակաթոյն տրուի:

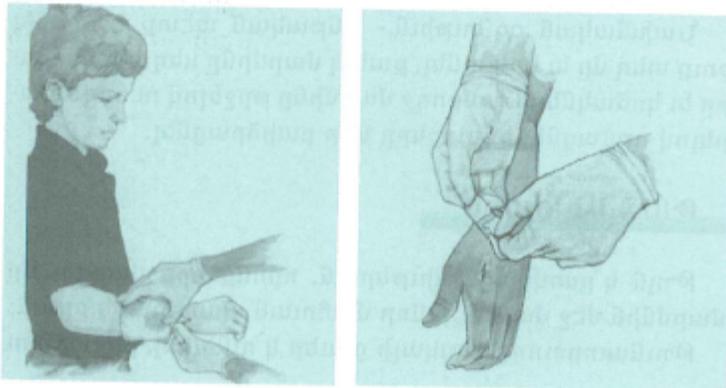
ՎԷՐՔ

Վերքը մորթին վնասուիլն է կամ մորթի հիւսուածքներուն ոչնչանալը:

Վերքերու տեսակներն են՝

1.- Սկրթուք.- Յատուկ բուժում չունի եւ միայն ջուրով ու օճառով պէտք է լուալ: Նոյնիսկ վիրակապի կարիք չկայ:

2.- Մակերեսային վերք.- Մորթին վրայ յառաջացած ճեղքուածքն է եւ թեթեւ արիւնահոսութիւն կ'ունենայ:

mouth and throat., slow pulse and shaking legs.

First Aid: In the case of poisoning, you must neutralize the poison as quickly as possible. That is, they should drink plentifully of water or milk.

It is imperative to understand how and with what the person was poisoned and contact a doctor in order to get an antidote.

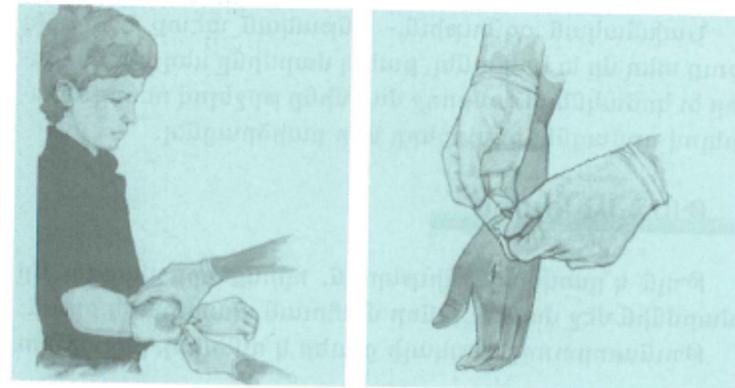
Wounds

A wound is an injury to the skin or removal of the skin.

The types of wounds are:

1.- *Srape.- Has no particular treatment other than washing with water and soap. They do not even need a bandage.*

2.- *Cut.- The skin is open and there is light bleeding.*

Պէտք է լուալ հականեխիչ լուծոյթով, ապա հակա-
նեխտած լաթով վերքը ծածկել եւ փաթթել վիրակապով:

3.- Խոր վերք.- Ծեղքուածքը շատ խոր կ'ըլլայ եւ կրնայ
երակին կամ ջիղերուն վնասել:

Ընդհանրապէս ձեռքով սեղմելով կարելի է դադրեցը-
նել արհնահոսութիւնը:

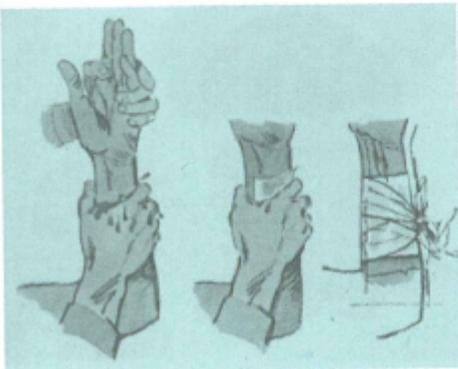
4.- Կէտային վերք.- Օրինակ՝ փամփուշտին տեղը, որ
երեսութեամբ փոքր կտրուածքի կը նմանի, բայց շատ
խոր կ'ըլլայ եւ հաւանաբար պատուած կ'ըլլան երակը,
ջիղը կամ մկանները:

Մաքուր եւ հականեխտած լաթով պէտք է ծածկել վեր-
քը, ապա փաթթել վիրակապով եւ բժիշկին լուր տալ:
Այս վերքը յաճախ ուժեղ արհնահոսութիւն կ'ունենայ:

ՎԷՐՔ ՄԸ ԴԱՐՄԱՆԵԼՈՒ ՀԱՄԱՐ Ի՞ՆՉ ՊԵՏՔ ԶԷ ԸՆԵԼ

1.- Չգործածել ծծող տեսակի լաթ կամ բամբակ, որով-
հետեւ կը փակի վերքին վրայ եւ դժուար է վերցնել:

2.- Վերքին չդնել կերպընկալէ կամ *նայլընէ* իրեր,
որոնք կրնան ար-
գելք ըլլալ մորթի
շնչառութեան, ինչ
որ վնաս է առող-
ջութեան:

3.- Վերքը դար-
մանելու համար
չգործածել աղտոտ
լաթեր, որովհետեւ
մանրէներ կրնան
աւելնալ:

*The cut should be washed with an antibacterial wash, covered
with a sterile cloth/pad, and bandaged.*

3.- *Deep cut.- The cut is very deep and can warm a blood
vein or nerve.*

*Usually the bleeding can be stopped by applying pressure to
the wound.*

4.- *Puncture wound.- For example a bullet wound that
looks like a small cut but is very deep and most likely damaged
blood vessels, nervous, and muscles.*

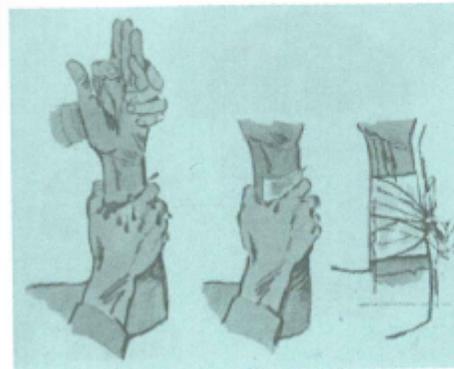
*You must cover the wound with a sterile cloth/pad, bandage
it and contact a doctor. This type of wound will frequently
involve heavy bleeding.*

WHAT NOT TO DO WHEN TREATING A WOUND

1.- *Do not cover the wound with an absorbent material or cotton
because it will stick to the wound and be difficult to remove later.*

2.- *Do not cover the wound with plastic or nylon material because it
will not allow the skin to breath*

3.- *Do not cover the
wound with a dirty
cloth as it will
introduce bacteria and
possible infection.*

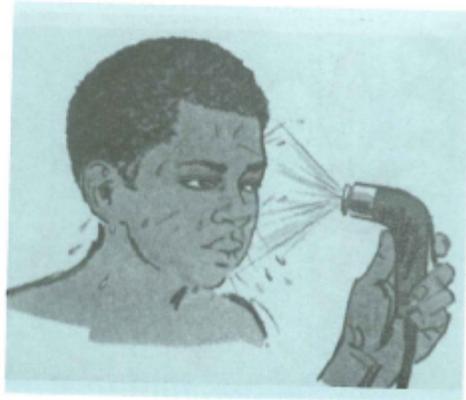

Ի՞նչ ՊԵՏՔ Է ՀՈԳ ՏԱՆԻԼ ՎԵՐՔԵՐՈՒՆ

- 1.- Մաքուր պահել վերքը, որպեսզի չթունաւորուի վիրատորը:
- 2.- Իւրաքանչիւր վերք դարմանել առանձին-առանձին:
- 3.- Վերքը նախ գոցել մաքուր լաթով, ապա փաթթել վիրակապով:
Հարկ եղած պարագային, դարձեալ գործածել նոյն վիրակապը:
- 4.- Վիրակապը փաթթել այնպէս, որ վերքին վրայ փաթթուած բոլոր մասերը հաւասար ճնշում ունենան:

Ի՞նչ ՊԵՏՔ Է ԸՆԵԼ, ԵԹԷ ԱՉՔԻՆ ՄԷՋ ՈՐԵՒԷՆԻ ԿՈՒՅԻՄ ՄՏՆԷ

- 1.- Ամէն բանէ առաջ լուալ ձեռքերը:
- 2.- Կամաց մը վար քաշել աչքին վարի կոպը եւ մաքրել մաքուր անձեռոցով:
- 3.- Աչքին վերի կոպը վերցնել եւ մաքրել նոյն ձեռով:
- 4.- Երկու պարագաներուն ալ եթէ միւթը դուրս չելաւ, պարզ ջուրով լուալ աչքը:
- 5.- Եթէ որեւէ միւթ կարելի չեղաւ հանել, լուր տալ բժիշկին:

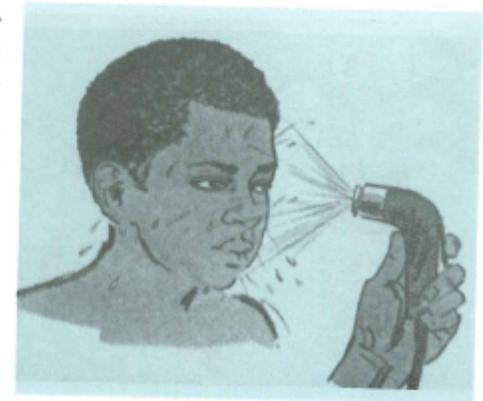

HOW YOU SHOULD CARE FOR WOUNDS

- 1.- Keep the wound clean so that it does not get infected.
- 2.- Bandage each wound separately.
- 3.- first cover the wound with a clean covering and then bandage it.
- 4.- Wrap the bandage so that it applies even pressure to the wound.

WHAT TO DO IF ANYTHING ENTERS AN EYE

- 1.- The first thing to do is wash your hands.
- 2.- Gently pull down the lower lid and wipe with a clean towel.
- 3.- Clean the inside of the upper lid in the same way.
- 4.- If the item does not clear out, rinse the eye with plain water.
- 5.- If the item still does not come out then contact a doctor.

Ի՞նչ ՊԵՏՔ Է ԸՆԵԼ, ԵԹԷ ԳԻԹՈՐ ԱՐԻԻՆԻ

1.- Ենթակամ
նստեցնել, գլուխը
քիչ մը ետև ծռած:

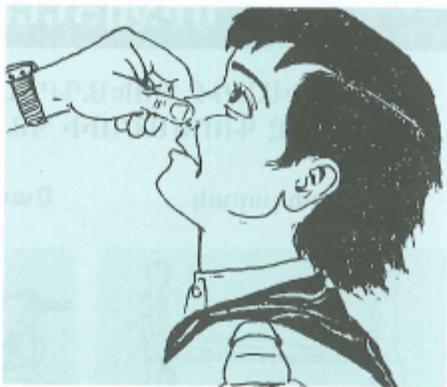
2.- Բերնով շնչել
տալ:

3.- Պաղ ջուրով
լաթ մը թրջել եւ
ճակտին դնել:

4.- Ձեռքի մատ-
ներով սեղմել քիթը:

5.- Եթէ շուտով
չդադրի արիւնահո-

սումը, պէտք է բժիշկին դիմել, որովհետեւ հիւանդու-
թեան մը նշանը կրնայ ըլլալ, օրինակ՝ թիֆոյիտ, կամ
գանկի ոսկորներուն կոտորուելուն նշանը կրնայ ըլլալ:

Ի՞նչ ՊԵՏՔ Է ԸՆԵԼ, ԵԹԷ ԱԿԱՆՋԻՆ ՄԷՋ ՆԻԻԹ ՄԸ ՄՏՆԷ

1.- Գոցուած ականջին կողմին վրայ ծռել գլուխը:
Մտած նիւթը պէտք է հանել ինքնիրեն, ինքնաբերաբար:

2.- Եթէ ինքնաբերաբար չելլէ, երբեք չփորձել հանել,
որովհետեւ կը վնասուի ականջի ճամբան կամ թմբուկը:
Հետեւաբար, պէտք է բժիշկին տանիլ:

3.- Եթէ միջատ մը մտած է ականջին մէջ, քիչ մը ձեթ
կաթեցնելով կարելի է սատկեցնել: Ցաւը կը դադրի եւ
սատկած միջատը կարելի է դուրս հանել:

WHAT TO DO FOR A NOSE BLEED

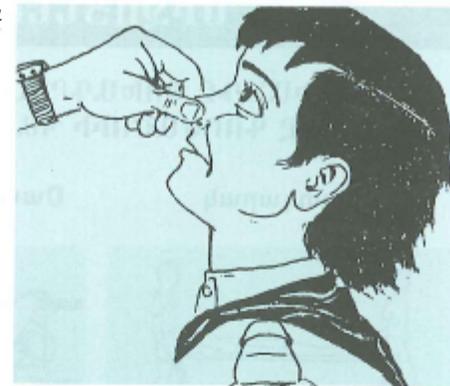
1.- Have the person
sit down and tilt
their head up.

2.- Ask them to
breathe with their
mouth.

3.- Wet a towel
with cold water and
place it on their
forehead.

4.- Squeeze the nose
with 2 fingers.

5.- If the bleeding doesn't stop relatively quickly, contact a
doctor because it might be the sign of an illness, for example
typhoid or a broken bone in the head.

WHAT TO DO IF SOMETHING IS IN THE EAR

1. Tilt the head in the direction of the blocked ear so that
the object can fall out by itself.

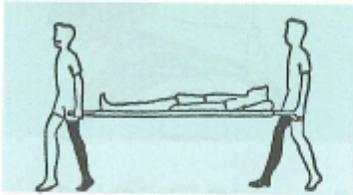
2. If the object does not come out on its own, never pull it
out as you could damage the ear canal or drum.
Contact a doctor.

3. If a bug enters the ear, you can place a little food oil in
the ear to kill the bug. The pain will stop and you can
take the dead bug out.

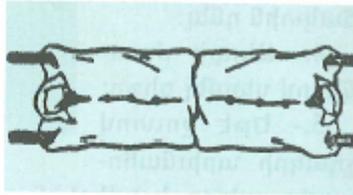
ՀԻԱՆԳ ՓՈԽԱԳՐԵԼՈՒ ՄԻՋՈՑՆԵՐԸ

ՀԻԱՆԳԸ ՓՈԽԱԳՐԵԼՈՒ ՀԱՄԱՐ ԿԸ ԳՈՐԾԱԾՈՒԻ ՊԱՏԳԱՐԱԿ

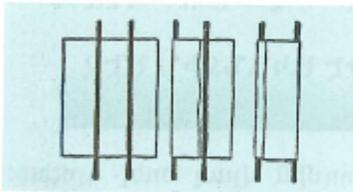
Պատգարակ

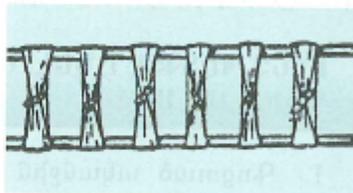
Ծապիկով պատգարակ

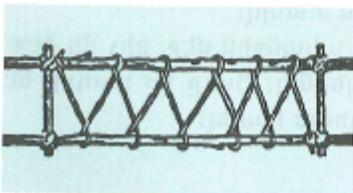
Ծածկոցով պատգարակ

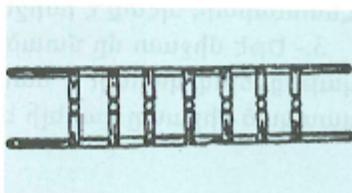
Փողկապով պատգարակ

Թռիկով պատգարակ

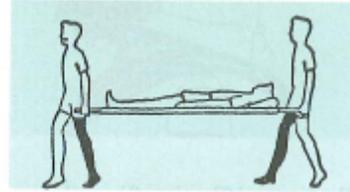
Գօտիով պատգարակ

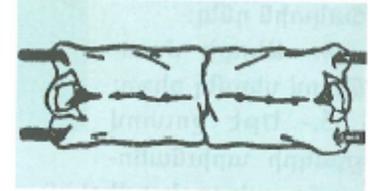
WAYS TO TRANSPORT THE INJURED OR SICK

TO TRANSPORT SOMEBODY WHO IS INJURED OR SICK WE USE A BADGARAG (STRETCHER)

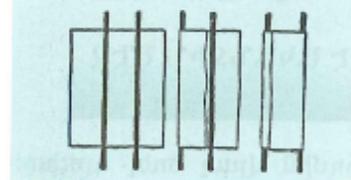
Badgarag (Stretcher)

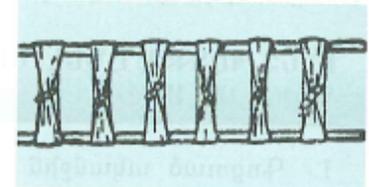
Stretcher made of Shirts

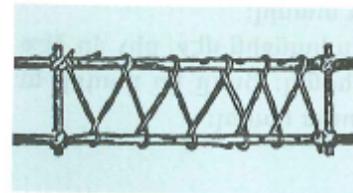
Stretcher made of blankets

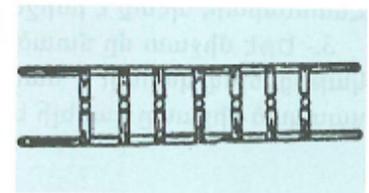
Stretch made of poghgabs

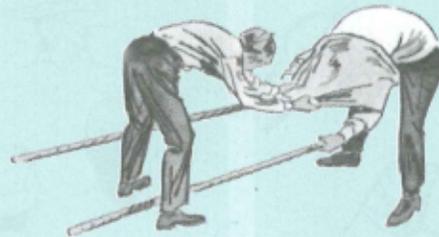
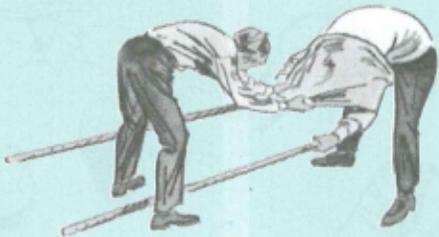

Stretcher made of ropes

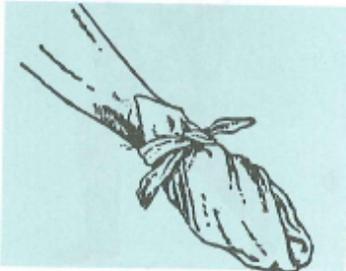
Stretcher made of belts

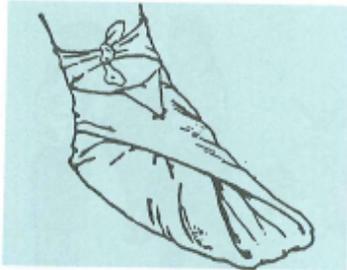

ՎԻՐԱԿԱՊԵՐ

Ձեռքի վիրակապ

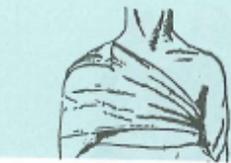
Ոտքի վիրակապ

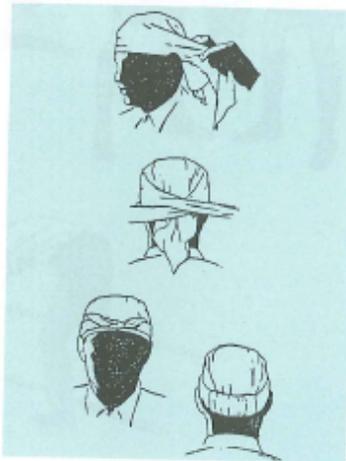
Ծունկի վիրակապ

Ուսի վիրակապ

Գլխու վիրակապ

ՎԵՐԱԳԱԲԵՐ (BANDAGES)

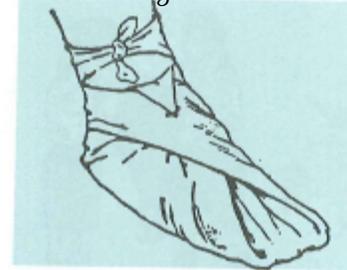
Hand Bandage

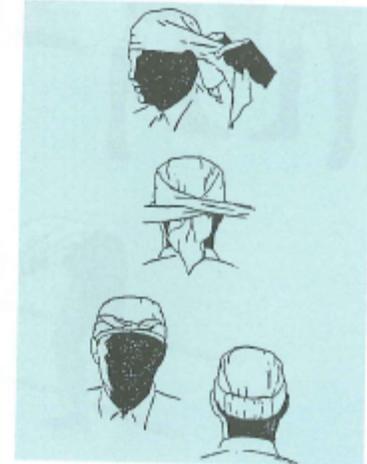
Shoulder Bandage

Foot Bandage

Head Bandage

Knee Bandage

